

לחיפוש נצחיות רוח קדשו של אור האורות הנחל ענבע מקור חכמה

אבק שדה

בס"ד | גליון 5 | איר תשע"ז

מחיר: 10 ש"ח

וענתה השירה הזאת...

נפלאות אורם ותורתם ונצחיותם
של יחידי הדורות

פניו
לזהטות
נאש
לחנה
מאהבת
וצדקה...

בעקבות החסיד
המופלא דבי
ישראל קדונו
זצ"ל, שהיה מחלד
בדרך יחידי
ימים ושנים
בשדות וביערות
מידוך

תיאורים חיים וסיפורי מופת מהחסידים הנלבבים
שקבעו את מושבם באתרא קדישא מירון

בני היכלא
דרשב"י

בגליון:

השירה הנצחית

גיצי אש ממכתבו של החסיד
רבי אליקים געציל ליבאוונע זצ"ל
בנפל אות תורתו ונצחיותו של אור האורות

4

7 ועכשיו יש נחל נובע...

שיחתו הנלהבת של החסיד
רבי לוי יצחק בנדר ז"ל על התורה "לכו חזו"

10 יפקון ביה מן גלותא ברחמי

ההליכה בתורתם של יחידי הדורות
תוציא אותנו מהגלות ברחמים

10

14 אתחלתא דגאולה

סוד הגאולה נודע גם בארצות המזרח

18 והלך לבקשה

בניותו של החסיד המתגעגע רבי ישראל קרדוטר ז"ל
בציון רשב"י ז"ע לגאולתן של ישראל

18

27 ודודי היה מחזקני

לתלדות הגאון המקובל רבי אביר לזכרובס זצ"ל מצפת,
אשר חיזק ידי אחיינו רבי שמואל הורביץ בהתקרבותו לברסלב

32 מירון הננספת

'בני החבורה' בנעם שיח על מירון הקדומה
ועל ההילולא בימים ראשונים

32

44 שירים אערוג

עומק הלב הספון באוצר שיריו של התלמיד הגדול

הרה"ח ר' מנשה לוי שליט"א מתרפק
בערסו על דמות החסידים הראשונים
הצנועים והפשוטים

האמת
והפשטות

52

י"ל ע"י
מערכת אבקשה
70. 141-800-0747
פקס. 142-800-0747

כל הזכויות שמורות
העתקת קטעי מאמרים,
או תמונות, אך ורק באישור
בכתב מהמערכת.

אין דור יתום!

הסוד הזה אכן הוצב ונחרת בהשגחה פרסית ומכוננת על לוח אבן קבוע לדורות בפתח הכניסה למערת התנא האלוף מתחת לכותרת המזמינה והמבשרת 'לכו חזו!', כי אכן הוא השער, הפתח והמבוא, לכל באי היכלות וחדרי השגותיו הקדושים, ממנו יסוד וממנו פינה להבין ולהשכיל בפלאות פנימיותו, לדרוש ולחפש ולבקש בהם את רוחו ונצחיותו המרחפת על פני מימי מעיינות הישועה, תורותיו ומאמריו וסיפורי מעשיותיו אשר לית מחשבה תפיסא בהון כלל.

כל זה לא היה נגלה לנו, כל זאת לא מתודע אלינו, אילולי אותה התאמצות והשתוקקות, בקשה וחיפוש אינסופיים, של אותו תלמיד נכסף כירח יכון עולם, להיכלל באור שמש רבו הקדוש, להיות נלווה אליו תמיד לעד ולנצח נצחים.

ידוע ידע היטב אותו תלמיד קדוש וגורא והשיגה נשמתו הנשגבה והעליונה את רוממות נסיעה קדושה זו והתלוותו אליה, שכן בה נסע הרבי הגדול את הנסיעה הגדולה והנצחית שגם אחר הסתלקותו לא יכבה נרו ואורו לעולם ועד אלא עוד כאור נוגה יילך ויורח עד נכון היום:

"וְאַלְמָלָא לֹא אֲתִיבָא לְעָלְמָא אֲלָא לְנִמְעָ עִמּוֹ בְּרִיךְ הָאֵל - הֵי, פִּי רַב טוֹב וְכִיתִי לְשִׁמְעֵי בְּרִיךְ הָאֵל תּוֹלוֹת נְשִׁיחוֹת נוֹרָאוֹת, הַמְתִּינִין אוֹתִי, וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל לְדוֹרוֹת, כְּאֲשֶׁר מוֹכֵן מִנְעֵם לְהַשְׁמָעִים אֶת כָּל אֲשֶׁר שִׁמְעֵי בְּרִיךְ הָאֵל" (ימי מזהרת"ת).

"כִּי בְעֵצָן נְסִיעוֹת לְאִימִין וְכַעֲבֹן סַה שְׂזַקָה אוֹתִי לְנִמְעָ עִמּוֹ לְשֵׁם - כִּזָּה הָיוּ תְלָאִים עַל לְמֹות תְּרַבְתָּ עַד אֵין קֵץ וְזָכוֹת יִשְׂרָאֵל לְדוֹרוֹת" (ש"ס).

האמונה המאידה, הברורה והבהירה, של התלמיד הגדול שבכל הדורות, ושמירת הנאמנות של תלמידיו ותלמידי תלמידיו אחריו עד עולם בנצחיותו של הרבי האמיתי אור הצנחנות, חרף כל התרפות והעלבונות, ההעלמות וההסתרות, היא שהעצימה והאדירה את ההתקשרות אליו בעבותות אהבה ויקרת ולוהסת, והיא שהצמיחה את השמחה בו עד כלות הנפש.

זה סוד השירה השמחה הפלאית והעילאית בהילולת היכלא ורשביי, הנובעת מכוח אותה הבטחה נצחית שיצאה מפי הגבורה: "וענתה השירה הזאת לפניו לעד כי לא תשכח מפי זרעו", הבטחה הסמוכה ובטוחה והנשענת על כוחם העליון של צדיקי העולם יחיד הדורות, אשר אין דור יתום, והם נשארים עמנו לנצח כבחי חיותם יותר ויותר ומאתם לא יהיה חרשות עד ביאת ינון נצח מולצו יצמיח יבוא ויגאלנו בהילולא דבר יוחאי. ■

מראות השמחה הגדולה והעצומה באתרא קדישא מירון ביומא דהילולא של התנא האלוף רבי שמעון בר יוחאי אין לה כמעט אח ורע בשום זמן ועידן ואין לה פשר כלל. היא כולה פלא מבואה ועד צאתה. מי לכם פה ומה לכם פה רבבות רבבות אלפי ישראל לשבטיו ועדותיו. רוח סהרה ננסכת ממרומים ונושאת בכנפיה את כל הנשמות השוקקות שבדור אל המקום הקדוש שבו יחרון עירן קדישין.

כל מי שמצהלות הזמן לא הכהו את חושיו לגמרי ועוד לבו צר, נפשו עדיין רוגשת ורוח חיים מנשבת בקרבו, צומד נרעש ונפעם מהמחזה המפליא והנאור בקדוש הנגלה לפניו, איך באחרית הימים הללו, בתכלית החשכות וההסתרה, זורח במלוא העוז פלא האמונה התמימה הפשוטה של הזמן עם בני אל חי בקדושתו החיה והנוכחת, הקיימת והשופעת, של הבריצינא קדישא ועילאה, בוצינא רבא ויקירא, אור מופלא רום מעלה.

ומיום ליום, משנה לשנה ומהילולא להילולא, מימדי החזיון המופלא הזה הולכים ונפרצים ומקיפים קהלים גדולים כאשר ממורח וממערב מצפון ודרום, מקצווי ארץ וים רחוקים, כולם מתקבצים ומתכנסים ומתפרקים סביב חלקת הר ציון, בה חי וספון זה האיש מרעיש ארץ מרגיז ממלכות אשר כתר עליון לו נגלה.

עד יעברו תקופות ושנות דור, עד יחלפו יובלות רבים, עד שיחשף סודו ואורו של איש האלקים יחיד הדורות וספרו והוהר הקדוש, ויתגלה גדולת כוחו ורוממות נשמתו אשר על ידה תתקיים ההבטחה האלוקית "כי לא תשכח מפי זרעו".

על אם הדרך בואכה אומן, יגלה הרב האמת ראש בני ישראל בסוד שיה לתלמידו הנאמן ולשאר העם הנלווים אליו את הגילוי שבגילויים, את סוד ההשארה של יחודי הדורות מצוקי ארץ עליהם והשתת תבל.

עדו עורך אור האודות את מסעו האחרון העליון - ממסכת מסעותיו ונסיעותיו הסמדיים ונעלמים בהם תלויים תיקוני כל העולמות - מכין את עצמו להסתלק מגופו הקדוש בכל הקדושות ולעלות למקום שיעלה ולהיסמך במקום המוכן ונבחר לו מששת ימי בראשית לעסוק בתיקון העולם לדורות, ישמיע בפני התלמידים הנאמנים את אמיתתו ונצחיותו באמתו והבטחתו אשר "אֵי-עָלִי פִּירְכֵּן הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹזֵר לְיִשְׂרָאֵל תְּמִיד, וְאֵין דוֹר יִתּוֹם" (ימי מזהרין cesp).

כי על כן, יותר ויותר ממה שגילה בשעה נשגבת זאת את רז וסוד העייר קדיש מן שימיא נחית, גילה את סודו והשארת קדושתו והשפעתו העליונה לנצח באמרה: וְעַכְשָׁיו יֵשׁ מְלַל טוֹכֵעַ מְקַדֵּר חֻקְתָּהּ וְכו' (ש"ס).

זקניד ויאמרו לך

שיעורים, שיחות וסיפורים, מזקני החסידים בדור העבר
ששרם ראו אור הדפוס

וענתה השירה הזאת לפניו לעד כי לא תשכח מפ' זרעו

דברות קודש מלהבות אש שיצאו מתחת כתב ידו הטהורה של איש המעלה
הנודע לתהלה בעוצם עבודתו את בוראו במסירות נפש נפלאה

החסיד רבי אליקים געציל ליבאוונע זצ"ל
מראשי החבורה בעיר עוז לנו אומן ת"ו

אשר הואיל לברר וללבן ולהאיר את עוצם אורם הגדול והגנוז של יחידי הדורות מצוקי ארץ
החל מהתגלות התנא האלקי הע'יר ו'קדיש מ'ן ש'מיא נ'חית רבי שמעון בר יוחאי וספרו ה'זוהר'
הקדוש, וביותר הגדיל עצה הפליא תושיה ברוממות גדולת עוזו כוחו עכשיו של הנ'חל נ'ובע
מ'קור ח'כמה ונצחיות אורו עד סוף כל הדורות

- מובאים בזה קטעים נבחרים ממכתבו המפורסם לכבוד היום הגדול "ל"ג בעומר"
- יומא דהילולא רבא דרבי שמעון בר יוחאי זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן •

חכמת אמת, ודעה ישרה לעמוד במקום גדולים,
ואמצא חן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם, אז
אלך לבסח דרכי ורגלי לא אנוף, בלכתי לא יצור
צערי, ואם ארוץ לא אכשל, כי תתן לראשי לזית
חן, עטרת תפארת תמונני.

... צריכין למדעי כי אף כי תהלה לאל זכינו
לקבל את התורה, הוא רק הנגלה שבתורה. אבל
הפנימיות שבה היינו ההשגות אלקות דהיינו
השגת האמונה הק' האמתית, הבריה והזכה והצחה,

ברוך ה' אשר לא הסיר חסדו מאתי, והקים
מעפר דל, מאשפות הרים אביון כמוני לקרובי
לאור צה ומצחצח כזה, אור האורות, צה
הצחצחות, נחל נובע מקור חכמה וצוקיל, וגם
תלמידו הקדוש אשר מחכמתו עליו נתן והגית,
אשר הניחו ברכה אחריהם, הם ספריהם הקדושים,
ספר ליקוטי מהר"ן, וספר ליקוטי הלכות על
כל ד' חלקי שולחן ערוך מתלמידו נאמן ביתו
כשית מהר"ב ד"ל.

ה' אלקים אמת, יתוני בדרך האמת, באור
ספריהם הקדושים, עד שאוכה להוציא מתוכם

גם כי מי אנכי כי באתי עד הלום, לגשת פני
נורא ואיום, לחלות דעי פני הוני שעשועים
יום יום. אך זאת אודה ולא אבוש, והאמת
אניד ולא אכחיד, ובראש הומית אקרא, בפתחי
שערים בעיר אמרי אומר, ואדברה בעדותך נגד
מלכים ולא אבוש. שכשם שאני קטן בעיני מצד
עצמי, כאשר בזון לבות הוא יודע, כן יקרה נפשי
מצד מעלת קדושת הדרת המשפיע עלי חכמה
ובינה ודעת, הוא כבוד אדונינו מורינו ורבינו
הרב הקדוש והנורא הרב האמת, מי יספר שבו,
הדרא ולא אפשר למפרט בשפוחא.

כי דע שלא יהיו עוד ראש בית עד ביאת משיח צדקינו. על כן שם נח בספר, והבטיח לעזור מי שיבא על צינו עד סוף [הדורות]. ועל זה הניח צוואה בזה הלשון: 'נאר איד זאלט זיך האלטיג אין איינעם, ומקבלין דין מן דין

יכולין וצדיקין להשיג על ידי התורה. כי תורה הוא לשון טורה והיא תורה הדרך אל האמת. כי הוזהר הקי מכנה התרי"ג מצוות בשם תרי"ג צייטן דאורייתא, היינו כי הם עצות לבוא לאמונה כי ש כל מצוותיך אמונה, ובא חבוק והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחיה.

ועל זה אמרו חז"ל בכרם ביבנה עתידה תורה שתשכח מישראל, היינו הפנימיות התורה, ההרגשה שמונח בהתורה, הכח הפנימי שלה. אבל רבי שמעון בן יוחאי אמר חז"ל כי לא תשכח מפי זרעו. והד"ע לנו רבנו ז"ל בזה התגלות נפלא, הפלא ופלא. כי על כן סמך עצמו רבי שמעון על זה הפסוק, כי שם מרומי העצה הסיבה על ידי מה לא תשכח. כי איתא בוזהר הקי 'בוזהר דא יפקון מן גלותא, היינו כניל כי פיקר שכחת התורה, היינו הפנימיות של התורה.

ועל כן חיבר רשביי ספר הוזהר הקי אשר שם מגלה תעלומות נסתרות - פנימיות התורה, היינו שעל ידי התגלות סתרי תורה על ידי זה נתעורר ונתחוק מחדש ההרגשה פנימיות שיש בהתורה. כי לא המודש הוא העיקר אלא המעשה, שעל ידי זה יתחדש קיום התורה מחדש, שלא כמצות אנשים מלומדה ח"ו, שעל ידי זה יכולה ח"ו להשתכח לגמרי ח"ו, כמו עתה באחרית הימים.

אך מקודם עד עת התגלות ספר הוזהר הקי עדיין האיר הרגשה שבתורה לקיימה עוד מהר סיני, ומבית המקדש, ומהנבאים ואמוראים, ולא היה מוכרח לגלות סתרי תורה בשביל זה. וקיימו הפסוק וכבשים ורעים שהם כבשנו של שלום ללבושין (יהי חתם למשיח). אבל אחר כך אמרו עת

יודע כי הוזהר הקי נתגלה סמוך לדורו של האריי ז"ל, כי בלעדי האריי ז"ל היה זה כספר החתום. והחל רוח ה' לפעמו, לגלות נסתרות של הוזהר הקי, להראות הוד זיוו, שעל ידי זה החל להעיד ולעורר ולחדש ולמצוא פנימיות הרגשת קיום התורה, שנשתכחה מעלינו מאורך הגלות בנוף ונפש ומאד.

אך ההתגלות הזאת היה מכונה בשם הר, כי מי בא בסודו של האלקי האריי ז"ל, ועדיין אינן דמתדבקין ליה. ועל כן היו לו אך תלמידים עשיר, אשר רק להם גילה סודו, ושאר העולם לא ידע ממנו, רק השם בעלמא. וזה היה די או לעורר ההרגשה בכל העולם, כי שמא בעלמא גרים, מחמת כי לא נשתכחה לגמרי מכל העולם, על כן הפעיל גם זה לטובה.

אבל אחר כך כשנתארך הגלות בכל בחינותיה, ונעשה התורה כקדום לחפור בה, ורבו הפלפולים והחילוקים שלא לשמה כידוע, ולא הספיק כח התורה שבנגלה לבד להאיר בחשך אפילו של העולם, אף שהיה כבר גם כח התורה שבנסתר רק היה בהעלם גדול. על כן שלח לפנינו ה' בדוב רחמי אשר על כל מעשיו, אור אלקי נורא שמו, הוא הבעל שם טוב ז"ל. אשר הוא האיר פני תבל בהלבישו האור הקי של האריי ז"ל בכמה מיני צמצומים, מעילה לעלול, עד כי גם רוב העולם זכו להצות מאורו.

אבל כל זה הוא מכונה בשם שרה, על כן היו לו אך תלמידים שישים נבורים, ושאר באי

לעשות לה' משום והפרו תורתך, היינו תורה דלעילא דאיהי מתבטלא, היינו פנימיות התורה (עין באורא).

וגנו ספר הוזהר הזה עד דור אחרון, כי לו הוא מוכרח לרפאות תחלואינו אשר נתהוו בהסר ממנו כח הרגש האמיתי, אשר על כן החל ליסע בקרבה [הרבה] ורות, על כן לו הוכרח לגלות האור פנימי על כתב.

וגילה רבינו ז"ל שזה מרומי בפסוק הזה שהביא לראיה כי לא תשכח מפי זרעו שסית יוחאי דריק ותשכח. שעל ידי זרעו של זה שטרומו בסוף פסוק, על ידו לא תשכח. עמוד מרעיד והתבונן גדולת ה', וגדולת אמיתת התורה הצדיקים, ובפרט גדול מעלת אמיתת זה הצדיק שגילה זה.

עולם זכו להנות מאורו, אך מאחורי הפרגוד באספקלריא דלא נהרא.

כי הרגישו כי אך יראת ה' היא חכמה, ודעת אלקים בינה. ולא המדרש העיקר אלא המעשה, ותכלית תורה תשובה ומעשים טובים, וכל המצוות הם רק עצות לקיים יובו תדבק' בשלימות.

אבל עתה בעונותינו הרבים שנתארך מאוד הגלות, ותתקיים כבר כל מאמרי חז"ל אשר אמרו ברוח קדשם על אחרית הימים האלה (בס' סנהדרין ובס' סוטה), ועיקר הצרה ר"ל הוא כמו שאמר רבינו ד"ל על פסוק **והנחש היה ערום**, שהסטרא אחרא יונקת מהדעת, היינו שהכסיל רוצה להתחכם, וכמו שאמר רבינו ז"ל על פסוק **יורבים מישיני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם** ואלה וכו', היינו כי באחרית הימים ישפיע משמים שפע הדעת (כ"ס בזהר הק' כ' יפתחו רעיו החכמא), אך מי שכליו אינם מוכנים לזה אדרבה הם מזהמים, אי חכמים המה להרע ולהיטיב לא ידעו. וכמעט כמעט שנשתכחה ונתפקרה התורה והאמת והאמונה הק' לגמרי מן העולם חי.

לולי ה' שהיה לנו והקים לנו מושיע, גואל ישראל וקדושו, אור הגנוז, אשר הוא הפליא עצה הגדיל תושיה לעורר ישינים ולהקיץ נרדמים, להישרי לבות בני אדם אחינו בני ישראל אליו ית', לאמר לאסורים צאו לאשר בחשך הגלו, לפקוח עינים עיוורת ולהוציא אסירים בכושרות, להוציא ממסגר אסיר מבית כלא יושבי חשך, האסורים בתאוותיהן, והלכודים בהבלהם, הנגידחים בעונותיהם, להשיב לבם אליו ית', להדריכם בדרך ישרה, בדרך אשר דרכו בו אבותינו מעולם.

כי עתה בעונותינו הרבים שקלקלנו והרסנו והחרבנו כל מיני צינורות ושבלים ונתיבות החכמה הק', על כן עתה אף מועיל לנו העצות הישנים לבר, אלא - יחדשים גם ישנים דודי צפנתי לך. כי צריכין עצות לעצות, יזכרתי לכם **ברית חדשה** אשר לא תופרי. והיינו כדי לחזק ולקיים העצות ישנים. וזאת ההארה מכונה בשם **בית**, שעל ידי זה יתקרבו כל המודיינות.

ועכשיו (סוכה בבל הספרים) שנפלנו בגוף ונפש יותר ויותר מגלות מצרים (כי עתה אנו בשער הגין של הסטרא אחרא ר"ל כידוע), בוודאי אף מי שיוכל לעזור אותנו כי אם הצדיק הגדול במעלה מאד, שיהיה בבחי' משה ממש, שיוכל להלביש לנו הארת האמונה הק' בדרכים נפלאים כאלו, שיוכלו גם הקטנים להבינו. ואלו הצמזומים שהלביש לנו משה רבנו ע"ה בהם השגת אלקותו ית' שמו, הם התרייג עיטין דאורייתא, כי המצוות הם חכמות הבורא ית' שמו, כי כל מצוה ומצוה יש לה שיעורים אחרים ונבולים שמצומצם בהם חכמתו ית' שמו, שזה בחי' התלבשות השכל העליון בשכל התחתון, שעל ידי זה זוכין להשגת אלקות.

**כי הכח והעצות ששם
בספרו הם גנוזים
ועמוקים, בפרט אלו
העצות הק' הצריכין
עתה ואז לא היו
נצרכים עדיין, על כן
לא ראו אותם בספרו
הק' עד שיבא הדור
האחרון המוכרח לזה
לרפואתו, ויחתור על
ציונו הק' ובספריו,
עד שימצאם, כמו
שכתוב מים עמוקים
עצה בלב איש ואיש
תבונות ילנה
כי העצות העמוקות
לא יתגלו רק על
ידי צעקה מעומק
הלב, כמו שכתוב
ממעמקים קראתיך,
צעק לבם אל ה'.
אבל לא יתכן זה אלא
בהחברה, בהגדלת
כח הלמוד העיוני
בהשארה היקרה
הנפלאה הזאת,
ובספרי תלמידו הק'
מוהרנ"ת ד"ל**

זה כמעט רובו ככולו ספר **ליקוטי מוהר"ן** שמבאר רב כוחו של הצדיק האמת והשלם בתכלית השלימות.

והנה להפתיק כל עניני התורות של כל הספר, קצרה היריעה מהכיל, אך אייתי ספר ונחוי. אך זאת צריכין למודעי, שנבין דבר מתוך דבר, על כל פנים כמו פרעה שהבין יאחרי הדיע אלקים אותך את כל זאת אין נבון וחכם כמור". על כן גם כאן מסתמא כשגילה כל כך מעלת הצדיק האמת יותר מכל הספרים, מסתמא הוא השיג והיה בכל הבחינות. על כן יובן כי תיקון העולם ובפרט הדור האחרון הזה, הוא רק על ידו. בשני הבחינות: בכוחו. בעצותיו הק'. ובלעדו לא ירים איש את ידו ואת רגלו.

ואם תאמר ואיה כוחו עתה? זה הלא מבואר בכל הספרים ובפרט בספרו **ח"ב סי' ד'** כי זה הצדיק שלומד עם דרי מעלה ועם דרי מטה (שמבלעי זה אינו נקרא צדיק אם אינו יכול זאת, הנשפע התגלות כזאת או הוראה כמותה), אפילו כשנסתלק אינו נסתלק לגמרי, כי הוא יודע היטב כי עיקר הוא יאבית תהלה משוכני עפרי וכו' עיי"ש. וסיים שם, זה בחי' קבורתו של משה.

ופירש הרב מעדתנו הגאון הנפלא [הרב מטשעהרין] זצ"ל, כי זה מרמז כי גם כשהצדיק הוה נסתלק, או גם ציונו הק' יפעל כל הפעולות הרבות המוכרחין בהתורה הג'ל. ועל כן היתה צוואה מאתו שנסע על ציונו הק', ולומר שם היוד [מזמורים] הידועים אצלנו אשר גילה לתיקון הברית ר"ל. אשר הוא שורש לכל החסאים, הפגמים, והמדות רעות ר"ל, כידוע מזהר הק' ומכל ספרי אמת, ובפרט מספרו הק'.

כי דע שלא יהיו עוד ראש בית (עין בהגדה בראשית בס' סי' ח"ב מספרו תבין זאת) עד ביאת משיח צדיקנו. על כן שם כח בספרו, והבטיח לעזור מי שיבא על ציונו עד סוף [הדורות]. ועל זה הגיח צוואה בזה הלשון: יבאר איר זאלט זיך האלסין אף איינעם, ומקבלין זיך מן דין.

כי הכח והעצות ששם בספרו הם גנוזים ועמוקים, בפרט אלו העצות הק' הצריכין עתה ואז לא היו נצרכים עדיין, על כן לא ראו אותם בספרו הק' (כמו שהזכיר הק' היה נגז בשמימות כן כאן בחינות) עד שיבא הדור האחרון המוכרח לזה לרפואתו, ויחתור על ציונו הק' ובספריו, עד שימצאם, כמו שכתוב מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונות ילנה. כי העצות העמוקות לא יתגלו רק על ידי צעקה מעומק הלב, כמו שכתוב ממעמקים קראתיך, יצעק לבם אל ה'. (עין כל זה בהגדה תקפו אמונה סי' ה' ח"ב). אבל לא יתכן זה אלא בהחברה, בהגדלת כח הלמוד העיוני בהשארה היקרה הנפלאה הזאת, ובספרי תלמידו הק' מוהרנ"ת ד"ל. ■

כל ההתגלות של רשב"י עובר היום דרך עצותיו של רבינו!

שיחת קודש
מפי הרב החסיד רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל

סובב והולך על התגלות התורה "לכו חזו"
מסוד גדולת התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי ז"ל
ונפלאות השפעת האור הנצחי עכשיו על ידי הנחל נובע מקור חכמה

ונשים לב לכל מה שעובר עליו, לכל הקשיים שלו, לכל המיצר והדחוק שלו – איך אפשר לבוא ולומר לו: אל תתייאש? למה שלא תתייאש? אלא פירוש הדבר הוא שמי שצועק: אל תתייאש – גם הכין לו כסים שבכוח זה אכן תהיה לו סיבה מדוע לא להתייאש, ולכן אפשר לומר לו: אל תתייאש. רבינו צעק: אל תתייאש והוא העניק את כל הכוח שאכן מצדיק למה לא להתייאש. אם האדם יציית את העצות שרבינו הכין לו, חצות והתבודדות ושאר העצות – אז אכן אפשר לומר לו: אל תתייאש, כי בכל מה שעובר עליך – אכן יש לך את הכוחות להתחזק.

זהו צדיק אמיתי, שכפי הכוח שיש לו – כך הוא מדבר. רבינו אמר שיש כאלו צדיקים שספרים גבוה ממדרגתם, שמדברים סכאלו השגות שעדיין אינם אוחזים בהם, אבל יש צדיקים כאלו שכמה שהם מדברים על מדרגות גבוהות – הם עצמם במדרגה גבוהה עוד יותר ויותר מכל דיבוריהם.

ולכן רבי שמעון בר יוחאי יכל לומר שהתורה לא תשתכח, בכוח הוזהר הקדוש, בכוח התגלות האלוקות הנראת שמונת שם – לא תשתכח התורה מכל ישראל, אפילו כאלו שלא לומדים את הוזהר. האם כולם לומדים את הוזהר? אלא שכשיצא הארה נפלאה שכזאת, הרי זה פועל הארה בכל העולם כולו, זה מחדיר אמונה, זה מחדיר בטחון, אפילו שהאדם אינו יודע, הוא הרי אינו לומד וזה, ואינו יודע מה שקורה פה... הוזהר זה הרי "אודייטא דעתיקא מתימאה", למי יש איזה הרגשה כזה בכלל? אבל כשיצא האור הזה והוא נמצא בעולם – אז כבר לא תהיה שכחה. הרי עיקר השכחה היא רק על ידי קלקול האמונה, ועל ידי התגלות אלוקות כזה – כבר לא תהיה שכחה.

רבינו אמר שמושיח
יכבוש את העולם
בלי ידיה אחת רק עם
נגינה ואהבה וחסד,
אם אחד מדבר עם
השני בתוקף – הרי
הוא כבר יורה אבק
שריפה, כשמוזכרים
דיבור של רבינו אין
צורך לירות בקני
שריפה, אדרבה זהו
היפך עניין רבינו...

הכוחות לפעול זאת, על ידי שהכין את הוזהר, על ידי זה אכן לא תהיה שכחה.

רבינו צעק "גיוואלד" אל תתייאש עצמכם! לכאורה למה לומר לשני: אל תתייאש? הרי אם נתבונן

לכו חזו מפעלות ה', התגלות נפלא מסוד גדולת התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי ז"ל: רבי שמעון בר יוחאי הבטיח שלא תשתכח תורה מישראל על ידו, כמובא בדברי רבותינו זכרונם לברכה (שבת קלח:): 'כשנכנסו רבותינו למדע ביבנה אמרו: עתידה תורה שתשתכח מישראל, ואמר רבי שמעון בר יוחאי שלא תשתכח, שנאמר: "כי לא תשכח מפי ורעיו".'

כשלוסדים את מאמר חז"ל הזה מתעוררת שאלה: האם כל אותם תנאים שאמרו 'עתידה תורה שתשתכח מישראל' לא ראו את הפסוק "כי לא תשכח מפי ורעיו" איך הם אמרו אם כן: 'עתידה תורה שתשתכח מישראל'?

אלא שהתנאים היו צדיקים אמיתיים וכל אחד אמר את מה שאמר כפי הכוונה שאחז בה, כל אחד ראה מה שראה לפי הדרגה והמעלה והכוח שהיה לו, והם ראו שהולכת ויורדת שכחה נוראה, וראו שלהם אין כח לפעול שלא תהיה שכחה, לכן הם לא יכלו לומר שלא תהיה שכחה, כי להם לא היה את הכוחות והעצות שיוכלו להתגבר ולמלט את השכחה. ולכן אכן אמרו:

עתידה תורה שתשתכח – שהולכת ומתגברת שכחה על העולם, אבל איך ובאיזה אופן יוכל להיות שלא תהיה שכחה – זאת אין אנו יודעים, כי אין לנו את הכוחות לפעול זאת.

ואמר רבי שמעון בר יוחאי שלא תשתכח – רבי שמעון בר יוחאי אמר כך כי רק הוא יש לו את

וכמובא בזהר: בדאי חיבורא דאיהו ספר הזהר יסקן ביה מן גלותא.

הרי שרבי שמעון הכין את ספר הזהר, שעל ידי ספר הזהר אכן לא היתה שכיחה. זהו עיקר גדולתם של הצדיקים האמיתיים, כשהם מדברים על מה שהם מדברים הם גם מבינים את כל העצות ומלמדים מה יש לעשות כדי שיוכו לאותם דברים שעליהם הם מדברים.

הלוואי והיו מציינים את רבינו הקדוש! יש לשון בזהר הקדוש שלמעלה יש כאלו אוצרות נטויות, שהשם יתברך עדיין לא גילה אותם מעולם, ושומרים אותם כדי לתת שכר לישראל לעולם הבא, והשם יתברך כביכול מתחנן לישראל: תעשו מה שצריך לעשות כדי שתוכלו לקבל את האוצרות, המלאכים אין להם אוצרות כאלו, שומרים אותם רק לישראל שנתנו להם תורה ונתנו להם את הצדיקים האמיתיים עם עצותיהם הקדושות. השם יתברך מבקש מאתנו: הרי כל האוצרות האלו הם רק בשבילכם – אנא, עשו את מה שעליכם לעשות כדי שאוכל לתת לכם את האוצרות, שאוכל להראות לכם את הדתגלות אלו!

מהו אכן עיקר הבלי לקבל את כל האוצרות ואת כל המתנות שרבינו רוצה לתת לנו? – רק האהבה שבינינו! אמתו מוצאים בזהר בפרשת כי תשא הרוש שלם בענין העגל, יש שם קשיא ותירוץ, והקשיא הוא חריפה והתירוץ עוד יותר חריף, ולפני שרבי שמעון פותח את הדרוש הוא מקדים ואומר לחבריו שלו כאלו לשונות של אהבה וחובה, דחימא, רחישין דנפשי – ככזו אהבה הוא מדבר אליהם, ואחר כך הוא מקשה את הקשיא ועונה את התירוץ. אנשי שלומנו היו אומרים שאם היינו אוהבים אחד את השני – מי יכול לשער מה היינו זוכים על ידי רבינו, והיו מסמכים לזה את הזהר הזה.

אצל הצדיק האמת יש כאלו אוצרות שיכולים לעזור לנו ולהשיע אותנו לגמרי, אבל כאשר האדם הוא נפרד לבדו – הוא לא יכול לזכות לכלום, חייבים לאהוב אחד את השני ולהיות באהדות, ולא להסתכל על השני בעין רעה ולבטל. איננו יכולים לשער כלל מה שאפשר לזכות על ידי רבינו כשמתחזקים עצמנו ביחד ואוהבים אחד את השני, ומתחזקים יחד בעצות של רבינו.

רק שיש לדעת שאין לספר לשני את מה שעובר עליי בפרטיות. רבינו אמר לר' יהודה אליעזר שנסע עם מוהרנ"ת לארץ ישראל – שידבר עם מוהרנ"ת, אבל שלא יפרש לו בפרטיות את מה שעובר עליו. צריך שכל אחד יארח את השני אהבת נפש ושכל אחד יחוק אחד את השני עם העצות של רבינו, אבל לספר את מה שעובר עליי בפרטיות – זה רק להשם יתברך ולא לאנשים.

אודו של רבינו גדול כל כך שגם אם אחד יהיה גדול עד מאוד – האודו הזה אינו מסוגל להיכנס בו כשהוא מפני עצמו, הוא מסוגל להיות בתוך חבורה שאוהבים

אחד את השני ומתחזקים יחד ורק אז האודו יכול להיכנס בהם.

זה מה שהיה מיוחד אצל רבי שמעון בר יוחאי והחבריה שלו. הרי רבו רבי עקיבא היו לו אלפים רבים של תלמידים, גיוואלו! רבי עקיבא היה כל כך גדול שאין לנו שום השגה בגדולתו ורק בגלל שהחבריה שלו לא החזיקו את עצמם ביחד, הם היו בחינה של בית שמאי, של דעים ונבירות אחד כלפי השני – כולם נסתלקו, והיכן נמשך אחד של רבי עקיבא? אצל רבי שמעון שהיתה לו חבורה ואמר: אגן כחיבתא תליא

רבינו אמר: היכן שנמצא אחד מאנשי באיזה עיר – הרי הוא כובש את כל העיר, היינו שכשאחד מתנהג כמו שאיש של רבינו צריך להתנהג, כשאחד קם בחצות ועושה התבודדות – הרי קיום כל העיר הוא על ידו

מילוא – העניין שלנו תלוי רק באהבה, והתכוין כלפי החבריה של רבי עקיבא ששם לא היתה אהבה בשלימות, ושלא היה מה שהיה עד שעשו על זה תשובה ותיקנו את העניין הזה, ולכן אני מתאבלים על הצדיקים האלו תלמידי רבי עקיבא שנסתלקו ומשתרלים לתקן את העניין הזה.

למה נשאר מרבי שמעון בר יוחאי אודו כזה של ספר הזהר? איך יכל להישאר סמנו אודו גדול כזה? כי היתה בינו ובין חבורתו אהבה גדולה כל כך. הם אהבו מאוד אחד את השני, ושודרה ביניהם אהבה עצומה כל כך עד שרבי שמעון קרא לכל אחד מהם בלשון רבי: רבי חייא, רבי אבא, הוא הרי תלמיד שלו ולמה הוא קורא לו רבי? אלא שהיתה כזו אהבה וסוה כבוד ביניהם עד שגם לתלמיד שלו הוא קרא רבי.

כך הוא טמט גם בעניינו של רבינו. אודו של רבינו הוא גדול מאוד, כחזו של רבינו גדול מאוד, רבינו הוא

בעל כח גדול ועצום שאין לנו שום השגה כחזו כלל, אבל איך אפשר לקבל את האודו הזה? רק שתהיה אהבה ביניכם! תכבדו אחד את השני!

הבעל רבי הניח את עצמו לגמרי להפריע לעניין הזה של האהבה שכין אנשי שלומנו. בכל פעם צצים בלבולים חדשים ועניינים חדשים. אבל צריך לזכור שהכל תלוי בעניין זה!

מי לנו גדול ממש רבינו, רבן של כל ישראל, וכשהמלאכים שאלו כלפיו: מה לילד אשה בינינו? אמר לו השם יתברך: ענה להם תירוץ, ואמר משה: אני ירא שלא ישרפוני בהבל פיהם. אם הוא יכול לענות להם תירוץ פירושו של דבר שהוא גדול מהם, כי הם לא יודעים והוא יודע ועונה להם, ועם כל זאת הוא מפרד מהם שלא ישרפוהו בהבל פיהם. ומה אומר לו השם יתברך: אחוה בכמה כבודי, דהיינו שיקשר עצמו עם שרשי נשמות ישראל (ליקוטי תנינא א), ורק אז, כשתאחו בכל ישראל, לא תפחד מהם.

על אחת כמה וכמה – כל אחד מאתנו. כל אחד, ככל שהוא גדול במעלה, אבל היצר הרע גם כן גדול מאוד, הוא אכן מתגבר בקדושה ובעבודת ה' – אבל היצר הרע מתגבר עליו יותר, מהו אם כן העצה? להיות באהבה וכאחדות עם השני. ודאי שצריך התקשרות לצדיק, אבל הצדיק בעצמו רוצה שיאהבו אחד את חבריו.

האמת היא שמה שכל אחד יכול וצריך לקבל מחבריו היא נקודת הצדיק שבו. בתורה ליד אוצר רבינו שלכל אחד יש נקודה טובה שאין בחבירו והנקודה היא בחינת צדיק ששם שורה אהבה הקדושה, ושם בנקודה זו, לא היתה שכירת כלים. זו כל ההתחזקות שלנו: כמה שהאדם נשבר על ידי פגמיו, אבל בנקודה שיש בו – שם לא היתה שכירה, שם זה עדיין שלם, ולכן גם יכולים לעשות תשובה. כי לכאורה הרי קשה: איך אפשר לעשות תשובה? הרי האדם נכשל, פגם וחטא, ובכח מה הוא יכול לחזור ולתקן? רק התירוץ הוא שהנקודה המובה שיש בכך ששם לא היתה שכיחה, שם לא נגע הפגם כלל, שם עדיין שלם, משם אפשר לתקן את כל מה שנפגם ותשבר ולשוב אל ה'.

ואומר רבינו שם, שאף על פי שיש לך את אותה נקודה טובה, אבל אם אתה לבר – אין זה עדיין כלום! רק אם גם תקבל מהחבר ותדבר עמו ותאהב אותו – אז תאיר הנקודה כפי שצריך.

כשנפגשים אחד עם השני צריך לדבר רק דיבורים מותכלית, אני יקבל מהחבר והחבר יקבל ממני, ורק באופן כזה אודו של הצדיק יסיל לשרות בינינו.

זו היתה ההצלחה אצל רבי שמעון בר יוחאי, שהחבריה החזיקו את עצמם יחד באהבה עצומה.

רבינו אמר שמישהי יכבוש את העולם בלי ידיו אחת רק עם נגינה ואהבה וחסד, אם אחד מדבר עם השני בתוקף – הרי הוא כבר יורה אבק שריפה, כשמוכרים דיבור של רבינו אין צורך לירות בקני שריפה, אדרבה זהו היפך עניין רבינו...

בהאי חיבורא דאיהו ספר הזוהר יפקין ביה מן גלותא.

הזוהר הקדוש הרי הוא של רבי שמעון, ואף על פי כן כל הזוהר מלא בפתח ר' חייא, פתח ר' אבא, פתח ר' יתודה, פתח ר' יוסי... הרי שהזוהר הוא לכאורה לא רק של רבי שמעון ולכל התלמידים יש חלק גדול בוהר? התידון הוא שכל הדברים שכתובים בוהר – הכל בכוחו והכל בהסכמתו של רבי שמעון. היה מוכרח שרבי שמעון יסכים על כל חידוש וחידוש, ובאמת אנו מוצאים בוהר שתא אחד שואל את חברו מהיכן הוא יודע סוד מסוים אם הסוד הזה לא נתקבל מרבי שמעון? אכן בכוח של רבי כוח הם וכו' לכאלו חידושי דאורייתא...

ועתה בוא וראה והבן נפלאות נסתרות של תורתנו הקדושה. כי על כן סמך רבי שמעון בן יוחאי עצמו על זה הפסוק כי לא תשכח מפי זרעו, כי באמת בזה הפסוק בעצמו מרומז ונסתר סוד הזה, שעל ידי זרעו של יוחאי, שהוא רבי שמעון בן יוחאי, על ידו לא תשתכח התורה מישראל.

כמו שבשמועות גילה לנו רבינו על הפסוק "כבר הרחבת לי" - שבתוך הצרה בעצמה כבר טמונה ההרחבה, כמו כן כאשר התורה מוכרת על סגנת השכיחה - דווקא שם התורה מרמזת את כל הסוד העצום שעל ידו לא תשתכח התורה. וזו יסוד גדול: במקום שיש התעוררות - שם צריך התחזקות, כמו שרש"י אומר על הפסוק "מהולל אקרא ה'", בשעה שאני מתפלל אלך שתושעני - תיקף אני מהלל אותך על הישועה. כאשר אני מתפלל אלך - מוכרח להיות שיש שם כבר את המוכה שעליה אני מתפלל, כאשר אני מבקש סמך דבר שאין לי - מוכרח להיות שכבר סמך שם איזה שהיא התגלות שאוכל להגיע לאותו דבר שעליו אני מבקש.

כי סופי תבות של זה הפסוק כי לא תשכח מפי זרעו הם אותיות יוחאי וזה שמרמז ומגלה הפסוק, כי לא תשכח מפי זרעו, מפי זרעו דיקא הוה מפי זרעו של זה בעצמו שהוא מרומז ונסתר בזה הפסוק. שהוא התנא יוחאי. כי על ידי זרעו של יוחאי שמרומז בזה הפסוק בסופי תבות כנ"ל. שהוא רבי שמעון בן יוחאי. על ידו לא תשכח התורה. כי בוהר דא יפקין מן גלותא כנ"ל.

כאשר רבינו אמר את הדברים האלו - ענה רבי נתן ואמר לרבינו: רבי שמעון מסתמא יש לו האה גדולה מהחידוש הזה, זה בוודאי מוצא תן בעיניו, ועל זה סיים רבינו את ההמשך: ודע שסוד רבי שמעון בעצמו, הוא מרומז בפסוק אחר. כי דע כי התנא הקדוש רבי שמעון הוא בחינת: עיר וקדיש מן שמיא נחית ראשי תבות שמעון וכו'.

עיר זה מלאך שירד מן השמים, ועיר מתפרש גם כערות, רבינו מביא בספר המידות "מי שסקרוש

ביותר - מרוחק מהשינה ביותר, הרוב ממשערין מצין במראי-מקומות את הפסוק הזה: עיר היינו ערנות זה תלוי ב"קדיש", בחז"ל מוכח שהמלאכים רצו להשתחוות לאדם הראשון, והשם יתברך הפיל עליו שינה, וכאשר הם ראו שהוא ישן - הם כבר לא השתחוו לו.

הבה ונתבונן כמה זכינו כמה שאנו מקורבים לרבינו הקדוש. הרי היום נראה בעליל שכל ההתגלות של רבי שמעון עובר דרך עצותיו של רבינו. ניוואלד!

למה נשאר מרבי שמעון בר יוחאי אור כזה של ספר הזוהר? כי היתה בינו ובין חברתו אהבה גדולה כל כך.

כך הוא ממש גם בעניינו של רבינו. אורו של רבינו הוא גדול מאוד, אבל איך אפשר לקבל את האור הזה? רק שתהיה אהבה ביניכם! תכבדו אחד את השני!

ניוואלד! הרי כל הזוהר מלא בלשונות נוראים כאלו על ענין חצות, שלמעלה אין תענוג גדול מזה; שהשם יתברך נכנס אז לנן עדן ומשתעשע עם הצדיקים והצדיקים מסתכלים משם ושומעים את התורה שלומדים בשעה זו כאן; על הפסוק בשיד השיירים: "היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני" מפרש הזוהר: נן זה התורה ונן הכוונה לשלם הזה, והחברים, הם הצדיקים שמנן עדן, מקשיבים לקולך, השמיעני, שכאשר אנו יושבים כאן למטה בעולם הזה ושוקים בתורה - אז הצדיקים מנן עדן והשיית

אתם משתוקקים לשמוע את קולך, קול התורה טאנא! כשהשם יתברך עוזר וקמים בזמן הזה, ושוקים בעבודת ה', לומדים או מתפללים - זהו ניוואלדיע נחת רוח למעלה, ואז השיית יעזור שגם לאחר המאה ועשרים שנים יהיה לו שייכות לזה, כי הוא גם זכה להיות ער בזמן הזה ולעשות נחת רוח למעלה, והוא יוכל לעשות האלה נחת רוח להשם יתברך באותו אופן. ובכל זאת: מלבד בקרב אנשי שלומנו היכן מוכרים מקימת חצות? היכן למעשה קמים בחצות?

היה חסיד בריסלב אחד במפליק שהיה רגיל לקום בחצות והיה נוהג לרקוד או אשריט, שמו היה פייבל, והיו קוראים לו בבדיחותא פייבל אשריט, הוא היה בזמן מוהרנ"ת, וכשמוהרנ"ת היה מגיע לטפליק - היה תיקף מגיע אליו. אחרי שנפטר - מוהרנ"ת הגיע לטפליק ופייבל לא בא, ושאל מוהרנ"ת לאחד: מדוע פייבל לא הגיע? ענה לו שהוא בדרך צחוק: פייבל אשריט? והבין מוהרנ"ת מדבריו שהוא מולל בו, ענה לו מוהרנ"ת: כן, כן (הלשון באידיש: אוי אוי) אני אומר לכם שעולם התורה שלו יהיה שהוא יקום בחצות וירקוד אשריט. לאחרים, המשוקעים בהבלי העולם הזה, יהיה שילם התורה שלהם - אותם הבלים שבהם עסקו בחייהם...

רבינו הניח לנו עצות נפלאות כאלו, רבינו אמר שמישה לא יתן עצות חדשות יותר ממנו, אין חילוק ביני למשיח - רק שלי לא שומעים ולו ישמעו, משיח יגיד שיהודי צריך לקום בחצות - כי הרי יש הפרש זמן מביאת משיח עד בנין בית המקדש ולכן יצטרכו גם אז לקום בחצות ולהפיל על בנין בית המקדש - וישמעו לו.

ר נתן מביא בהלכה הראשונה על ברכת השחר שהנאולה הראשונה היתה בחצות הלילה והנאולה האחרונה תהיה בזכות הכשרים והזרימים שברוך שקמים בחצות. כל אחד הרי צריך שיהיה לו חלק בנאולה האחרונה, או כאשר אחד אכן מתחזק לקום בחצות - חוץ כמה שמועיל לעצמו בפרטיות, הרי יש לו חלק גם בלילי הנאולה ועל ידי זה מחיה את כל עם ישראל. רבינו אמר: היכן שומעא אחד מאנשי באיזה עיר - הרי הוא כובש את העיר, היינו שכשאחד מתנהג כמו שאיש של רבינו צריך להתנהג, כשאחד קם בחצות ועושה התבודדות - הרי קיום כל העיר הוא על ידו. איננו יודעים, אבל ברור שיש צדיקים שהם מגינים על הרוח, שכל קיום העולם הוא על ידם. הזוהר הקדוש מדבר בסדרות "סארי דחישבנא", שזה הענין של התבודדות. וכתוב בוהר הקדוש על הפסוק "תגה בריכו את ה' כל עבדי ה'", והוא שואל: מי הם עבדי ה', אלו ש"עושים בבית ד' בלילות", אלו שקמים בחצות, הם אלו שזכותם מגיעה על כל העולם, הם אלו שכל קיום העולם על ידם.

זכותו של הצדיק רבי שמעון בר יוחאי ינן על כל ישראל ועוד השם יתברך שמוכה להתחדש בקיום עצותיו של רבינו ועל ידי זה נזכה בקרוב לנאולה השלימה. ■

ובני ישראל יוצאים

רזי התורה, אשר נתגלו על ידי רבי שמעון בר יוחאי

גם ציצומו של יום ליג בעומר, מכריז על הקשר
ההדוק והנפלא בין רשב"י לרבינו, שכן:
היום בשבוע בו חל ליג בעומר, יחול בו גם
היארצייט של רבינו בחג הסוכות שלאחריו!
כששניהם הם ביום חיי לחודש; זה בחיי אייר, וזה
בחיי תשרי. חיי יודוך וישבחוך...
ושני ימים גדולים אלו, חלים באותו יום בשבוע
בו חל יום הפורים, יום ההכנעה של קליפת המן
עמלק, היום שבו סמך סוד הגאולה האחרונה. שכן,
בכוחם של שני צדיקים אלו - אשר הראשי תיבות
של שמותם הוא "שך" - נוכה לצאת מתוך שיני
האריות וסטרא אחרא, ולבוא לנחמת הגאולה.

וכבריו של רבי אברהם ב"ר נחמן:

"נאולה הראשונה שהיתה בפסח בחפזן בלי
שלמות האתקרתא ודתתא, נתקלקלה לקול
אזר קלקל, עד שנתנהו זה לעטת זה התוקן
שחל תסוד בזה היום, כמובא בשלחן ערוך
הסימן א"ת כ"ש ז"ל. ועכשו כל תקונו על
הנאולה האחרונה, שמוזה בעצמו יהיה גם תקון
הנאולה הראשונה. אך עכשו יהיה כל התקולה
מפורים, שהוא בחינת מוחת עמלק, כמבין
מכריזו ז"ל (לששימאסקו ע"ד).

והעקר בזה האתקרתא ודתתא של ראשי
הדור החדות, שהוא ארמו"ר ז"ל, ורבי שמעון
בר יוחאי ז"ל שנקבל מאתו, ומכר טעל ידי עצם
התקונים שנתקנו ביום הקת לקותם (מטוס סוכרי
הקדושים).

ששני הימים של הסתלקותם, מבנים
לקיות חל ביום שחל בו פורים. וכשמהם הגלות
ההולקא (זה ליג בעקר הולקא ורבי שמעון בר יוחאי
ז"ל) זמן שמתנה (זה הסתלקות ארמו"ר יום ד של
התקנות ונסן סתקתם, כמו פורים שהוא יום סתקת).

חסדי ברסלב המקושרים לרבינו הקדוש,
מרגישים 'מחותנים' עם רבי שמעון בר יוחאי...

הרי שמו של רשב"י ושמו של רבינו הקדוש, הם
אותו גימטריא: "רבי שמעון בן יוחאי" בנימטריא
"רבי נחמן בן שמחה!"

את הגימטריא הזאת לא מצאו חסידי ברסלב,
הם יודעים על הקשר הזה גם בלי גימטריא... מי
שמצא אותה, זה רב עלום-שם. וכך מסופר:

"שמעתי, שאחד מאנ"ש נסע לאיזה מחוז
וכא לאיזה עיר בסרחקים, ולא היה לו שום
הכרות עם שום איש, וילך לבית הרב להאכילן
אצלו, כי הפלינו לו בשבת הרב הל"ל, כי הוא
איש ישר ולסון גדול וטוב, על כן בא אליו.
וכשבא לביתו ראה הספר לקוטי מוה"ר"ן סנה
על שלח, ותכף שאל להרב מאין לכם זה
הספר? השיב הרב: ופי גם אתם ידעתם אותו?
וכי מתביר? ענה להרב: הלא אני מכיר גם את
הספר בעצמו ונני אני מקרב אליו. השיב הרב
אכזרי באמת, יש לכם איזה תפילה בספר הזה?
אמר האיש: לפי מדרגתי אני תופס. השיב הרב
ארסה, כי אין שום אדם תופס נ"ל את הספר הזה.

אמר עוד: הלא תראה בעיניכם, שבתחלת
הספר תקי אתר השיר, נכתב המאמר מרבי
שמעון בר יוחאי, ומה שיצטט לכתבו בתחלת
הספר תיקר הזה אמר האיש הל"ל: ארובא,
אכזרואתם. אמר לו: נראה, שרובנו זכרונם לברכה
רמז שיש בו נשמת רבי שמעון בר יוחאי, כי
רבי שמעון בר יוחאי" בנימטריא רבי "נתקנו כו
שמחה". יהי רצון, שנוכה לכתוב השיחות הל"ל
של רבנו זכרונם לברכה כנו ענו, אמן סלה".

(סיחתוסערי, מסוף סך שי"ד)

אך כפי שאמרנו: הגימטריא היא לא זו שגילתה
לנו את הקשר הנפלא הזה. ידענו אותו כבר מזמן...

מעתה, לא נתפלא
לגלות, שהתיבות "ריש
גלי" עולים בגימטריא
"נחמן בן שמחה", מכון
ממש. שכן, הוא הוא
תכלית שלימות גילוי
הרזין דרשב"י ובעש"ט,
ועל ידו נצא ביד רמה,
ברי"ש גל"י!

בַּיַד רַמָּה - בְּרִישׁ גְּלִי... ..

ורבינו הקדוש, הם אלו אשר יוציאנו מחשכת גלותנו לגאולה נצחית

כי נסגם הקדוש והנשקב מא סמן ש'ך האריות דסטרא אטרא שהואזה לעמת זה, ונזכה לכחנת ש'ך המוכא בהריו הקדושים לקוטי תצנא סימן פ"ה, שהוא ראשי תבות ש'בת לחמו (קטת סאלה), הסמן גם לראשי תבות של שמתיהם הקדושים ש'מעון לחמן, וכותם ינו קלינו ועל כל ישראל אמן" (מביאה, ומחובשה, מסו).

ואכן, חסידי ברסלב לדורותיהם, היו פוקדים את ציונו של הרשביי תכופות, והרגישו שם בני בית... ציונו של הרשביי במירון, היווה עבורם גם התקשרות נפלאה לאורו של רבינו הקדוש השוכן באופן הרחוקה.

וכפי שכותב רבי ישראל קרדונר במכתבו, בעת שהתו באתרא קדישא מירון:

"על ידי רבי העניקה ממקום ערש הקדושים על הציון התנא אלקי רבי שמעון בר יוחאי ו"ע האירי ה' בדעת שאתקשר לרוב הקדוש מנא, על ידי העיר ובריש מן שמיא נחית, שיש שכות גחל להנאל סכע מקור חסות, כידע ליודעי תו כיו סתעדי חקלא בק זקני אנ"ש, וא אפשר לרבי מזה כמכתב גלי כל ק" (מבי ר" קדוה, מסכתו).

והודו הרב ונשנה כמה פעמים במכתביו:

"פה קסמן אור הנח והנעלם הוא התנא אלקי רבי שמעון בר יוחאי, שיש שימת גיול לרבו הקדוש כידוע למחצרי חקלא שבין אנ"ש אשר בתרבים טאלו אי אפשר לכוא אלכם ככתב" (ס,).

גם בימים ההם, אשר הנסיעה למירון ולכל שאר קברי הצדיקים, לא הייתה מקובלת כבימינו אנו - היו אנשי שלומנו מסלילים את עצמם בנסיעות

מפרכות, להשתסח על קברי הצדיקים בכלל, ועל קברו של רשביי בפרט. והיו מקיימים בעצמם את אשר כותב מוהרנית בתפילתו: "אני סכתת רגלי, וטלטלתי עצמי בטל טל הקשח, בשביל לבוא הנה, להשתסח על קבר הצדיק האמת הקדוש הזה"...

בעיני העולם, היו נסיעות אלו לזרא. ימדוע להיסלסל ביום חול פשוט, בנסיעה ארוכה ומפרכת, לפקוד את ציונו של הרשביי? אך אצל אנשי נסיעות אלו היו מקור חיותם... דרך נסיעות אלו התקשרו לנשמת הצדיק האמת, העוסק להציאנו ולהצילנו משין האריות דסטרא אחרא...

וכדבריו הלבביים של רבי שמואל הרביץ ביומנו:

"כי אנשים כנפח, כשרואים אותם חסידים כרסלב באים על מקומות הקדושים, למיודן וכו', אנהו כשיניהם כמשנעים, כי העולם סבין שנסיעות צדיק לסע רק בשביל עסק ומחנה ולהריות סמון וכו', אבל לסע בשביל טובת הנשמה לר, וכפרט למע על קברי צדיקים ולראות עצות כענין עבודת ה' תפלה והתבודדות, ואת אנם סמינים כלל. כי אפשר אלו שסמינים גרל הענין של אלו הכתלים סמלאכה וזקקים רק בתורה, על כל פנים אנלם הוא רק למוד ש"ס וזקקים, אבל לטל הרבה ולקרה ולהציא סמון ולעשות נסיעות על ענין התבודדות והשתקחות על קברי צדיקים, ואת אקם סכעים כלל.

"אבל על פי האמת, על פי הדרי רבנו ז"ל, העקר הוא התבודדות והשבח הנפש, וזה משימים מיותר ויותר על קברי צדיקים, כי שם סכנל ביותר לזה, וכפרט כמירון על קבר רבי שמעון בר יוחאי ז"ע"א, שם התעוררות והטול להשם יתברך הוא עד שאין לשער ולהצריה. וסלב העבודה שאני זכה בשם, אשר כמעט ימים אני עושה

שם בעבודת ה' יותר סאקה תרשים כביתי, סלכו זה - והתעוררות הנשאר כגוהי כעצמי כל פעם כשאני נוסע משם, כי אני מתהפך לאיש אחר ואני מדגיש כעצמי שפלותי ורחוקי מהשם יתברך, וכל סנפתי לתפלה ועבודת ה', וכדאי הרבה הרבה אני זוכה כל פעם שאני שם, וכפרט כי אני יכול להוציא ביותר הדרי התבודדות וכסופין דקדושה מעומקא דלבא, וטבטליון אצלי או כל עניי העולם הזה, ואצלי או כמו כחיית עולם תבא וממש טעם מן ערו, ועל מן מדאי טרא אנלע לשכר כל מינ סניעות שבעולם.

"אבל אנלם, אנל העולם שאינם מדגישין זאת, הם חושבין אותו כמשנעים, ואנל רבנו ז"ל, אדרבא מוכא כי פסיעה צריכין לעשות אה זרק דזקא בשביל עניי הנפש, אולי ימצא אחר לעסק עמו בתוורים מעבודת ה', אולי יעורר אותו או אולי יתעורר סתמת סברו כענין התכלית. וכפרט למע לצדיק שזה גיול סאר, כי נכרא סכל פסיעה ופסיעה סלאך, ומעלה את כל המקום שדודך עליי לכחיית למעלה סמקום" (יב שמואל, חלק, פרק א).

אנשי שלומנו, לא חסו על הזמן היקר שהתבנובי כביכול באותן נסיעות ארוכות ומפרכת. שכן, כבר כתב רבינו בספר המידות: "סוב למהות זמן רב כשביל שקעה אחת שיתקרב להצדיק" (ספר המידות, דריק, טו). ואם לא די בכך, הוסיף רבינו וכתב, שם באות צדיק סימן ב', את המיסרא הידועה: "פסמיים שסכולה של תורה זהו יסודה".

"וספה שרבו זכרוס לרבה מביא סימן זה סאות "צדיק", נראה שזה מוכב על כול בשביל התקשרות להצדיק. וכאמת זה יסודת, כי זוכה על ידי התקשרות אלפי אלפים ותוא רבבות

"... ועכשו כל תקותנו על הגאולה האחרונה, שמזה בעצמו ההתחלה מפורים, שהוא בחינת מחית עמלק, כמזבן בדבריו דלתתא של ראשי יחידי הדורות, שהוא: אדמו"ר ז"ל, ורבי עצם התקונים שנתקנו ביום הסתלקותם (כמזבן מדבריו

ואיר עליה ברחיקת אור השמש, האר"י זכר צדיק וקדוש לברכה. ועוד נשתלש בחוט השני של, רבנו ישראל בעל שם טוב זכר צדיק וקדוש לברכה ... וכמקור ומקום בני כהם, יצא סאתו מזהר"ו זכר צדיק וקדוש לברכה, אשר זה ילדו מלכו, כמקום ענג ונעם המזוהר לעד ולנצח" (באר הלקסיים, תורה אמת, אה"ל).

ורזן אלו - אשר נתגלו על ידי הרשבי"י, וביתר שאת ויתר עז על ידי רבינו ד"ל - על ידם נפוק מן גלותא ברחמי, ויקיים בנו יובני ישראל יוצאים ביד רמה!

שכן, "עקר רשת הגלות והנקה סוכת הגאולה הא ברזניות, להקרת החיים נצחיים כמקום המזוהר בענג התורה שכתבת המספרות על התורה שבגלות" (באר הלקסיים, תורה אמת).

הגאולה חייבת לבוא, השאלה היא רק: איך ובאיזה צורה: ברחמים או חיו בקושי. ועל כך, הבחירה בדינו - אם ניאחו בכל כוחנו ביאלנא דחיי, בספר הוהר, ניגאל ברחמים וכפי שכתב הוהר הקדוש:

"והמשפלים יזוהו כוהר הרקיע כהאי חבורא דילך דאהו ספר הזוהר, מן זוהרא דאסא עלאה תשוכה. כאלין לא צריה נסיון. וקנין דעתידך ישראל למטעם סאילנא דתי, דאהו האי ספר הזוהר, יפקוד ביה מן גלותא כרחמי ויתקיים כדון ה' כד יקונו ואין עמו אל נכר" (זוהר הקדוש, חלק ג, דף קכ"ב ע"א).

סימן לדבר, מצא הדגל מתנה אפרים, בפסוק יובני ישראל יוצאים ביד רמה - אשר פסוק זה תרגמו אונקלוס יובני ישראל נפקין בריש גליי - וכתב:

"או יאמר לבייש גליי, על דרך דאתא כוהר הקדוש כמפרא דא יפקוד מן גלותא, ועין שם שמבאר עוד יותר כשיתגלה הספר הזוהר כרא

פסקים יותר ויותר ממה שיכול לזכות מלי התקרבות להצדיק, ודילוחים.

וכמו שאמר רבי הצדיק הקדוש רבי שלמה ספרליו זכר צדיק וקדוש לברכה שקרא לנטע כמה אלפים פרקאות לצדיק האמת ולכמל תורה ותפלה כהליכה וחסד, כשכיל וכוז אמת אורד שישמע מהצדיק, וכן פרש רבי הצדיק הקדוש הל"ל משמעות הלשון, מסירת פשו כשכיל הצדיק, שלא רק מסירת הסף מהצדיקות והטרחות של מלטולי הנסיעות והדרכים כראי כשכיל הקרוב להצדיק, אלא אפילו מסירת נפש שהנפש סוכלת סמטול תורה ותפלה קטת הנסיעה או המאנוות כמש שעוכרים עליו סמטת הנסיעה גם כן כראי וכראי כשכיל התקרבות להצדיק" (מאמר התקרבות לצדיק האמת, סאת רבי שמואל הדביץ ז"ל).

אך הקשר העמוק והנפלא בין רשבי לרבינו, לא מסתיים בכך; גם ספריהם הקדושים, קסרי בחר קסיראן

שכן, נשמט משה רבינו מהימנא, היא זו שגילתה את נסתרות התורה על ידי רשבי, והיא זו שתורה ותגלתה באחרית הימים בשמט רבינו הקדוש, לנלות פנימיות נסתרות שער הגון. ובעוד שהוהר הקדוש הוא התגלות זוהרא דאימא עילאה כלשון הוהר זלמן, אור היהודי הנמשך מנחל הבינה, הרי שרבינו ותורתו היא הינחל נוכחי בעצמו.

וכדבריו של רבי אברהם ב"ר נחמן:

"משה רבנו עליו השלום בעצמו ... תור וקא נפשו ורוחו ככונניא קדישא רבי שבעון כן יוחא, דרעיא כהינסא נהיר ביה [כמבאר כוהר הקדוש פרשת פטחים דף ר"ז ע"א], ונלה לנו תורה שכתבת, אור הגנוז, שאין העולם כראי להשתמש בו, ועבו ונסתרו גם אור כן כמה סאות שנים, עד שכתמלת ד' תור ותגלה, ונס הוסיע

כשם שהעסק בספר הזוהר הקדוש, מסוגל להביא לישועתם וגאולתם של ישראל ברחמים, כך גם התגלות ספרו של רבינו מהוה "אתחלתא דגאולה", וככל שיחדור הספר לליבותיהם של ישראל, כך ילך ויפציע אור גאולתם ברחמים

יְהִיָּה גַם תִּקְוֶן הַנְּאֻלָּה הָרֵאשׁוֹנָה. אֵךְ עַכְשָׁו יְהִיָּה כָּל ז"ל (לְקוּטֵי תַנְיָנָא סִימְנָא עַד). וְהַעֲקֹר בְּנַח הָאֵתְעָרוּתָא שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי ז"ל שְׁמַקְבֵּל מֵאִתּוֹ. וּבַפְּרָט עַל יְדֵי הַקְדוּשִׁים)..."

למה לנו להתייטר בייסורי גלות הגוף והנפש?
הבה ניפיק מן גלותא ברחמי!

על כל צרה שלא תבוא, על כל מאורע ותלאה - נאחו בכל כוחנו באילנא דחיי: בהני תרין רעין דלא מתפרשין - "ליקוטי מוהר"ן" ו"ליקוטי הלכות" אשר מספר שם עולה בנימסריא "בהני חיבורי יפקון בהו מן גלותא" - וארוכתנו מהרה תצמת.

שכן, "קל דכריו נטונים וקמים, נאמנים ומועילים לעד, והם סמלים סאר גם בעשני הגוף, לכל סארע ותלאה שעטר על האדם, שילמד ויעסק תרבה בתורות הקדושות מענין זה, וסתפלות והחלכות סמורנ"ת ז"ל שעבנו עליהם. והעקר היא האמונה, כי על ידי זה נתקשרים ונבגלים בעת עסקו בהם, סויהם ונשמתם השורה על אנפי תריהם הקדושים. וגם על ידי האמונה לא יפלט סממה נקודות טובות של השתדלות בכל לב ונפש לקדם ולעשותם, שעל ידי זה יוצא מנה אל הפעל מן סנולותיהם, לפעל פעולות גם בעשמיית. וכאשר שפעתי בה סממה מעשיות סאנ"ש. ועקר תעלמות סנולותיהם היא להעמיית סאלתנו קרות נפשנו, שסממת זה נשמע ספיו הקדוש שהספיר שלו הוא ארתל לתא רנאקה" (באר הליקוטי, תורה ס פסחה לתפארת רל קוטיים).

ואם לימוד ספרי הוזהר, וספרי רבינו הקדוש, יפה כחם בכל זמן ובכל מקום - על אחת כמה וכמה בהר הקדוש מירון!

וכמסופר:

"כששעה רבי סיכל לר יצחק בארץ ישראל, כשר גם על קבר הרשב"י, והוא כדוע היה לומר תרבה בספר הוזהר, וגם סהילתו בסירון לעד תרבה בספר הוזהר. סאסנע למודו התלוב סאר, ואמר סנחות לשושי: או ס' סרניקט סעד פייס סאפיו האט דאם א ארער טעם - כששוחים 'סעד' (= סס קסעיים) מן הקקוה, תרי הטעם הוא טעם אתר לנכרי" (שי"ק, תל).

ולשנים, כאשר ישב רבי ישראל קרדונר במירון, והנה בספרי רבינו - ביסא את רחשי לבו במכתבו, וכתב:

"אהום יקירי אי אפשר לעי לה גדל החיות וקדשות רבם הקדוש שאני סרניש תהלה לא-ל סמה כל סודי סמה ספרי רבנו הקדוש... (סממ)

רבי ישראל קרדונר, סכתבס). ■

כשם שהעסק בספר הוזהר הקדוש, ממשיך על הלומד בו - גם אם אינו זוכה עדין להבין את אשר הוא מוציא בפיו - את אור הגאולה, ומוציאו מגלות נפשו ביד רמה, מתוך רחמים וחסדים. כך גם ספרי רבינו זילו וכאשר העיד מוהרנ"ת ואמר: "אמירת ספרי ארמו"ד ז"ל שרם הלקוטי מוהר"ן וספר המדות והספרי מעשיות והשיות שלו, האמירה לר ססנלת להעשקה סבו אמירת ספרי הוזהר והקוטיים" (סכני איה, אש יסוהר"ן, ס).

וכשם שהעסק בספר הוזהר הקדוש, מסוגל להביא לישועתם וגאולתם של ישראל ברחמים, כך גם התגלות ספרו של רבינו מהוזהר יאתחלתא דגאולה, וככל שיחזור הספר לליבותיהם של ישראל, כך ילך ויפציע אור גאולתם ברחמים.

וכאשר "נשמע ספיו הקדוש סאמר, שהספר הקדוש של לקוטי מוהר"ן שיצא בעולם הוא אתחלתא דגאולה. ואמר, סאמר שיצא בעולם אני חפץ סאר שילמדו אותו, כי צריכים ללמד אותו התנה עד שיהיה שגור בעל פה. כי הוא סלא סאקר והתעוררות גדול סאר להשם יתברך אשר אין עוף אליה. ואמר, שהלמוד כסודי הקדושים הוא אתחלתא דגאולה כסודיה כסיעים אמן" (ה"י סוד"ן, סו).

וכששאל רבי אהרן ליפאורעצקער את רבי נפתלי: הלא אתם יש לכם המגילת סתרים, וזיא האלט דאס מיט משיחן, כלומר מתי יבוא הגואל צדקני, ענה רבי נפתלי ואמר:

"לערנטני לקוטי מוהר"ן סיר האבן א סבלה פון רעבן אז רוב ועלט ויעט האן נעמען סיון ספר זאל סען זיך רעכטן אויך משיח"ן - האם העך לעד לקוטי מוהר"ן? יש לנו סבלה סרבנו שסרוב העולם יקבל את ספר, אפשר להעביר לכאת ססשית!" (באר סממ, ס/ו)

מעשה, אחים יקרים!

יפקון מן גלותא. וזהו שסרמו כסמוק זכני ישראל יוצאים, וזנו מן תגלות, 'כיר רמול ותרטמו 'כריש גלי, כר"ש ראשי תבות ר'כי ש'סעף בר' יוחאי, 'עלי כשיתגלה ספרו הקדוש ספר הוזהר, א כרא יפקון מן גלותא, והכל" (תל סודני אפריס, פרישת ססלחור"ה א).

ובהמשך הדורות, כאשר וכינו שתרד שוב נשמת משה לגלות על ידי הבעש"ט פנימיות דפנימיות הרזין עילאין - תלויה הגאולה ברחמים, בקבלת לימודו הקדוש של הבעל שם טוב. וכהמשך דברי הדגלי:

"או יאמר, על פי מה שאמר הרב הקדוש הספרסם מורש הרב רבי לישא סהסעלניס, ועל דרך דאתא סאגרת הקדוש של ארזש אבי זכני זללה הערפס כספר הקדוש של הרב ספולנאי עלי השלום, ששאל למשיח' איתתי אתי מר, והשיב כשיתגלה תורתך ופשו מעגולתך הוצה, ען שם. זה יש לומר שסרמו כסמוק 'זכני ישראל יוצא מן תגלות 'כריש גלי, כר"ש ראשי תבות ר' ישראל כ'על שם, 'עלי היס כשיתגלה תורתו ופשו מעגולתו או יפקון מן גלותא, והכל" (סמ).

ובימינו אנו, אשר כבר וכינו להתגלות הינחל נובע מקור חכמה: בעצמו - כל תקוותנו לגאולתנו ברחמים, היא על ידי תורתו הקדושה. "ס תורותיו וסעשילתו הן הן סתרי תורה וסנסייתה הנסאיים סער שער הגון, והסכר חים לגאלתנו הנעזיית" (באר הליקוטי, תורה כא, ססו).

מעשה, לא נתפלא לגלות, שהתיבות "ריש גלי" עולים בנימסריא "נחמן בן סמחה", מכון ממש. שכן, הוא הוא תכלית שלימות גילוי הרזין דרשב"י ובעש"ט, ועל ידו נצא ביד רמה, בריש גלי!

ושמעו הזלדה בכל המדינות

תורת רבינו בארצות המזרח
גדולי יהדות גרמניה שבתנוס מביאים בחיבוריהם
מדברי רבינו הקדוש ותלמידיו

ד. ברסלבר

אימתי יבוא משיח, השבתי להם שזה נעלם מעין כל חי כי הוא קץ הפלאות וכמו שאמר רביאל סתום הרבנים וחתום... והשבתי להם כי יש צדיקים שנקראים בחינת לב, ולהם גילה השם יתברך קץ הפלאות... אחר כך גיליתי להם ענין הנפלא שגילה רבינו ז"ל על פסוק כי לא תשכח מפי זרעו שהוא סופי תיבות ירחיאיי וכי כנרפס בתחילת ספר ליקוטי מוהר"ן, והוטב בעיניהם מאוד. גם אמרתי להם מענין ואלה שמות וכי שהוא סופי תיבות "תהלים תשובה" (ליקוטי תנינא סימן צג), ולא יכולתי לוטר להם כל

כך למשל הוא מספר בתואור נסיעתו לארץ ישראל, שבהיותו באיסטנבול, מכר שם ששה ספרי ליקוטי מוהר"ן.

"והנה בכל יום שלישי ורביעי עסקנו בענין מכירת הספרים והיינו הולכים ושבים מהוסקיע לגאליסא ומשם לכאן וכל עיקר כונתי היה בכדי למצוא קונים על ספרי רבינו ז"ל...

"ונסענו לגאליסע ונסעו עמי על ספינה אחת אלו האנשים שקנו בבוקר ספרים אצלנו, כי רצו לקנות אצלי עוד ספרים אחרים, ומידי עברנו על הים דברנו דברי תורה... ובתחילה שאלו אותי

בני הקדוש התבטא בלשון קדשו "שהספר הקדוש שלו ליקוטי מוהר"ן שיצא בעולם הוא אתחלתא דבאולה" (חיי מוהר"ן שער).

וכן מקובל מפי רבי נפתלי תלמידו, שאמר: "יש לנו בקבלה מרבינו, שכאשר יתקבל ספרו בעולם, יתכוננו למשיח" (שי"ק).

מוהר"ן הקדוש, מלבד עצם גדולתו בכתיבת ההפסת ספר רבינו, עסק גם כן במסירות שאין לתאר בהפצתם.

ספר קול יהודה

קול עולה מן המדבר סולו שד יהודה : לתורה
 ורחעודה : מה נכבד היום הזה, וכל ישראל בעיניו
 יחזה : היום יום בשורה : בהגלות נגלות דאי ספרא
 הידושים ורמזים ער הי ח משי תורה : ונב אים
 ובתובים ואיזה חוי נמרא : עם מופת ומעשיית
 בלשון ערבי המתהלכת בפלג ים : תהיה
 יד הכל שוות : אשר פעל ורמז כמות : תהיה
 והכולל : ענוותן כהרל : כמות : תהיה
 ויהי ממשית רמה בעלת

ליקוטי מוהר"ן ושני ספרי אלף-בית להולכים לסלונקי שהוא עיר גדולה לאלפים במדינות ישמעאל, וישראלים דרים שם הרבה יותר מסטנבול (שם קמ).

משאלתו של מוהר"ת התקימה, וספרי רבינו הקדוש נפוצו בארצות המזרח (בעיקר דרך סודיקה), והרבה גדולים מחכמי המזרח הביאו מדבריו הקי בחיבוריהם.

התצלום שלפנינו הוא מתוך הספר קול יהודה להרב המקובל רבי יהודה מניני כהן זצ"ל מקהילת קודש הדיגת באי גירבא שליד תונס, ובו ייחודשים ורמזים על ה' חומשי תורה ונביאים

ומבולבל באלכסנדריא של מצרים אשר מעולם לא עלה על דעתי להיות כאן, אבל כשאני זוכה להזכיר באלכסנדריא בשוק שם הספר של רבנו הנורא זכרנו לברכה, בשביל זה הכל כדאי... ואם לא באתי כי אם בשביל זה - די, בפרט שהבנתי תיקף שעל ידי שאלה הנאת בודאי אזכה למכור כאן איזה ספר (וכן היה), זה בודאי יקר בעיני מעל כל הון (שם, קמ).

גם הרב קנה ממני ספרים בסך ארבעים טאליר, ובתוכם קנה ספר ליקוטי מוהר"ן וספר האלף-בית [ספר המידות] זה יקר בעיני מאוד שזכיתי להשאיר ספרי רבינו ז"ל במדינה רחוקה כזאת, גם ר' אהרן הנ"ל קנה ממני שני ספרי

הענין, מחמת שאינם מבינים בלשון הקודש שלנו, וכל זה היה בעינינו לפלא גדול וישועת ה' נפלא ונורא, שזכיתי בסטנבול לדבר מתורתו של רבינו ז"ל ולמכור שם ספריו הקדושים שהם אחלתא דגאולה (ימי מוהר"ת ב, צג-צד).

חזור הרבר בהיותו אחר כך במצרים:
 "בדרך שאל אותי ר' אהרן הנ"ל אם אין אתי איזה ספר חדש וזכה החיה אותי, ותיקף השבתי לו שיש אתי ספר חדש שלא ראיתם אותו עדיין במדינה זו ושמו ספר ליקוטי מוהר"ן, זה הענין החיה אותי מאוד, ואמרת בלבי; שבשביל זה לבד כדאי כל הייסורים וסלסולים שיש לי שאני עכשיו כמו בנלות מצרים שאני נע ונד ומסולסל

"שָׁמַעְתִּי בְשֵׁמוֹ שְׁאֵמֶר, מִן רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר
יוֹחָאֵי שְׁהִיָּה חֲדוּשׁ, כַּמְפָּרְסָם הִיָּה הָעוֹלָם
שָׁקֵט עַד הָאָר"י זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, הִינוּ שְׁמַרְבֵּי
שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאֵי עַד הָאָר"י זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה לֹא
נִתְגַּלּוּ חֲדָשׁוֹת כְּמוֹ שְׁנִתְגַּלּוּ עַל יַדֵּי רַבִּי שְׁמַעוֹן
בֶּר יוֹחָאֵי, עַד שָׁבָא הָאָר"י זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה שְׁהִיָּה
חֲדוּשׁ כַּמְפָּרְסָם, וְהוּא גְּלַה חֲדָשׁוֹת לְגַמְרֵי שְׁלֹא
נִמְצָא מִי שִׁיְגַלֶּה חֲדָשׁוֹת כְּאַלֶּה עַד הָאָר"י
זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה.

וּמִן הָאָר"י זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה עַד הַבַּעַל שֵׁם טוֹב
זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, הִיָּה גַם כֵּן הָעוֹלָם שָׁקֵט בְּלִי
חֲדוּשׁ, עַד שָׁבָא הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה
שְׁהִיָּה חֲדוּשׁ נִפְלָא, וְגַלֶּה חֲדָשׁוֹת.

וּמִן הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה עַד עֵתָה
הִיָּה גַם כֵּן הָעוֹלָם שָׁקֵט בְּלִי חֲדוּשׁ כְּזֶה, וְהִיָּה
הָעוֹלָם מִתְנַהֵג רַק עַל פִּי הַהִתְגַּלּוֹת שְׁגַלֶּה
הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה עַד הַנְּהָ.

עַד שְׁבָאֵתִי אָנֹכִי. וְעֵתָה אֲנִי מִתְחִיל לְגַלּוֹת
חֲדָשׁוֹת נִפְלָאוֹת לְגַמְרֵי וְכוּ".

(ח"י מוהר"ן רעט)

לעילוי נשמות

מרת שרה בת יוסף פלטיאל ע"ה נלב"ע ט"ז טבת תשע"ז ת.ג.צ.ב.ה.

הונצח ע"י הר"ר אפרים פעפער הי"ו - לונדון

אשרי אנשיך

פרקי חיים מתולדות התלמידים שבכל הדורות

פרק מתולדותיו של החסיד האמיתי מאנשי
הבעל תפילה רבי **ישדאל קרדונר** זצ"ל
שהלך בדרך יחידו של עולם, בהתקשרות
ליחידי הדורות • על געגועים ודמעות,
שמחות ובכיות במערת התנא האלוקי רשב"י
ובשדות וביערים • תנו לי את לבכם ואוליך
אתכם בדרך חדש שהוא הדרך הישן שדרבו
בו אבותינו מעולם

המדהלה בדרך יהודה

ד. ברסלבר

ש

נים אחדות לאחר שעלה והתיישב בארץ הקודש והתבסס באווירה הסהוד של ירושלים פלמריק של מלך, העתיק רבי ישראל קרדונר את מגוריו לציר הקודש צפת.

מאו הדפיס בירושלים בשנת תרס"ה את הספר הקדוש 'השתפכות הנפש', נכספה נפשו בכיסופין גדולים ותשוקה נמרצת מאוד לקיים את הנאמר בו: לילך בדרך הבעל תפילה הקדוש, לחלות פני מלכו של עולם ולהתרבק בו בכל לבבו ונפשו. ההשדות היצירים אשר בגליל העליון, מקום ראוי הוא למי שחפץ לטעום מנועם ה' ולשפוך שיח לפניו.

סיבה נוספת היתה להתיישבותו בצפת, כדי להיות סמוך וקרוב לציון התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי שבמירון, כאשר יכתוב לימים באחד ממכתביו: 'זופרט שבפה בצפת תבנה ותכונן יש מעלה יתירה מכל ארץ ישראל, שפה סמוך אור הגנוח הנעלם הוא התנא אלוקי רשבי', שיש שייכות גדול לרבינו הקדוש כידוע למחזיר חקלא שבין אנשי'.

מיום שהחל לבלות את ימיו בהרים ובגבעות שבארץ הגליל, טעמה נפשו גן עדן עלי אדמות. כאן, הרחק משאטו של עולם, באוויר וך נקי מרדיפת האי עלמא, שפך את שיחו בריצוים ופיוסים, בדברי חן ותחנונים לפני מלך שומע תפילה. בהשתפך עליו נפשו, ביקש והתחנן בעד ישראל בכיסופים עצומים לנאולה השלמה ולתיקון העולם. כאן, בינות לשיח השדה, התגעגע ליום בו תתגלה מלכות ה' יתברך בעולם ונשגב ה' לבדו ביום ההוא.

ומן היצר חוזר הוא מלא אהבה לכל בר ישראל, ואת כל אשר לו הרבה יותר - מוכן לתת לכל עני תצורך בנשמיות וברוחניות. כיוון שהיה איש מעשה, ייסד בצפת 'הכנסת אורחים' וכאברהם אבינו היה מאכיל ומסקה את הרעבים ומודיעם משמו יתברך. הוא אף שכר מיידו רבי נתן טרוביצר וידה בחצרו, וקבע אותה לבית מדרש על שם רבינו הקדוש, הראשון בצפת.

תהיה בוחר לך מקום

רבי ישראל נכסף להקדיש עצמו כליל לעבודת ה'. הוא לא הסתפק כלל במדעט ברוחניות, רחוק של רבינו הקדוש היתה מחודשת בכל עת את רצונו ומלהיבה את לבו ליוצרו.

לנגד עיניו עמדו מילותיו הקדושות של הרבי, במעשה מאבדת בת מלך:

'אי אפשר לך להוציא אותי, כי אם כשתהיה בוחר לך מקום ותהיה יושב שם שנה אחת, וכל השנה תתגעגע אחרי להוציא אותי, ובכל זמן שיהיה לך פנאי, תהיה רק מתגעגע ומבקש ומצפה להוציא אותי...'

וביאורו של רבי נתן:

'כי צויכין לבחור לו מקום ולקבוע לו תשובה ותענית ולהתגעגע תמיד ולהשתוקק תמיד אליו

רבי ישראל בער בוקנטו

יתברך שיוכה להכיר אותו, שיתגלה מלכותו בעולם יודע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו ויאמר כל אשר נשמה באפו וכי ומלכותו בכל משלה; שזה עיקר הקמת השכינה מהגלות, כשזוכין להכיר מלכותו באמונה שלמה באמת' (הקדמת סיפורי מעשיות).

רבי ישראל משתוקק בכל לבו להוציא את נפשו מגלותה ואת השכינה מעפרה, ולהשיבה אל בית אביה כבעוריה.

ומקום בחר לו כלבבו - היכל מצרת התנא האלוקי מיחדי הדרות, רבי שמעון בר יוחאי ויעיא, שבכפר מירון, המוקפת הרים ושדות נקיקים ומערות לרוב.

ריק ושומם מאדם הוא המקום. מירון הוא כפר קטן, שבו מתגוררים מתי מספר ישמעאלים עניים ודלים שהתיישבו סמוך לתצרות הקדוש, וחולתם לא נראית שום נפש יהודית בסביבה. רק בערב ראש חודש, למשך כמה שעות פוקד מניין מצומצם את המקום. להוציא את יום ההילולא ורשביי, או קם המקום לתחייה ליום יומיים, ואחר ההילולא שב לקדמותו. ושוב השקט המבורך ההדומייה הקדושה עוטרים את כל סביבות המערה.

רבי ישראל מרגיש כי מצא את אשר חיפש, כאן יוכה לבוא למשאת נפשו ולבלות ימיו בנעם העליון ובעדן עילאה. בצילו של העיר וקדיש יוכה לדורך בדרכו של הבעל תפילה הקדוש, להיות מלגיטו של משיח אשר עיקר כלי זיינו הוא התפילה וליסול חלק בנאולת בת המלך משיבה.

והלך לבקשה

מדי תחילתו של שבוע, היה אורז אל צקלתו כמה ככרות לחם וספרים, ויורד אל מורדות ההרים בואכה מירון, מרוב עניותו היה עושה את הדרך מביתו שבצפת ועד למירון ברגל.

וכך מספר תלמידו רבי ישראל בער אודסה:

'רבי ישראל היה יושב במירון, וכל עבודתו היה בהצנע, במירון עסק בהתבודדות, בתורה ותפילה. הוא היה יושב שם לבד, הוא היה בן עזן, היה עוסק שמה בעבורת השם על פי

שער הספר השתפכות הנפש שהדפיס ר' ישראל קרדונר

התורות של רבינו, עם התפילות, עם ההלכות. מהיכן נעשה רבי ישראל, אם לא מהדיבורים הקדושים!! אם לא מהתורות, מהתפילות, מהספרים?!

יצאתו מן הישוב, לא היתה רק עבור נפשו שלו. כי האיש הזוכה להסתפח אל נחלת הבעל תפילה, מקבל מאתו לב מלוכב המרגיש בצער השכינה ושמת עמה בשמחתה.

כאן במקום קודש הקדשים, ולגו עיניו ומעות על ישראל, חונתו הצדקת גיסלה, שנשארה לבד בביתם שבצפת, גידלה במסירות את ילדיהם ואיפשרה לבעלה הרגול להקדיש את חייו למענו יתברך.

עיר וקדיש מן שמיא נחית

אל ציון התנא האלוקי, היה קשור באלפי עבודות. תקופות ארוכות היה מבלה במצרת קברו, בתורה ותפילה בדביקות עילאית.

רבי ישראל הוא מאנשי הבעל תפילה, הדמעות שלו הן דמעות על גלות השכינה ותגעועים ליום אחד הוא ייודע לה לא יום ולא לילה. הוא יודע שכאן המקום להתגעגע ולבקש על התגלות מלכותו יתברך.

שהרי השני למלכות שצער המלך נגע בלבו ויצא להשיב את בת המלך האבודה ונמר אומר

הוא רצה לזכות להגיע אל מה שיהודי צריך להגיע! זהו הבכייה!...

בצד זה, ואני ראיתי זה, אז אני חשבתי לעצמי: ריבונו של עולם, איך אני יכול להגיע לזה? מתי? איך? הייתי גם כן רצה לזכות לבכיות כאלו לפני השם יתברך!

הוא בכה כל כך לפני השם יתברך, למה בכה? הוא רצה להכיר את השם יתברך! הוא רצה לזכות להגיע אל מה שיהודי צריך להגיע! זהו הבכייה!...

(מתוך סיחות ר' ישראל בער אורסר זצ"ל)

הייתי עומד אצל הציון של רבי שמעון - מה שאני מספר לך! היה עומד באגם של מיסו באגם של מיסו! אם לא מכירים אותי יכולים להגיד: מה זה - זה שקר, הוא שקר, הוא מספר דברים שאי אפשר להיות בעולם... כן, אני ראיתי את זה! מי שרצה לקבל יקבל, ומי שלא, אז לא, מה אני יכול לעשות?! זה מה שאני ראיתי!... אני הייתי עומד כאן, והוא עמד כאן -

ציון רשב"י מכיוון רבי יוחנן הסנדלר בימים עברו

כי לא ישקוט עד שיגמור הדבר בשלמות, חוזר ומתגלה בצלמם ודמותם של גדולי הצדיקים יחיד הדורות, המשליכים נפשם מנגד ומבקשים ומחפשים את בת המלך, שכבת עזו יתברך. יקום נצח קרבין דהא ברטא ומלכא דילך איהי (זהר ח"ט ספרא תנינא).

כאן, באתרא קדישא הריך, מתנוצץ מרוחק בכל חורי מוחו ולבבו תוקף גדולתה העצומה של נשמת משה-משיח, הרועה והגואל הראשון האחרון, שירד ובא לזה העולם בנשמת התנא האלוקי רשב"י.

רבי ישראל יודע כי יועכשו יש נחל נובע מקור חכמה... הוא בא בדחילו ורחימו אל העיר וקדיש, כדי לשאוב מן הנחל הנובע המפכה בו.

בציון רשב"י, הרגיש את רוחו וקדושתו של הרבי, כאן יכול היה לקרד צימאנו הגדול לקבל אור פניו.

"אספר לך דבר שאתה לא יודע", שח פעם רבי ישראל בער לאחד ממקורביו, יפעם אחת, בערב ראש השנה, עמד רבי ישראל קרדונר מול ציון רשב"י ובכה רבי, רבי, רבי... כמו שאחד עומד עליו עם חרב ודוצה להרגו. כך הוא בכה וניגן ובכה עד בלי שיעור.

וראה שביל אחד מן הצד

שק עם ספרים ולחם על שכמו, וגעגועים נסתרים בלבו. הוא יורד מדי יום בשיפולי ההר, סובל עצמו במימיו הזכים של מעיין מגידו, משם ממשיך ומהלך בשבילי ההר, מהלך בדרך יחיד. מימי הנחל נובעים בשלווה בדוכה, מרוויס את שורשי צצי התאנה היות החרוב, רבי ישראל מתבונן ביפי הבריאה, כאן היו מהלכים רשב"י החבריא, ומתוך דבקותם העצומה בקודשא בריך הוא, נתגלו להם סתרי נסתרות התורה.

מהלך הוא עם תורה של הרבי, חוזר על ההלכות שעליה, ומפיו משתפכת התפילה מליקוסי תפילות. הגעגוע עצום כנחר שוסף. הוא מרגיש ביסוד הישות ותשוקה אחת ויחידה: להיכלל בו, בחי החיים, כל הימים.

במיוחד אהב להתבודד בבקעה שלמוגלות ציון שמאי הוקן, באכה מערת רב המנוגא סבא, עד שלימים ייקרא המקום על שמו ר' ישראל קארדונערס פעלד - השדה של רבי ישראל קרדונר.

ימים שלמים מבלה הוא מחוץ לשוב ואיש בל עמו, רק אלוקי השמים והארץ, יחיד במלוכה.

מתי תיתן לנו חיים כאלה? הוא זכה לחיות חיות כזה, נעימות כזה, חיים כאלה, דיבורים כאלה... לב כזה לא רואים, רק כשיבוא משיח.

ותהיה יושב שם ובכל זמן שיהיה כך פנאי תהיה רק מתגעגע

רבי ישראל אינו מלאך ואינו שרף. הוא בן אדם. יש לו עליות וירידות. אבל הוא טעם מאורו של הבעל תפילה הוולך אחרי, ובעל התפילה לימד אותו כי שום דיבור ושום רצון אינם הולך לאיבוד. יכל הדברים הם שם ביוקר גדולי. לפתים, נסתר ממנו האור ואינו זוכה להרגיש, ולא כל שכן לשוח ולדבר, אך גם על כך דיבר הרבי ונתן עצה לישיב דומם ולייחל, הפיקר לבלי להביח את מקומו.

כך ממתיק רבי ישראל בער בלשוננו באחת משיחותיו במעלת יקרת ההתבודדות:

“ואפילו כשכבר קמים, נמצאים בחושך, לא יכולים לפתוח את הפה. אבל אם חוקים בזה, ולא זדים - אני לא מפסיק! שעה אחת על השעון; אני צריך לעמוד שעה אחתו אני אנדי איזה דיבור, אני יתגעגע להשיית שיתן לי דיבורים - אני צריך לעמוד משך שעה...”

“מה שנתן לנו רבינו הקדוש, זה מתנות כאלו... אבל אם חוקים בזה. למשל, רבי ישראל - האם לא היה אצלו אותו דבר? הוא גם כן, הגיע לו בקושי... ובשכר ההמתנה, זוכה רבי ישראל ונפתחים לפניו מחדש שערי הרביקות ולבו יוקר שוב בשלהבת של אהבה, אשר מים רבים לא יוכלו לכבותה. ובכל עת שנפתחים לו שערי הרצון, הוא מבקש בעד אחיו ועמו.”

והתחיל לנכות מאוד ואמר: אני יודע שישנו בוודאי

סמוך לציון רשביי שכן באותם ימים כפר ערבי בן כמה עשרות פלאחים, מפתחות הציון היו מחזקות בידי ערביי הכפר שנהנו כבוד במקום והיו דואנים לניקיון החצר והמטרה. בראות נכבדי

שהרי בוודאי סוף כל סוף כל בני תבל יאתיו ויתנו לו כתר מלוכה, אבל מתי?...

לא בכדי היה אומר רבי ישראל בער: “אני כבר ראיתי את הגאולה, ראיתי את רבי ישראל וראיתי איך שיהיה העולם אחרי ביאת המשיח. הוא היה בעולם הזה, אבל הנשמה שלו היתה בעולם הבאי.”

ומתוך שמחת ההודיה, וזלגות היו עיניו דמעות כמיהה וגעגועים להשם יתברך ולתורתו ולצדיקו הנאמן, כמו שממשיך רבי ישראל בער לצייר בלשוננו הזכה והטהורה את אשר ראו עיניו כמציץ מן החרכים:

“אוי, כמה הוא היה בוכה לפני השם יתברך והיה מתגעגע מאוד לכל דיבור של המעשיית, מתי נוכה לזה, להרגיש ולראות ולהבין את הדיבור הזה, הדיבור הזה, הדיבור הזה, את השיחות, וכל דיבור שנילה רבינו הקדוש בעולם.”

“אני זכיתי לראות בעיני העבודה של רבי ישראל, איך הוא עבר השם, איך הוא דיבר עם השם... אני זוכר הבכיות שלו, איך היה בוכה על ציון רבי שמעון בר יוחאי. היה כמו ששופכים כמה פחים מים מן הדמעות שלו להשם יתברך!”

“היה קודש קדשים כאלה, נגעזים כאלה... ממש היה נס שהיה חי בעולם; יריבונו של עולם, רחם עלי, רחם עלי, מתי תיתן לנו הבעטלרים,

פעמים, שהוא יושב דומם, מתבונן במעשי האלוקים, “שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלהי.”

עתים מתמלא בוושה עצומה מהדר גאווה יתברך, עד שפניו מאדימות ממש. ועתים, מתרונן לבבו בקרבו בהודיה וכל כליותיו אומרות שבח והלל לבוודא, עד שלבו נושא את רגליו בריקה, יחד עם העצים והאילנות, השיחים והעשבים וכל הבריאה כולה.

וכך יתאר תלמידו:

“אני ראיתי את רבי ישראל קרדונר, איך הוא היה מרקד, איך הוא היה שמח עם השם יתברך ואיך הוא היה מודה לו מאוד על כל דבר, על הרדיה, על הכסף, על הילדים, על הכל. הוא הודה להשם יתברך: “יריבונו של עולם, מודה אני לפניך שנתת לי בנים, שנתת לי כסף, שנתת לי וירה...” “איי, אני אהבתי לשמוע איך רבי ישראל היה אומר: “כשיבוא משיח, יאמרו כולם, כל אחד לחברו: לכו נרננה להשם, נריעה לצור ישענו, נקדמה פניו בתודה, בומירות נריע לו...”

רבי ישראל כבר נמצא שם, בלעתיד לבוא, והוא גם רואה בעיני רוחו איך כבר אין בני האדם להוטים אחר שום דבר בעולם, אלא רק אחרי יתברך וכל מעיניהם רק בו, ואיש אל רעהו פונה ואומר “לכו נרננה להשם”.

מעשה נורא

נכנס היה רבי ישראל קרדונר אל מערת רשביי, בדחילו ורחימו, ביראה ובהנהגה שאין כדוגמתם. קודם לכן היה יורד למעיין המגידו שבמעק הסמוך, היה טובל בו, ורק אז נכנס אל הקודש פנימה, וזאת לאחר שהשיל את נעליו מעל רגליו, כשם שהיו נכנסים אל בית-המקדש.

יום אחד, היה זה בחורף קשה ומושלג, את רצפת הצד הציון כיסתה ערימה גבוהה של שלג והקור היה חודר לעצמות, עקב הכפור העצום שינה הפעם הזאת רבי ישראל ממנהגו הקדום ונכנס אל הקודש פנימה כשנעליו לרגליו. ויהי אך ניגש אל מצבת הציון, בקצ לפתע ממעמקי המטרה קול נורא ואיום מאוד - - -

באותה שעה חיל רעה אחוזה. הוא ידע כי אין זה אלא קולו של העיר וקדיש המרעיש ארץ ומרגז ממלכות, המוכיחו ללא אומר ודברים בתוכחה מגולה מתוך אהבה מסותרת על ששינה מהרגלו מימים ימימה ונכנס אליו כשנעליו לרגליו. שכן, עם צדיקים מדקדקים כחוס השערה. למן אותו יום, אחרי ששמע את אותו קול נורא שלא מעלמא הדין, היה רבי

ישראל נכנס אל מערת ציון רשביי ללא מצעלים, אפילו בלילות קפואים ביותר, וכך, היה עומד בתוך שלולית דמעותיו ובוכה ובוכה מאין הפוגות, עד שחלל המטרה כולו היה מתמלא מרוב בכייתו באדים, וזאת בזמן שבחוץ שרר קור נורא, וכפי שסיפר תלמידו רבי ישראל-בער:

“בציון של רבי שמעון הוא לא היה נכנס עם נעליו, אפילו בחורף, בקור, כמו בקודש הקדשים. והוא היה בוכה... ובמקום שבו עמד, כשהוא גמר ויצא מהציון, זה היה כמו שפוחים דלת של תנור, של בית-מרחץ, היה יוצא חום מהציון, והציון היה רטוב מהדמעות כמו נחל מימים”.

במנהגו לסבול סרם הכניסה לציון, החזיק רבי ישראל במסירות-נפש עצומה, עד כדי כך שבראש-השנה אחד סבל בעיניו ולא יכול היה לסבול במקוה. באותו ראש-השנה לא בא להתפלל עם שאר אנשי בציון הרשביי מאחר ולא רצה להיכנס לרשביי ללא סבילת מקוה, ואניש באו אליו לביתו שבכפר לתקוע עבורו בשופר.

הכפר את גדול מסירותו של רבי ישראל לציין הקדוש וכמה מצדקי הוא עושה בכדי לשהות כמה שיותר בסמוך לו, החליטו לחרוג ממנהגם ולתת ליהודי הקדוש את מפתחות הצינן.

פעם ארץ, וכשהגיע רבי ישראל לצינן רשביי, פשפש בכיסיו כדי לפתוח את השער הנעול, והנה מתברר לו כי שכח את מפתח השער בביתו. צער רב מילא אותו על כי לא יוכל להיכנס אל הקדוש פנימה. לחזור לאחוריו לאחר שעשה את הדרך הארוכה עד לכאן, לא עלה כלל על דעתו, ודמעות החלו זולגות מעיניו הסהורות. והנה, נס ארץ, באוחד על סככי נפתח השער ללא כל מפתח! סיפור זה מסר החסיד ר' יעקב זאב הכהן ברזסקי.

ששה ילדים בשכר שש הלירות

מעשה באחד מחסידי סבריה, ממשפחת מתנגדים מובהקים, שלמד בנעוריו עם רבי ישראל בער בישיבת 'תורה אורי בסבריה, ר' אברהם אשכנזי שמו. באחד הימים גילה את אוזנו של רבי ישראל בער, כי בסרם נולד להוריו, הם היו חשוכי בנים תקופה ניכרת. חילו ההורים את פני גדולי וחשובי סבריה ואלו האצילו להם ברכה, אך ישועתם בוששה לבוא.

ידע האב כי במירון מצוי איש אלוקים, בצד לו יצא את סבריה עירו ושם פעמיו אל ציון רשביי, ניגש אל רבי ישראל קרדונר ושה לפניו: 'רבי ישראל, כבר הלפו שש שנים מנישואי, וילדים אין'.

'רבי ישראל לא דיבר הרבה, מספר ר' ישראל בער, 'הוא דיבר בקיצור: 'אני צריך לתת שש לירות למדפיס; תתן לי שש לירות. רבי ישראל לא אמר לו שיהיה לו בנים'.

שש לירות היו אז סכום גדול, אבל הוא מסר בו במקום לידי רבי ישראל את שש הלירות שחסרו לו עבור הדפסת ספרי רבינו, ולא ארכו הימים ונולד לו בן, ואחריו עוד חמשה ילדים.

'אני הבן שנולד, אברהם אשכנזי, היינו חברים בישיבה, האבא שלו היה חשוב מאוד ומשפחתו היו כולם מתנגדים, אבל האבא נתן את הכסף לרבי ישראל, שש מסבצות הוב, ונולדו לו ששה ילדים'.

בסיפור זה, ביקש רבי ישראל בער להדגיש, כי רבי ישראל לא 'הבטיח' מאומה לאיש, כי דחוק היה כמסתחוי קשת מכונן דא. ביום הוא האמין בכוחו של רבינו הקדוש להמשיך ישועות ברוחניות ובגשמיות, כעין שכתוב מהרמזית לתלמידיו רבי שמשון שהיה חשוך בנים: 'באמת אין בידי מפתח של בנים, אבל הוא אינו גם ביד השאר ודי למבין, ואני חוק בדיבורי שויברתי עמך כבר כמה פעמים: כמה נפשך, אם אפשר להמשיך איזה חסר ליתן לך בנים, בודאי תוכל לפעול פה בעזרת השם יתברך יותר מכל העולם כולו...'

כאן היה לפנים ביהמ"ד וברסלב שיסר רבי ישראל בצפת

ואמרתם כה לחי

אחד הפנינים היקרים שהשאיר אחריו ברכה החסיד רבי יצחק בדייסר הי"ד, הוא הישיר ידידותי לכבוד רבינו לפי סדר האי"ב, ובו כלל את יסודי דרכו הקדושה ותיקוניו הנוראים, בלשון פיוט חרחים מלא אהבה עצומה ונוראה.

היה זה לאחר שפגש רבי יצחק ברבי ישראל קרדונר שהגיע מארץ הקודש, בעת שנתועדו יחדיו וזמר רבי ישראל את השירים שנהגים לומר במירון בליג בעומר, 'בר יוחאי' 'ואמרתם כה לחי', נענה רבי יצחק: 'אם כן, צריך לחבר שיר גם על רבינו, וכך תחת ההתעוררות מהשיר 'ואמרתם כה לחי' ששמע מפי רבי ישראל, חיבר את הישיר ידידותי', שבו הפזמון החודר הוא 'ואמרתם כה לחי אדוננו מקור חכמה', כך מספר החסיד ר' מוסל יגלניק בזיכרונותיו.

השיר נדפס בהתחלה על דף בודד והופץ בין אנשי. לאחר מכן בשנת תרפ"ח נדפס השיר בספר חיי מוה"ר' בתחילת חלק שני, וראוי להעתיק מה שכתב בענין זה המדפיס הדגול שבאנשי דפולין, רבי אהרן לייב ציגלמן:

'הוא שיר חשוב ומקובל בין אנשי ועל כל עת קיבוץ אנשי ממזרים אותו וגם מכבד נתקבל בין אנשי הזקנים והחשובים באומאן, והוא מעט הכמות ורב האיכות וגם מכבד הוא נדפס בספר חיי מוה"ר' (מכתב סימ ב' לסדר 'אבני ספר את הרבי תרצ"ג)

שיר ידידותי לרבי ישראל שנתחבר בהשראת השיר שזימר ר"י קרדונר - תצלום השיר בפרסומו הראשון תרפ"ח, באדיבות מכון שוקן

היו פניו לזהטות באש להבה מאהבת הצדיק

בער אודער, עליו מסופר בספר מירון: יר' חיים שפר יליד סבריה היה. עם בניית האנגלים, פתח לו ר' חיים תחנת מוניות לכל חלקי הארץ, ואף לסוריה וללבנון. ולבסוף כאשר נוסדה חברת 'אגד' הם הציצו לו לעבוד לאגד, ולמכור להם את הדיכיון שלו. וכן עשה. מיד נתקבל כעובד בכיר בחברת 'אגד' כמנהל של הסניף שבסבריה. משחר ילדותו היה בא להשתתף בהילולות של רשביי. בליל ליג בעוטר היה מספח ומארנן בעזרת בניו את העלייה בחצות הלילה לקברו של ר' יוחנן הסנדלר.

אפילו מאנשים מחוג המתנגדים, שמע רבי שמואל הורביץ דברים בשבחו של רבי ישראל קרדו:

"ואף על פי שזה הראיב הוא מכת המתנגדים מסבריה על חסידות ברסלב, אף על פי כן יש לו אהבה עמו, כי תמיד היה בימים נוראים עם רבי ישראל מקארדן דל ובסל אליד..." (ימי שמואל חלק ב פרק ק"ב).

ביום ליג בעוטר, היום בו נסתלק רשביי לעילא ולעילא להמשיך המתקה ותיקון לכל בית ישראל, היה רבי ישראל יודק כולו ברשפי שלהבת של אהבת הצדיק. כך כותב רבי שמואל הורביץ זצ"ל, את ששמע מפי חסיד קארלין שזכה לראות את רבי ישראל ביומא דהילולא דבר יוחאי:

"והלכתי החוצה לילך עם ההמון להולקת התנא רבי יוחנן הסנדלר ופגשתי יחד עם המנהל מחברת אגד מסבריה שהוא איש חרדי חסיד קארלין הוא אהבינו ומיודעינו ושל כל אנשי שלומנו הוא מתלהט ומתלהב כל ימיו במירון בהולקה. וסיפר לי בגדל געגועים, איך שזוכר את ההולקה בזמן רבי ישראל מקארדן דל מאנשי שלומנו וכו' איך שהיו פניו לזהטות באש להבה מאהבת הצדיק ואיך היה צדקתו וישרותו, ושבליל בעוטר ממש היה יוצא מגוד אנושי לגמרי וכו' (ימי שמואל חלק ב פרק כ"ח)

יהודי זה שפגש רבי שמואל, היה ר' חיים שפר, לימים מחותנו של רבי ישראל

שוב מעשה, ובה באחד הימים, להבדיל, ערבי עשיר מלבנון אל מערת רשביי והיה הולך ומסתובב הנה והנה כשפניו עצבות. פנה אליו רבי ישראל: "ניכר על פניך שדבר מה מעיק עליך, שמא אוכל לעזור לך?" השיב הגוי כי צדה נתרגשה עליו והוא בא מביתו המרוחק עד לכאן, לקבר הצדיק, אולי מפה תצמח ישועתו.

"עשה משהו למען הצדיק ואתפלל עבורך", השיב לו רבי ישראל. הערבי תרם על אתר סכום נאה לבניית גורד מעוטרות מבודל שתפאר את ציון רשביי ורבי אלעזר בנו, זו הגוד העומדת על תלה סביב ציוניהם הקדושים עד עצם היום הזה.

על משמר קדושת ציון רשביי

בהרגשתו העצומה ברוממות מקום נבית היציר וקדיש, לא יכול היה רבי ישראל לסבול כל נדנדו של פגיעה בקדושת המקום, והוא עשה כל אשר לאל ידו בכדי להוסיף ולבצרה.

בעיה כאובה שהסרירה את מנחת גדולי מחשבי הרבנים באותם ימים, היתה תערובת האנשים והנשים באתרא קדישא מירון בליג בעוטר, שהיה בה חילול ה' נורא חילול מקום גניותו של התנא האלוף אשר בחיבורו הזהיר הקדוש כה מרבה לזעוק על קדושת היסוד וטהרת מחנה ישראל. משנה לשנה החמיר הדבר לדאבון נפשות היראים, כאשר מקרב אנשי הקולוניות - המושבות, היו באים המוני צעירים בערוביאה ובחוסר כבוד למקום ושרים שירי חולין.

הרבנים לא ידעו לשית עצה לנפשם כדת מה לעשות בעניין. עד אשר ארע 'אסון המפולת' במירון, שבצקבותיו החליטו כי לא ניתן לחשות עוד.

היה זה בליל ליג בעוטר דשנת תרע"א, בעת ההולקה על גג הציון במירון, כשהחלו אותם אחים תופים לשיר שיריהם, ארע לפתע אסון מחריד, רוח חזקה שאינה מצויה נשבה באופן פתאומי ופיזרה את להבות האש על ראשי הציבור, האנשים החלו לברוח ולהימלט כל עוד רוחם במן האש ונדחפו בהמוניהם על גדר האבנים, הגדר הרעועה לא עמדה במעמסה וקרסה יחד עם המוני האנשים למטה אל החצר על האנשים שהיו שם, שבעה אנשים נהרגו במקום ליצ ועשרות נפצעו בדרגות שונות.

לבסוף נמנו וגמרו לאסור על נשים לבוא ביום זה למירון למשך שבע שנים.

התקנה נשמרה ואיש לא העז לעבור עליה, עד לשנת תרע"ז, שאז נסתלק לעולמו רבי יצחק ראבין ונתבטל החרם.

החסיד רבי שמואל הורביץ מספר בספרו ימי שמואל את כל השתלשלות המעשה כפי ששמע מאבותיו ומזקנים שהיו שם בעת המפולת ומוסיף: "וסיפרו לי זקנים שהיו בעת המעשה, כי היו בזה השנחות נפלאות, כי מי שהיה צריך להיפגע, אפילו שהיה רחוק, נפגע, ומי שהיה צריך להינצל, אפילו שהיה קרוב, ניצל. וסיפרו גם, שבעת הריקודים, מקודם שהיה המפולת, רקד עם האנשים יהודי בלתי מוכר ומפגם לפעם היה מחליף את הכובע שלו עם אחד מהרוקדים, והיו הרבה שרצו בשביל השמחה להחליף עמו את

האסון זעק לשמים, שכן מעולם לא ארע מעין זה במקום קודש הקדושים מירון. אפילו ערביי הכפר השתוממו ואמרו, כי אין זה אלא שהצדיק אינו רוצה שינהנו בקברו בהתנהגות שאינה הולמת.

קמו גדולי הרבנים בצפת ובסבריה, ובראשם ראב"ד עזת עסטרייך אונגרין בצפת, רבי יצחק ראבין, ממשפחת בעל הידברי יחזקאל משינאווא זצ"ל, ואמרו כי לא באה הצרה הזאת אלא בשל חילול המקום הקדוש והגיע העת לנדור את הפרצה.

היו שצידדו בעקבות האסון לבטל לגמרי את ההילולא בליג בעוטר במירון, שנהפכה מקודש לחול. אך כנגדם היו שאמרו כי חלילה לבטל את ההילולא אשר יסודה בקודש ורשביי חפץ בה.

הכובע ולא הסכים, רק עם מי שהוא רצה להחליף. ואחר כך ראו שכל מי שלבש את הכובע שלו, אפילו שהיה בסכנה הגדולה ביותר, ניצל. והיהודי הניל נעלם ולא נודע מי הוא ומה הוא.

היכלל, תלו את הסיבה לאסון הניל בגלל התערובת אנשים נשים ופריצות, ובגלל זה עשו אנשי צפת והרבנים, אסיפה גדולה, והכריזו חרם שנשים ובנות אסורים להימצא במירון - גם לא על הדרך שהולכים למירון עד צפת - לא בערב לייג בעומר ולא בלייג בעומר. והנשים היו באים למירון כמה ימים קודם, ויום קודם ערב לייג בעומר היו חוזרים לביתם. ובשני הימים האלה, דהיינו ערב לייג בעומר ולייג בעומר, לא היו רואים שום אישה במירון ולא בכל הדרך עד צפת, החרם היה למשך חמש שנים. ושמעתי ששום אדם לא רצה לקבל על עצמו להכריז את החרם לפני הציבור, רק הרב ישראל מקארדאן מחסידי ברסלב עמד בפני הציבור באימה וביראה והכריז את החרם בשם הרבנים ישי סטאל, מרק יג

ונרעש, אינו מבין איך לאדם אחד כל כך הרבה דמעות שאינן נגמרות? הלא סבעו של הבכי שהוא נפסק, וכאן הוא רק הולך ומתגבר עוד ועוד.

"עמדתי וחשבתי לעצמי" מספר רבי ישראל בער ברית ויראה, "מאיפה יש לו כל כך הרבה דמעות?!"

"אני ראיתי איך רבי ישראל בכה בדמעות אצל רבי שמעון על הציון הקדוש... אינני יודע איך נמצא באדם כל כך דמעות: 'אבא רחמן, אבא רחמני, אבא רחמני, רחם עלי, רחם עלי, אני רוצה לישן ולאכול, מה יהיה התכלית מזה, רחם עלי שאדע איך לאכול, איך לעבוד השם."

"הדמעות שלו, כשכבה על הציון של רבי שמעון, היה על הארץ כמו ששופכים פח מים, בחורף, בקרו! היה מלא מים מהדמעות שהוא בכה לפני השם יתברך שירחם עליו. אין לי שום לשון לדבר על זה, על זה שרבינו ואנשיו הם בנו שיתן להם יראת שמים. מה הוא ביקש? שיהיה יחיד עם השם יתברך, שהוא ידבר וישית לפני השם יתברך."

"אוי, רק לשמוע איך רבי ישראל היה אומר: 'ריבונו של עולם' - היה מספיק לכל החיים. מי יכול לספר עניינים כאלה, באהבה כזו, בגבורה כזו, בקדושה כזו, אור כזה... איזה מין התבודדות, איזה מין תפילה, אין בעולם! רק רבינו הקדוש!"

"איי, רבי ישראל עליו השלום, הוא כל כך בכה: 'ריבונו של עולם, אבאילה רחם עלי, אני כל כך רחוק, אני לא מרגיש טעם מהתורה, מהתפילה, אני רחוק מאוד, רחם עלי, רחם עלי, רחם עלי, אבאילה אבאילה..."

"הוא היה עם השם יתברך ביחד והיה בוכה לפניו: 'ריבונו של עולם אני לא יכול להתפלל, אני לא מתפלל, אני אוכל כמו שאני אוכל, מה יהיה

שמחות ובכיות

דממת קודש שוררת בכל סביבות מערת התנא האלוקי, ההרים הנישאים שסביב לה, העמקים והגאות, הסלעים, הנקיקים והצמחייה השופעת, הכל עסוף בנזעם עליון נורא ונשגב, בן עזרן עלי אדמות, אשר רגל אדם אינה עוברת בו.

בפנים, במערה הריקה, עומד איש אלוקים, עינו אדומות והוא בוכה ובוכה... לרגלי שלולית גדולה של דמעות, ומעיין דמעותיו אינו נפסק.

ושלולית הדמעות הולכת וגדלה למול עינו המשתוממת של המקורב הצעיר, המביט נדהם

התכלית

ממני...!

הוא היה

ב ו כ ה

לפני השם

יתברך ולפני

רבי שמעון בר

יוחאי, הוא היה

בוכה ומתנענע כל

כך, כל השולחן היה רטוב

מהדמעות, וגם הרצפה, נעשה

בבית כמו ששופכים פח מים מהדמעות

שלו. כן, ככה היה הלב בוצר להשם יתברך.

"מי שראה הפנים שלו בזמן שאמר 'ריבונו של עולם אבאילה אבאילה...!', מי יכול לתאר רביקות כזה, מתיקות כזה, הוא היה יחיד עם השם יתברך והוא דיבר אתו כמו עם אבא רחמני. מי יכול לתאר, מי יכול לשער געגועים כאלה, חיים כאלה..."

ר' ישראל טשאק

ואותו רבי ישראל שהיה בעל בכי מופלג ודמעותו היתה לו לחם יומם ולילה - היה איש של שמחה וריקודים מאין כמותו. שמחתו הביאתו לידי בכיה, והבכי הוליד את השמחה. כדברי רבינו "עיקר מעלת הבכיה, שתהיה מחמת שמחה, וזה 'בכיה' הוא ראשי תיבות בשמך יגילון כל היום" (ליקוטי מוה"ר קט"ג) "אחר לב נשבר בא שמחה,

רבי אלטער קרימנטשוק'ער

יהיו יכולים להכיר בהגוף שלו ובהפנים שלו שהוא רחוק מאכילה ושתיה, ומתענגוי העולם הזה. הפנים שלו היה כמו ילד בן שבע, ילד צעיר. הכירו על הפנים שלו שהוא אינו בעל אכילה.

"הוא לא ישב בסל אף פעם. הוא היה יורד מהמושב-זקנים אל רבי שמעון, היה שם סלעים כאלו, היו יכולים להיחלק, היו יכולים לשבר את הידיים ואת הרגליים. ושם היו רחות, בין הסלעים, כשעובר הרוח זה ממש... והוא החזיק עצמו בסלעים, וככה הוא ירד למטה. זה היה מסירות נפש ממש, כי הוא היה איש עדין, גוף קל, לא גוף כבד, הרוח היה יכול לשאת אותו... וככה הוא הלך אל הציון."

שאי אפשר לו לקום בחצות, אבל אצלו לא אירע כן! וכן כל השנים. כשאני הכרתי אותו, הוא כבר היה יהודי זקן בן תשעים, ואולי יותר, הוא היה זקן מופלג.

"היום כבר יש כבישים, אז עדיין לא עשו, והדרך לרבי שמעון היה הר. היום - אפילו שיש הר, אבל יש כביש, אפשר לרדת, אפשר לעלות. אז היו סלעים גדולים, והוא היה יורד, הוא ישב בהמושב-זקנים, ולמטה היה הבית-כנסת של רבי שמעון - הציון. והוא היה יורד מהמושב זקנים, היה לו מפתח, והיה יורד לחצות להבית-כנסת של רבי שמעון, והיה אומר חצות. אני לא יודע אם היה נשאר שם להתפלל, או אולי חזר להמושב-זקנים, שם היה מנין. אבל הוא בילה שם כל הלילה, הוא לא חזר לישון!"

מאנשי הבעל תפילה שעבדו את ה' בציון רשביי בימי קדם, היה רבי זאב אלטר קארשיסקע, המכונה ר' אלטער קרימנטשוק'ער.

"בשעת התחלת התקרבותי, היה כל העולם אש, חשבתי שיש רק אני ורבי ישראלי, מספר רבי ישראל בער, 'או היה יהודי אחד חסיד ברסלב, שהוא נתקרב לרבינו בהיותו בן שלש עשרה שנה לבד, בניל בר מצוה, קראו לו רבי אלטר קרימנטשוק'ער, מקרימנטשוק שבאוקראינה, כבר סיפרתי לכם ממנו. כל אחד יש לו דבר אחד שהוא מסור אליו ביותר, ורבי אלטר קרימנטשוק'ער הוא היה בחצותי יחיד בדור, חד בדור, הוא לא חיסר בחייו חצות! אדם עושה ברית, או תנאים, או חתונה, יש זמנים

זה סימן אם היה לו לב נשבר - כשבא אחר כך לשמחה (שיחות הרין מה)

כמה כינויים היו לו; שם משפחתו היה היילפרין אולם כינוהו "הקארדונער" על שם קארדאן, גליציה, ממנה בא. אלו שלא מאניש כינוהו "רבי ישראל ברסלבר" וכך גם נחקק על מצבתו, ובאומן קראוהו "רבי ישראל טשאק" - ששמו בשפת יהודי גליציה - כמובא במכתב מהרמ"ט ז"צ בהזכירו על השמחה: "און טאקי פארט האפ, און באר האפ, און ווידיד האפ, און בלשן חסידים שבמדינת קיריה: טשאק, טשאק! (ואמנם הלא שמה, ריק שמה, ושוב שמה, ובלשן חסידים שבמדינת קיריה: טשאק טשאק)".

"יהיה לו שמחה כזו גדולה" - מטעים תלמידו - "הוא היה תמיד מרקד והיה תמיד בשמחה, אז קראו אותו רבי ישראל טשאק".

ימים ארוכים בשדות וביערים, הרחוק מעין הבריות. הי' בודד יתנון ואין עמו אל נכר. רבי ישראל קרדונר חי חיים של חוץ ליישוב, חיים של כיסופים ובעגופים לגאולה, ליום בו תתגלה מלכות ה' על כל יושבי תבל, יום אחד הוא ייודע לה' לא יום ולא לילה והיה לעת ערב יהיה אור, היום שבו תתבטל הסתרת הטבע ותתגלה אלוקותו יתברך בכל העולם כולו.

רבי ישראל הולך ליער כדי לבקש על הגאולה, "הוא היה דואג תמיד על ישראל, תמיד היה לו צער כזה על ישראל, איפה עם ישראל? איפה?..." "הוא הלך בשדה בחצות לילה, אף אחד לא ידע ממנו והוא הלך ביער ובכה לפני ה' יתברך, הוא בכה בשבילנו..."

מתי יהיה זה, וידע כל פעול?

ובראש השנה, היום שכולו הכתרת מלכו של עולם ותפילה להתגלות מלכותו על כל יושבי תבל, עלו ונאו בלבו הגדול של רבי ישראל הכיסופים עד לאין שיעור:

"אנחנו התפללנו אצל רבי שמעון בר יוחאי, ואחר התפילה עבר זמן ואני כבר אכלתי, ואחר הסעודה ירדתי לציון רבי שמעון, והוא רבי ישראל קרדונר, עמד לבד ברבי שמעון, הוא היה עומד ברעדה כזו, ביראה, בדבקות כזו, בשמחה כזו, הוא רצה לראות תיכף את זה; וידע כל פעול כי אתה פעלתו".

"כל העולם לא ידעו איפה רבי ישראל, אני הרגשתי שהוא נמצא למטה בבית הכנסת, אז הלכתי לשמוע ולראות. אני באתי וראיתי שהוא לא יכול לזוז הלאה, יודע כל פעול כי אתה פעלתו".

"איי, הוא אמר אלה הדיבורים, הוא טען עם השם יתברך: 'מתי יהיה זה, וידע כל פעול כי אתה פעלתו?'

בחצרות הקודש

"גם הרהיח האיש רוח המעלה ר' ישראל הלפרין זצ"ל מקארדאן שעלה לארצנו הקדושה, קבע דירתו בירושלים ע"ה"ק, לאחר מכן עלה בדעתו לקבוע דירתו במירון סמוך ונראה למקום קודש הקדשים, מקום בניית התנא האלוקי רשב"י ובנו רבי אלעזר ז"צ הקדושים, ומובא בספר יקרא דחי, שהיה נוהג לקחת עמו כמה ככרות לחם והיה מתבודד שם ימים שלמים בין ההרים..."

"גם ר' שמואל שפירא זצ"ל, היה לו השתוקקות עצומה לבלות הרבה ימים במירון סמוך ונראה להציונים של רשב"י ובנו הקדושים והנוראים, והיה מדי עלותו מפעם בפעם במירון, היה מבלה שם הרבה ימים..."

"יובד, זכור לטוב האיש רוח המעלה הרהיח רבי צבי אריה ליפל ז"ל, שבתקופות שונות, כשעמדה מלכות הרשעה ורצו להחריב את האולם ולהרוס יסוד העולם, את המקום הקודש והנורא, הבתים הבנויות על גבי רשב"י ורבי אלעזר ז"צ, אשר עיני כל ישראל כלות ומשתוקקות להמקום הנורא הזה, ורצו הבריונים האלו, שיצוין לשדה תורשי. או אור כוחו הרהיח רבי צבי אריה ז"ל, והיה רץ כצבי וגיבור כארי, ועמד בראש המערכה, ולחם בכל ליבו ונפשו ומאדו נגד אלו הבריונים אשר ביקשו לעקור את הכל".

(רבי שמואל צביק זצ"ל, קוממס יצן הארץ)

"הוא היה רועד כלו והיה נראה שגם כל הבנין רועד, וידע כל פעול כי אתה פעלתו" - - -

הקמח שהגיע מצפת

והשהיה במערת רשב"י בימים ההם, לא קלה היתה כלל, כפי שמספר רבי ישראל בער:

"אני התקרבותי בתקופה שהיה רעב כזה, הייתי אז עם רבי ישראל, כשרבי ישראל הלך למירון, הלכתי עמו. נו, הייתי שם במירון, והיו איהו ימים שלא היה לנו מה לאכול, איהו פרוסת לחם. חשבתי שנלך לצפת, בין אנשים, יהודים, שיהיה לנו מה לאכול, פרוסת לחם, שיהיה לנו

משהו, על כל פנים בצמצום, משהו, אבל כאן אין שום דבר!

"אמרתי לרבי ישראל שצריכים לילך לצפת, אי אפשר לסבול. רציתי שניסע לצפת, רציתי פרוסת לחם, אז הוא אמר לי: 'עד שלשה ימים אם לא יגיע כלום אז נלך', שלשה ימים!

"עברו שני ימים, ביום השלישי כבר חיכיתי שנלך יחד לצפת, אז הגיע שלש קילו קמח מרבי נתן טירוביצר (מאניש בצפת).

"הוא היה מאוד מקושר אל רבי שמעון בלי שיעור, אל רבי שמעון בר יוחאי, אל הזוהר הקדוש. הוא ישב תמיד אצל רבי שמעון, לא יכל להיפרד. היה לו המפתח של הדלת, והיה שם עם רבי שמעון לבד.

"הוא גר זמן מסוים במירון עם משפחתו, ובאותו זמן היה גם כן בכל פעם אצל רבי שמעון. במירון הוא ישב בהמשך-וקנים (המבנה הישן שמעל הציון), והוא היה לבד אצל רבי שמעון, ומסיים רבי ישראל בער:

"כל הדיבורים שלנו הם רק כדי שנלמוד מזה איך שאנו צריכים את רבינו, איך שצריכים לשום לב היטב, והכל ישנו כאן. הכל, הכל, מתחילה עד סוף".

בדרכו של מורו צעד רבי ישראל בער עצמו. מצניע לכת היה עם אלוקיו, ואך מעט מוציר מעבודתו את ה' נראה לעין חבריו. סיפר החסיד המופלג רבי שמואל צ'צ'יק, כי זכור הוא כיצד היה רבי ישראל בער צורך אל תוך שק; כיכר לחם, שולחן-ערך, וזהו וספרי רבינו, וחומק-יודד מציון רשב"י אל העמק, מתרחק ונעלם בין ההרים, חק לקראת השקיעה היה נראה שוב במערת רשב"י בבואו לתפילת מנחה-מעריב. כך יום אחר יום.

ובדרך זו הלכו והולכים כל אלו שקולו של הבעל תפילה הגיע לאחנם והם חזרו להסתפח אל נחלתו הקדושה וליך אחריו באשר ילך ולקשור נפשם בו כל הימים, וכלשון מורנו רבי נתן "מי שרוצה לטעום אור רבינו הקדוש, שהוא אור הנגות, ירבה בהתבודדות" (ביאר הליקטיס על תורה סי').

דרכו של הבעל תפילה הקדוש הולכת ונסללת, הולכת ומתרחבת מדור לדור, עד כי סוף כל סוף תהיה דרך כבושה וכל בני תבל ילכו בה.

נישא מרום צ'נינו אל דורות הראשונים, אל אנשי אמת ואמונה שחיו בזה העולם, והילכו בדרך יחידי, בדרך יחידו של עולם, בהתקשרות ליחידי הדורות, וסללו את הדרך לאלו שיבואו אחריהם, למען יידעו כי אין אלו מעשיות נאות גרידא, אלא דרך החיים, אשר כל החפץ בחיים האמתיים ילך בה ויביא גאולה לנפשו שלו ולכל העולם כולו.

"ואחר כך שלחו לשם את הבעל תפילה ונתן להם תשובות ותיקונים, וסיהר אותם, והמלך הגיל מלך בכיפה וכל העולם שבו אל השם יתברך, ועסקו רק בתורה ותפילה ותשובה ומעשים טובים, אמן כן יהי רצון" (מסעה בעל תפילה כמס').

א זידענע נשמה

(נשמה של משי)

תמונה בדירה
בפרסום ראשון

פרק זכרון

להגאון רבי אבנר לוברבום זצ"ל

מנקהי הדעת שבצפת של מעלה שהיה מקורב לאנ"ש ועמד לימין
אחינו החסיד רבי שמואל הורביץ בעת שנרדף על התקרבותו

יום פטירתו - ז'ך אייר תש"א

שחלה במצוי מרוב התאמצותו, ואביו, שלא יכל להביט במסירות נפשו של בנו בתפילתו, עבר להתפלל בבית כנסת אחר.

זקנו רבי שמואל העליר חיבבו כנפשו, וקיווה לו גדולות.

רבי אבנר התעלה יותר ויותר, ולאחר נישואיו, החל נוהג בהתבודדות ממושכת, כל ימי השבוע היה שוהה בבית הכנסת האר"י הספרדי ששכן מחוץ לעיר, סמוך ונראה לבית החיים העתיק נוכח הרי מירון. בית כנסת זה, שעמד רוב הזמן שמש, הוא העתיק ביותר מבין בתי הכנסת בצפת ובו התפלל האר"י הקדוש ושם אף קרא את שבעת הרועים לתורה.

שם ישב רבי אבנר סגור ומסוגר ועסק בפרדיס התורה הקדושה ובתפילה בכונה ביגיעה גדולה. שתי אחיותיו - שאחת מהן היתה אמו של החסיד רבי שמואל הורביץ - היו מביאות לו דבר יום ביומו דברי מאכל להשיב את נפשו, והוא לא עזב את מקום התבודדותו אפילו לשעה קלה.

א זידענע נשמה

תלמיד חכם מופלג בנגלה ובנסתר היה רבי אבנר. הוא נולד לאביו רבי יצחק לוברבום, נינו של הגאון רבי יעקב מליסא זצוקיל בעל זוהרות דעת, וחתנו של הגה"ק רבי שמואל העליר זצוקיל ראב"ד צפת.

לפני לידתו, ראה זקנו רבי שמואל העליר ברוח קדשו כי נשמה גדולה עתידה להיוולד לבתו הצדקנית, ואף גילה זאת להוריו: "דעו לכם", אמר לחתנו רבי יצחק ובתו מרת דבורה, "כי בילד שייוולד לכם שוכנת א זידענע נשמה - נשמה של משי, נשמת אבנר בן נר, שר צבאו של שאל המלך".

ההורים התרגשו מאוד למשמע הדברים המפורשים היוצאים מפי רבי שמואל העליר, וכשנולד התינוק, קראו שמו 'אבנר', על פי דברי סבו הצדיק.

כשנולד ר' אבנר נעשה נער, ראו כולם במוחש כי נשמה גדולה שוכנת בקרבו, את תפילתו התפלל בהתלהבות כזו, ובמסירות נפש ממש, עד

ד. ברסלב

מאלו שזכו להכיר את תלמידיהם של תלמידי מהר"ת שבעיר הקודש צפת ולהסתופף במחיצתם, היה הגאון המקובל רבי אבנר לוברבום זצ"ל, דודו אחיו אמו של החסיד רבי שמואל הורביץ.

בצפת דאג, היתה התנגדות עזה על חסידי ברסלב, ששורשיה באוקראינה, ממנה באו העולים שהתיישבו בצפת ובסבריה, ואת התנגדותם לא הותירו מאחוריהם.

אך לעומת זאת, היו בצפת נקיי דעת כמו אותו גאון ומקובל רבי אבנר לוברבום, שלאחר שהכירו מקרוב את אנשי שלומנו כדוגמת החסיד הגדול רבי ישראל קרדונר, וכן יתר יקירי אנשי כמו רבי נתן טרוביצר, רבי שלמה קאוולר, רבי נתן זנהיס, לא זו שלא עמדו בדרכם, אלא אף העריצו וכיבדו בכל לב ונפש וטייעו בידם בגלוי ואף גם זכו לשעום מאור תורתו של רבינו.

בצעדים נמרצים אך רץ במדרגות אל החצר השוממה, הוא התפרץ לתוך פתח בית הכנסת, כשלתע שאגה איריה החרידה את חלל בית הכנסת, היתה זו שאגת הארי של רבי אבנר שהיה שקוע בכל מחו ולבו בסוגיה שלמד - - -

הערבי התחלחל למשמע השאגה ופחד אימים תקף אותו, כל עוד נפשו בו נס לעבר ביתו, אך גם שם לא נרגע מן הבעתה שאחותו, הוא נפל למשכב וכעבור ימים מועטים נפח את נפשו. את המעשה סיפר השמש הוקן של בית הכנסת הארי שהכירו מקרוב.

רבי יעקב זאב הכהן ברוסקי (באימת ירחן בוסלם)

הארי הקדוש בכבודו

כשלושים שנה היה רבי אבנר יושב לבדו בבית הכנסת העתיק והמיוחס. פעם אחת חזר באמצע השבוע, והיה פצוע ומלוכלך בדם, ולא ידע איש מה ארע לו וגם הוא לא רצה לספר. אולם מאז והלאה לא היה הולך יותר ללמוד שם. יזבנו סיפר לי בסוד גדול שלא יתודע לאיש, כי הענין היה, שעמד אצל הביטה למעלה ולמד, פתאום ראה את הארידיל אצלו ומדבר עמו ומחמת גדל הפחד היראה וילג בפעם אחת מהביטה שהיא גבוהה להארץ ונפצע ונתלכלך בדם וחזר לביתו ומאז והלאה לא הלך יותר לשם ללמוד כבילי.

כך כתב אחינו רבי שמואל ברשימותיו, ובימי שמואל מוסיף כי אמו גדה עליו מאז בנזירת כיבוד-אם שלא ילך יותר לשם לבדו. ואכן, מאז היה לו חזר מיוחד בביתו בשביל עבודת ה'.

בהיכל בית הכנסת הריק מאדם. רבי אבנר, מרוב דביקותו, אפילו לא הרגיש בו.

הנחש התקרב לעברו והחל להיכרך סביבו, רק אז הרגיש בהולך על גחון המלפף את רגליו, הוא זכר את ההלכה הפסוקה: "אפילו נחש כרוך על עקבו - לא יפסיק את תפילתו" היות ואין הנחש ממת בודאות את הנקרה בדרכו ואין זה נחשב לפיקוח נפש. על פי הלכה זו נהג המשך בתפילתו כאילו לא אירע כלום, ואך כשסיים את תפילתו ופסע שלש פסיעות לאחוריו, נטל את הנחש בידו, והשליכו החוצה לעבר השדות השוממים. כדבר הזה ארע כמה פעמים.

השאגה שהבריחה את הישמעאלי

רבי אבנר לא עזב את מקום לימודו הקבוע, שעות על גבי שעות היה הוגה בתורה לעומקה, רכון על נמרא גדולה, או על כתבי הארי, וקולו נשמע כשאגת ארי, דף אחרי דף נהם כפרגה, ומיום ליום התעלה בעבודת ה'.

לא הרחק מבית הכנסת התגורר ערבי, שונא ישראל מובהק, מצין לו ליהוד זה העז להשתכן לו כאן שבועות שלמים! אמר לעצמו ובמחור נרקמה מזימה שפלה, "עוד היום אתנפל על היהודי הבודד לנפשו, הרגו אהרענו, ומידי מי ידרוש את דמו?". כשרוחו זוחה עליו החיש את צעדיו אל היכל בית הכנסת העתיק, כדי לבצע את זממו.

רבי אבנר בלימור

"האיך פחד לשהות כאן מחוץ לעיר לבדך ימים ולילות?" היו שואלות אותו אחיותיו המסורות. "לא, איני פחד משום בריהי" - היה משיב, וחזר לתלמודו. רק בליל שבת היה חוזר לביתו, ומיד לאחור השבת שם פעמיו חזרה למקום עבודתו.

אפילו נחש כרוך על עקבו

בית הכנסת שכן בקצה העיר, מקום בו מצויים לעתים נחשים, וכך אירע שבשעה שרבי אבנר עמד שקוע בתפילתו, עיניו עצומות וכולו דובק בבורא, צץ לו לפתע מאי-שם נחש גדול ממדים

צפת של מעלה

רבי שמואל הורביץ בחלקה לכבוד במירון (בארימת ירחון ברסלב)

ישראל בער אודער הבחור יעקב זאב ברזסקי. רבי אבנר נתן להם כדרכו חור מיוחד וכיבודם מאוד, הם התאכסנו בביתו עד לאחר שבת. בנו, הבחור פרץ, ניגש אל חבורת חסידי ברסלב ושח להם: "יהודים אתם? בן דודי התגורר כאן בצפת, נעשה ברסלברי".

בצפת ידער הופסמן, אשר המנהג בצפת לילך לשם אנשים נשים וסף בראש חודש אייר ולהרבות בתפילה, וכן בפסח-שני המנהג בצפת לילך לעין-זיתון על קבר רבי כרוספראי דרבי יהודה בר אלעאי. ואנחנו הלכנו לשם, אני דודי רבי אבנר ניי (מי שמואל, סו).

בנפלאות השנות ה' יתבך התודע הנער שמואל למעיין הסהור של תורת רבינו, על ידי ספר שמצא, והחל לדבוק בו בעוז. אולם אז, החל טובל מרדיפות וכלימות מצד בני העיר ומסובביו ומכריו.

שני יהודים היו בעלמו, אשר חיזקוהו לבל ישים לבו אל ההתנגדות וחצי הלעג, ואותם השניים היו רבי דוב מורשא ודודו רבי אבנר; והכלל, שעל ידי מורי ורבי הניל קיבלתי חיזוק עצום להישאר על עמדי, וכן גם דודי רבי אבנר היה מחזקני שאל אביס על ההתנגדותי (שם נב).

רבי אבנר חיבב מאוד את חסידי ברסלב, וכשהיו באים מירושלים או מטרבייה לצפת, היה מארחם בביתו בחור מיוחד ונוהג בהם כבוד גדול. לקראת ליג בעומר תרפ"ב, הגיש אל ביתו להתארח רבי אלטר בנציון קרוסקופף, רבי

ומוסיף רבי שמואל וכתב: "הכלל, שהוא רבי אבנר זצ"ל, היה אחד מהמצוינים שבדור, שאפילו בדורות שקדמו לפניו היה חידוש בעבודת ה' ובשנים האחרונות היה דר במירון כמה שנים, עד שנפסק הישוב שם ועבר לירושלים, ואחר כך דר בירושלים העתיקה ושם נחלה ונפטר" (מי שמואל פרק ו).

עומד לימין אחיינו בהתקרבותו

שני יהודים גדולים היו בעיר צפת, שבמחיצתם התתופף רבי שמואל הורביץ בימי נעוריו, האחד היה הגאון רבי דוב זימאן מורשא, מעמודי התורה באותו דור בצפת, שלימים התברר כי דבוק הוא בספרי רבינו דביקות פלאית, והשני, דודו רבי אבנר לובריבוס.

כאשר מספר רבי שמואל:

"ובין כך התקרבותי ללמוד אצל מורי ורבי רבי דוב מורשא זצ"ל וגם נעשיתי רגיל לילך לדודי רבי אבנר ניי וגם זה העזיל לי מעט לקרר מר רוחי המשתוקק לחזור לימי הנעורים, אכזר אהבתי הישנה וכו' ובפרט כאשר הגיעו או ימי הפורים ופסח וימי הספידה, והלכתי עם דודי רבי אבנר בראש חודש אייר לבריה, מקום קבורת בניהו בן יהודע שר צבא של שלמה המלך הנקרא

מכתבי שמואל

אמי שאדור במירון עם כבודו, ובנין המחותר בל יתיירא, ושלחתי לר' אבנר היום מכתב עוד פעם בגין זה" (מכתב טו).

"ואני מבקשכם שתתראו עם ר' אבנר ותחממו אותו היטב שירחם עלי ויראה בכל הכוחות שאוכל להיות אתכם ביחד הקיץ הזה במירון. שתדעו שבר' אבנר הזה הכל תלוי שחלילה לא אתנתק מענין רבינו, הן מהספרים הקדושים הן מאנשי שלומנו היקרים, שלא אתנתק לא עיי האבא ולא עיי החותן. הכל תלוי בר' אבנר. לכן תשבו אתו הרבה ולהשריש אצלו היטב שיהי לי תמיד לעזרה" (מכתב יז).

"ובענין מירון הוא כך, תדעו זאת שאפשר לישוב שם ולעבוד את ה' בלי שום בלבול ובלי שום מניעה, ללא שום עיכוב, נוכל לסגל לעצמנו עבודת ה' בכמה החודשים האלו כל כך, כמו בכמה שנים. אני יושב כעת מרח תמו ואני ממש מחיה עצמי, גיואלד, אפשר לקנות שלימות, אין מקום מעולה מזה, גיואלד רחמו עליכם ועלי, נעסוק אם ירצה ה' בענין רבינו בחשק, שזה ישתרש לתמיד. לידעתכם הכל מוכן, לא חסר כלום, בית, כלים, כסף, גם לא יחסר בידי ארבע לירות רק עבורכם, רק שתדברו עם ר' אבנר ותבואו אתו והביאו אתכם כל הפציעים וכל ספרי רבינו..." (מכתב טו).

לי מטביא ימי מוהרנית חלק א' והשתפכות הנפש" (מכתבי שמואל, א).

בהיותו יושב לפרקים במירון, ראה רבי אבנר מקרוב את עבודת הבורא של אנשי שלומנו, והמליץ בכל לב לאחיינו ר' שמואל הורביץ שלא ישמע לאיש ויתחבר עמם בעבודת ה' וישב עמם במירון, כפי שמספר רבי שמואל במכתביו:

"התבוננתי ששוב מאוד מאוד אך להיות במירון מכל הצדדים וכן יעצני הרהיח דודי ר' אבנר לובריבוס" (מכתבי שמואל, ה' אב תרפ"ב).

ובמכתב לאחר אירוסיו, מייג סיון תרפ"ג הוא מבשר לרבי אלטר בן ציון:

"הנני מודיע לכבודו משלומי ביה כי החיים והשלום אתנו ובשעה טובה ומצולחת ובסימן טוב ומזל טוב נתקשרנו בשידוכים עם ר' עמרם ואלינשטיין ניי וכולנו שבעי רצון מזה ובפרט ר' אבנר וכו' ובצפת זה קידוש ה'..."

"תסעתי משם עוד ביום ה' שלפני חג השבועות ודיברתי שם עם דודי ר' אבנר ניי וחרה לו על זה מה שהתרחקתי מכבודו והבטיח לי להשתדל בכל כוחו שנהי' במירון כל הקיץ ואמר לי שיתראה מסתם עם כבודו בחג השבועות וכו' ועכשיו הוא בבית החולים (יבקש כבודו רפויש בעדו אבנר בן דבורה) והבטיח לי ר' אבנר שכאשר שיבואו לצפת יראה אצל

כאמור, רחש רבי אבנר חיבה והערצה לאנשי שלומנו, ובעת התקרבות אחיינו רבי שמואל לרבינו, עמד לו לעזר ואחיסמן, ולולא הוא, אי אפשר לדעת אם היה מצליח לעמוד על עמדו נוכח ההתנגדות הגדולה שקמה עליו מכל העברים.

בהיותו נכבד ונערץ על כל יודעיו ומכריו ועל קרובי משפחתו רבי שמואל הורביץ מספר לסל, שאביו הרב ישעיה אמר לו בערב יום-כיבוד שילך אל דודו רבי אבנר שיטך אותו, והו דברי רבי אבנר נשמעים והוא ריכך את לב דודי רבי שמואל, לבל יעמדו בדרכו.

את המכתבים ששלחו אנשי אל ר' שמואל, היפנו אל כתובת דודו רבי אבנר בצפת והוא, שהיה נאמן רוח מכסה דבר, היה מעבירם אליו.

מענין מה שמספר רבי שמואל במכתבו מערי"ח תמו תרפ"ב לרבי אלטר בנציון:

"ובגין מה שהתערבנו על חצי רוטיל יין-גפן בגין המימרא 'עשיק לגבך ושי לריטיך' (ביס נב), מצאתי שהוא כמו שאמר כבודו ניי, ושלמתי פה 10 גרוש להאבדך הירא שמים ר' ישראל בער מבראסלב שבסברי שלא היה לו על חג השבועות ושבת קודש הוצאת הבית, והתיר לי ר' אבנר שאתן לו הכסף וגם כן קבצנו בעדו פונט ורבע אצל אנשים חשוכים ושלח

ליג בעומר בבית ר' שמואל הורביץ במירון, בראש השלחן נראה ר' ישעיה אביו, על ידו ר' שמואל נשען על ידו (באדיבות יחזקאל ברוסלב)

הורביץ, כבר יהודי ישיש, אך ניאות לספר מזכרותיה:

"אבי היה לומד כל השבוע בבית הכנסת האר"י ומניצ רק לשבתות. הוא היה שם לבדו. אחיותי היו הולכות ומביאות לו אוכל אל בית המדרש. כך היה תקופה ארוכה מאוד.

"בהמשך עברנו לגור במירון ביטושב זקנים, אבי היה דבוק בציון רשביי מאוד והיה יושב שם ועוסק בתורה ובתפילה, שם גרנו כחצי שנה, ולימים עברנו לגור בירושלים בבתי-וורשא.

"זכרתי שבשבתות היו מחמנים לביתנו לסעודת השבת הרבה עניים, למרות שגם בבית שלנו שרר עוני גדול, אני זוכר את סיד החמין שהיה מתחמם על פתיליית הנפט במטבח, וממנו אנחנו והאורחים היינו משיבים לבנו במטעמי השבת.

"מעולם אני לא זוכר את אבי ישן על מיטה. תמיד היה רוכן על הגמרא ולומד, עד שהיה נרדם על הגמרא. אני לא זוכר אותו ישן על המיטה. היה לו איזה משקה בתוך בקבוק קטן בכיס הפנימי של מעילו, ומדי פעם היה שותה קצת ממנו, ולאחר הלימוד, היה נרדם על הספר. מראה פניו היה קוץ נראה כמו מלאך."

הרב ר' פנחס זילברמן שיחי' מוקני צפת, שרבי אבנר היה דודו זקנו, מספר כי גדול ומפלא היה רבי אבנר בתורת החין, וכשרבי אהרן ראטה זצ"ל בעל 'סודות הקודש' הגיע לארץ הקודש, התיישב תחילה בעיר הקודש צפת וביקש מרבי אבנר שילמד עמו קבלה.

רבי אבנר נעתר לרבי אהרן ולימדו את תורת החין ביושבת יחדיו בביהמ"ד קאסוב. רבי אהרן ראטה שאחריה הן קדושתה של צפת מצאו חן בעיניו, רצה לקבוע בה את מושבו, אך לאחר שראה שלא יוכל לייסד בה חצר, הפתיק את מגוריו לירושלים.

רבי אבנר נסתלק למרומים בודך באייר תשי"א ומנוחתו כבוד בהר הזיתים. ■

עוד הוא מספר, שבשבת אחת ישבו אנשי יחד עם רבי אבנר ובנו בבית רבי נתן חנה"ס ולמדו בספרי רבינו יונג בניו של דודי רבי אבנר באו אצל הלימוד ושמועו והתענגו מזה" (פרק 30). ולאחר מכן, מרוב החביבות שרחש להם, כשהלכו אנשי לאחר שבת למירון, הלך עמם רבי אבנר וליזה אותם כבוד דרך.

בגו ר' פרץ התקרב אף הוא לאנשי שלומנו, וכשהתארחו ר' שמואל ובן דודו בסבריה אצל רבי ישראל בער, כשהתפללו בבית הכנסת הגדול דשם, אמר רבי משה קלידס זצ"ל בצחות: 'הנה, ישראל בער יש לו כבר שני תלמידים, שמואל, ובנו של ר' אבנר...' (פרק 100).

וכעדותו של רבי שמואל, היה לדודו רבי אבנר חלק חשוב בהתקרבותו ובזכותו יכל להישאר בקשר עם אנשי.

דבוק ברשבי' ובתורתו

לקראת הארצייט של רבי אבנר, בודך אייר, שוחחנו עם בנו שיכול לחיים טובים, ר' יצחק דפני-לוברבוט שיחי', לשמוע ממנו מעט על אביו הגדול. ר' יצחק, הוא בן דודו של רבי שמואל

אך הם חשבו כי הוא מתלוצץ. גם כשסיפר הנער לבן דודו שמואל כי בביתם מתארחים חסידי ברסלב, מאן להאמין. רק אחר כך, בליג בעומר, כשהפגישה ההשנחה ביניהם, אז ראו כי אמת סיפר הנער, ומאז נקשרה נפשו בנפשם.

בהמשך יזמנו מספר רבי שמואל:

"הנהגה על חג השבועות הזה בא חברי מאנשי רבי ישראל דוב אודסר מטבריה לצפת, ושלה דודי רבי אבנר להודיעני, ובאתי אצל דודי רבי אבנר

ביהמ"ד האר"י הספרדי בצפת

לראותו ועשינו יחד בעבודת ה' ובערב שבועות היינו על קבר האר"י ד"ל והיינו נעורים ביחד כל הלילה ואמרנו תיקון ליל שבועות, ולמדנו סיפורי מעשיות, והלכנו לפני אור הבוקר למקוה... האכלנו אז את סעודת חג השבועות אצל דודי רבי אבנר נ"י... ורבי ישראל דוב נתן לי אז, וגם לבן דודי הבחור פרץ בן רבי אבנר נ"י, ספר השתפכות הנפש וימי מהרגינת חלק ראשון וגם קונטרס מהתורות, והיה לי לשמחה ולשלל גדול, ואחר כך לקחתי אותו לביתנו ושם למדנו ספרי רבינו ד"ל ועשה קשר ביני וביני להיות חברים וגם לכתוב מכתבים זה לזה" (פרק 101).

מצבת רבי אבנר בהר הזיתים (באדיבות ר' שמואל מאיר חשין)

עַקֵּר הַשְּׂמִיחָה בְּהַלּוּלָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי עַל שְׂזַיְנוּ שֶׁהַשְּׂאִיר לָנוּ הַשְּׂאִרָה כִּזְאֵת שֶׁתְּשָׂאֵר לְדוֹרֵי דְזוֹרוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִזְכָּה לְהַשְׂיֵגוֹ יְתִבְרַךְ בְּאֵמֶת

"וְהוּבְחִינְתָּ הַלּוּלָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן כִּי יוֹחָאי שְׁעוֹשֵׂין בְּלַג בְּעַמֵּר שְׂאֵזְנֵתְלֵךְ, כִּי עַקֵּר הַשְּׂמִיחָה מִה שְׂזַיְנוּ שֶׁהַשְּׂאִיר לָנוּ הַשְּׂאִרָה קֹדֶשׁ כְּזֵאת, שֶׁהֵם סֵפֶר הַזֵּהר הַקָּדוֹשׁ שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְּה לְהַשְׁנֹת אֱלֹקֹת. כִּי כָּל סֵפֶר הַזֵּהר הֵם תְּקוּנִים וְכֵלִים שֶׁהַמְּשִׁיב בְּרַב הַשְּׁבִתָּם הַקֹּדֶשׁ וְשֶׁעַל יְדֵי זֶה נִזְכָּה לְהַשְׁנֹת אֱלֹקֹת שֶׁזֶהוּ כְּלַף רַבִּי הַקַּבְלָה הַקֹּדֶשׁ שֶׁגִּלּוֹרְבֵי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי וְתַלְמִידָיו, וְעַל כֵּן בְּזֵהר דְּאִיִּסְקוֹן מִן צִלְּתָא. וְיָקִים, כִּימִי צִאֲתָה מֵאַרְצָא מִצְרַיִם אֲרָאֵנוּ נִפְלְאוֹת, הֵינּוּ כְּמוֹ כִּי צִיִּאת מִצְרַיִם שֶׁהִיְתָה הַנְּאֻלָּה עַל דֵּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַל דֵּי שְׁנֵלָה לָנוּ אֵל הַשְּׁנֹת אֱלֹקֹת בְּדָרְכֵים נִפְלְאוֹים, כְּמִבְּאֵר בְּתַחֲלֵת הַתּוֹרָה הַזֶּה, כְּמוֹ כִּי עֵתָה בְּגִלּוֹת הַאֲזָרוֹן הַזֶּה שֶׁקָּשָׁה וְכָבֵד יוֹתֵר, אֲבָל בְּרַחֲמֵי יִסְלַט עַל דֵּי כָּל הַסְּתֵרֵי תּוֹרָה שֶׁגִּלּוֹ הַרְשָׁב"ו וְחִבְרֵי שֶׁהֵם כֵּלִים וְצַמְצוּמִים לְהַשְׁנֹת אֱלֹקֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה עַקֵּר רַבּוֹת הַנֶּפֶשׁ וְתִּקְוָתָהּ בְּנִשְׁמִיּוֹת וְרוּחֵימֵיהֶם. וְעַל כֵּן עוֹשֵׂין בְּלַג בְּעַמֵּר שְׂמִיחָה גְדוּלָה, וְהֵינּוּ בַיּוֹם הַסְּתֵמִלְקוֹת הַתְּבִיא רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי, עַל שְׂזַיְנוּ שֶׁהַשְּׂאִיר לָנוּ הַשְּׂאִרָה כְּזֵאת שֶׁתְּשָׂאֵר לְדוֹרֵי דְזוֹרוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִכְּה לְהַשְׂיֵגוֹ יְתִבְרַךְ בְּאֵמֶת....

"כִּי אֵי עַל פִּי שְׁעֵרֵינוּ אֵין אֵנוּ יוֹדְעִין וְמַבִּינִים כָּל סְתֵרֵי הַתּוֹרָה שֶׁגִּלָּה רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי בְּזֵהר וְתְּקוּנִים, אֵי עַל פִּי כִּי הוּא תְּקוּן גְדוּלָה לְנַפְשֵׁנוּ, כִּי כְּבָר עָשָׂה וְהִמְיֹן לָנוּ כֵּלִים נִפְלְאוֹים וְתְּקוּנִים גְדוּלִים עַל יְדֵי רַבִּי תּוֹרָתוֹ הַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּלְחַם. שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִי שֶׁרֹצֵה לְהַתְּיַעַץ לְכַקֵּשׁ אוֹתוֹ יְתִבְרַךְ יוֹכֵל לְבוֹא בְּנִקְלָה לְהַשְׁנֹת אֱלֹקֹת עַל דֵּי תְּרֵי רַבִּים וְהַכֵּלִים וְהַתְּקוּנִים שֶׁנִּלְחַם....

"וְעַל כֵּן מִתְּיַעֲצִים גְדוּלֵי הַצְּדִיקִים בְּכָל דּוֹר וְדוֹר לְהַמְּשִׁיךְ תְּקוּנִים נִפְלְאוֹים וְלַהֲשָׂאִיר בְּרַבָּה אֲחֵרֵיהֶם כִּי שִׁיְהִיָּה בְּנִקְלָה לְדוֹר אֲחֵרוֹן לְהַשְׂיֵג אוֹתוֹ יְתִבְרַךְ אִם יִרְצֵה לְכַקֵּשׁוֹ. וְעַל כֵּן גַּם אַחַר הַתְּבִיא רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי זְכִינּוּ לְסִתְבֵי הָאָר"ץ לְשֶׁהוֹסִיף לְמַלּוֹת תְּקוּנִים נִפְלְאוֹים וְכוּ'. וְכֵן בְּזֵהר וְרוּחֵימֵינוּ זְכִינּוּ לְמַה שֶׁנִּזְכָּר עַל יְדֵי גְדוּלֵי הַצְּדִיקִים שֶׁהִיוּ מִימֹת הַבַּעַל שֶׁם טוֹב זְכָרֵנוּ לְבָרְכָה עַד עַכְשָׁנוּ. וְכִי שֶׁהוּא כְּעַל נֶפֶשׁ וְדוֹרְשׁ אֵת ה' יוֹכֵל לְהַבִּין מַעֲטָא אֵת כָּל מַעֲשֵׂה תְּקִפָּה וְגַבּוּרְתָּם שֶׁל הַצְּדִיקִים וְגְדוּלִים הַמְּבַחְרִים שֶׁעָשׂוּ וְתִקְטוּ לָנוּ בְּכָל דּוֹר וְדוֹר. וְזֶה עַקֵּר דִּיּוֹתֵינוּ וְתְּקוּנָתָנוּ שֶׁאֵנוּ מִתִּיּוֹן עֲצָמוֹן בְּהַשְּׂאִרָה הַקֹּדֶשׁ וְשֶׁהַשְּׂאִיר לָנוּ גְדוּלֵי הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּים...."

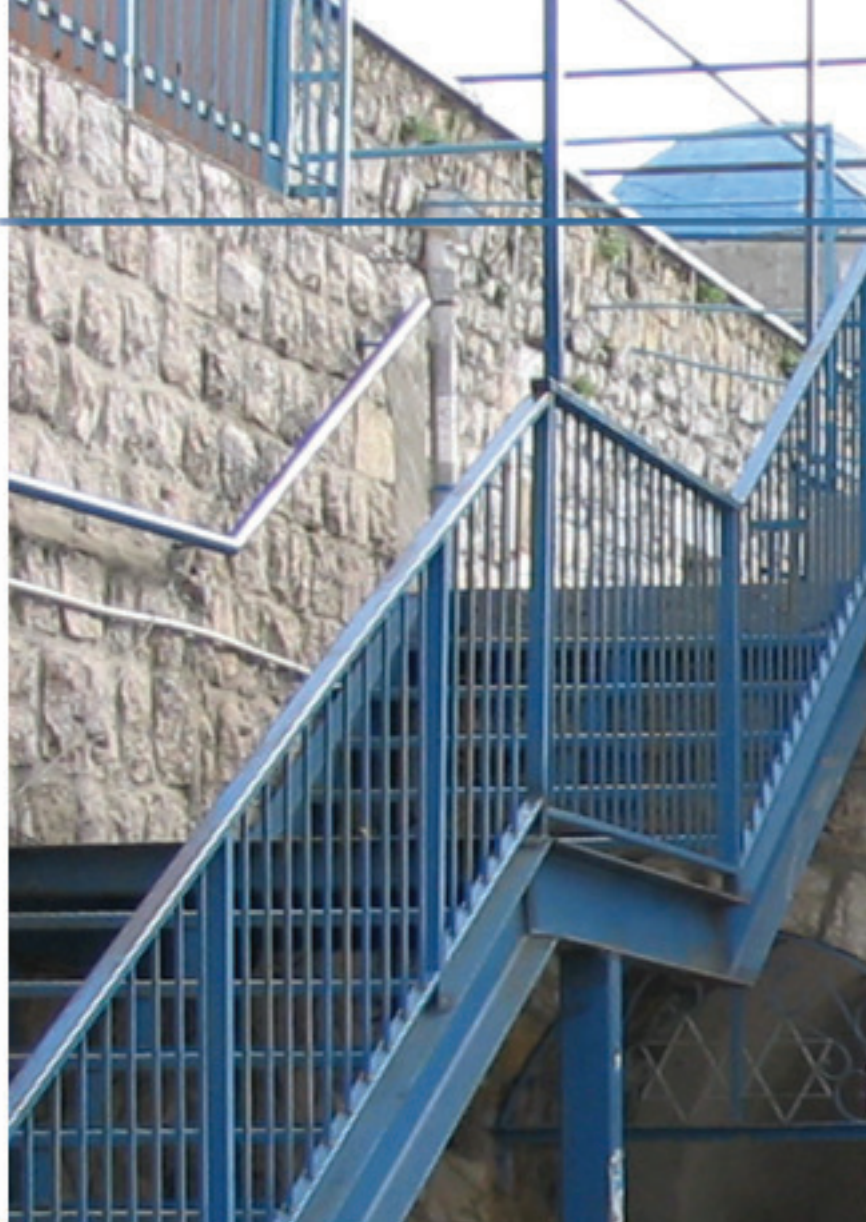
(ליקוטי הלכות, הלכות סייקין אלסוד אות יג)

עיר וקדיש מן שמיא נחית

כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעוֹ

מירון של ברסלב

בסוד נועם שיח של
חברים מקשיבים,
זכרונות רגשי קודש
מרוממות קדושת מירון
מקום גניזת הע"ר
ו'קדיש מ'ן ש'מיא
נ'חית, ומנפלאות
התקשרותם העזה
של אנשי הנ'חל נ'זבע
מ'קור ח'כמה ודבקותם
לאתרא קדישא הדין

אש חודש אייר תשע"ו. שכונת מאה שערים. חדי עין מבחינים בכמה מוקני וחשובי אנשי שלומנו המתאספים להם אט אט בטבורה של השכונה סמוך להשטיבלאך המפורסמים, כשהם עולים כל אחד בתורו לבית השוכן ממול.

מחזה זה שב ונצפה מדי שבוע ביום חמישי, אל ביתו של הרה"ח ר' נתן דוד שפירא שליט"א בנו יקירו של החסיד המופלא רבי שמואל זצ"ל, מתקבצים בני החבורה מסלחה ומשמנה של אנשי שלומנו הוותיקים לשעה של שיחת חברים אשר טעם זקנים יש בה, להתחוק ולהתחדש בדרך רבינו הקדוש, ומעלים זכרונות קודש מדורות שעברו, לזכור ולהתעורר מאותם חסידים אמתיים שפלי בך, עובדי וראי ה' הנודעים, שפיארו בצניעותם ותמימותם ושלימותם את שמו הגדול של רבינו הק'.

על המשתתפים נמנים מלבד המארח הרה"ח ר' נתן דוד שפירא, הרה"ח ר' שמעון אלעזר בורשטיין שליט"א, בנו של החסיד הישיש מוה"ק מירון רבי משה בורשטיין זצ"ל, הרה"ח ר' אברהם שמעון בורשטיין בנו של הרה"ח הבלתי נשכח ר' נחמן ישראל בורשטיין זצ"ל, ועוד מספר אברכים נלבבים מבני הדור הצעיר.

לקראת ליג בעומר התקבלו בברכה חברי מועדון "אבקשה" לחסות בצל אותה "חבריא קדישא", ללקט מאת הנוכחים מהני מילי מעלייתא, סיפורים נפלאים ועובדות מכלי ראשון, אודות העליה הגדולה לציון העיר וקדיש מן שימא נחיות, על הקשר העילאי המיוחד שבין חסידי ברסלב לאתרא קדישא מירון, כאשר אנו מתוודעים לראשונה לפרטים חודשים שלא נודעו ונתפרסמו עד הלום.

יחידי הדורות

הקשר הבלוט כל כך בין חסידות ברסלב לאתרא קדישא מירון הוא מן המפורסמות, מהיכן טבע הדבר?

ר' נתן דוד מגיב מיד: "הרי התורה הראשונה בליקוטי מוה"ר"ן מדברת מרבי שמעון..."

ר' שמעון בורשטיין: כשהייתי ילד, זה למעלה מ-70 שנה, 'א ברסלב ר אינגל בתלמוד תורה 'עץ חיים' בעיר העתיקה, חשבתי תמיד שמירון שייכת לנו חסידי ברסלב, מי היה נוסע למירון? היינו נוסעים כבר שבוע לפני ליג בעומר. פעם חבר שלי מהחיידר גם נסע למירון, בתמימות

של ילד רגוזי עליו: "מדוע אתה נוסע? הרי זה המקום שלנו!!!"... יש גם לדעת כי חוץ מליג בעומר כמעט אף אחד לא נסע למירון לבד מחסידי ברסלב שהיו נוסעים תמידן כסדרן בכל פת מצוא גם באמצע השנה.

ר' נתן דוד: אצל אניש כשהיו באים למירון, היה זה עבורם כאילו באים לרבינו.

אחד הנוכחים: רבינו אמר פעם לגבי השמחה וההילולא של ליג בעומר במירון: "זיי טאנצן ביי ר' שמעון, אבער ר' שמעון קער נאר זיין דא..." (הם דוקדים אצל ר' שמעון, אבל יתכן שר' שמעון נמצא דווקא כאן...)

ר' אברהם שמעון: יש מכתב של החסיד רבי אברהם שטערנהארץ זצ"ל שטפציר באניש שבארץ שיישגו לו אישור לעלות ארצה, בין השאר הוא כותב שנמצא אצלו שיחות מופלאות על הקשר והשייכות העליונה והסמירה שבין התנא ר' שמעון במירון, הכולל המערבי ורבינו הקדוש.

סיפר אחד מוקני חסידי קרלין בקסמן איש מורם מעם ור' אפרים גוטליב שמו, שהיה ידען גדול והרבה להסתופף בצילם של אניש בירושלים העתיקה ובמירון, והיה בידידות גדולה עם ר' אברהם שטערנהארץ. פעם אחת אמר לו ר' אברהם במירון: "יש לי משהו מיוחד לגלות להם לאברכים, (כשכונתנו לר' הירש לייב ליפל, ר' שמואל שפירא ור' אברהם יעקב גולדיין ועוד), אודות הקשר המיוחד שבין רבינו לר' שמעון, אבל מה אעשה ואין להם זמן לשמוע, הם שקועים בעבודת ה'..."

לר' אפרים דגן היה קשור מאוד עם חסידי ברסלב, עד שבנו אמר לי שאביו היה יחזי ברסלברי... הוא היה קם חצות והולך למקוה והיה הוגה ולומד ספרי רבינו ד"ל.

ר' נתן דוד: לר' אפרים היה ספר 'שערי ציון' בתוך שקית התפילין כנהוג בברסלב. את ההנהגה של חצות לקח מברסלב, אפילו שעצין זה טובא גם בספר הקדוש 'בית אהרן' אבל למעשה חסידי קרלין לא עסקו בה, אין ספק כי הוא לקח זאת מברסלב. כמו כן הוא היה בא אלינו לסליחות ונסע איתנו למירון.

גם בשנת תשכ"ז, לפני חמישים שנה בדיוק, ימים ספורים לפני המלחמה שפרצה בשלהי חודש אייר, כאשר פחד וחרדה אפף את בני הישוב מפני הבאות ומעטים עשו את דרכם מירונה, הרי שמבין הציבור המצומצם שהצליחו להגיע למירון באותה שנה בלטו ביותר אנ"ש שחרפו נפשם ונסעו למירון בדרך לא דרך להשתתף בהילולא קדישא

מירון בימים ההם, מבט מקבר שמאי הזקן

ר' אברהם שמעון מגיב: אני זוכר שנסע להלויה של חמ"ך ר' אברהם יעקב גולדרייך, ובדרך סיפר לי שהנפטר היה אומר הרבה סיפורי מעשיות וכן תורות מליקוטי מהר"ן בעל פה.

ר' שמעון: את הקידוש של ר' אפרים שמעו בכל קסטמן... הוא היה גר בבנין הגבוה ביותר בקסטמן.

בעצם נשאלת השאלה הרי ישנם עוד הרבה קברי צדיקים קדושי עליון, מדוע התקשרו כל-כך חסידי ברסלב למירון?

ר' נתן דוד: וכי אצל מי חיבר מוהר"ג תפילה נוראה כזו התפילה ללי"ג בעומר? רק אצל התבא האלוקי הרשבי"י!

ר' אברהם שמעון: מי שקורא בשבחי הרי"ך בסיפור נסיעתו של רבינו לארץ ישראל, רואה שלא מוצאים בשום קבר-הצדיק שרבינו בילה שם כל-כך הרבה, כמו אצל ר' שמעון, הוא הסתובב שם כל הלילה בשמחה ובדביקות עצומה ואמר לאיש אשר עמו יאשריך שזכית להיות עמי כא"י וכו' וחזר על כך כמה פעמים.

ר' שמעון: אני זוכר את ר' יחיאל מיכל (מעכל) ליכנס שטיין מאניש, שהיה ראש המארגנים של הנסיעות בלי"ג בעומר למירון. הוא היה מניע אצלנו בביתנו בקסטמן במוצאי שבת שלפני לי"ג בעומר כדי לעשות הרשמה לנוסעים למירון. ואנו הילדים הקטנים ממש יזום טובי נעשה לכולנו... הולכים לנסוע למירון... הוא היה מניע עם חוברת ורושם כל שם וקובע היכן יישב באוסובוט כל אחד. כולנו אמרנו את פרשת "ישלח" בשמחה גדולה כל כך, שהרי הולכים לנסוע מסע גדול בשבוע זה...

ר' נתן דוד: ר' מעכל דגן היה גם נבאי הפלילות בקיבוץ במירון בראש השנה.

ר' אברהם שמעון: תמיד תמהתי מהיכן היה נמצא בעוני של ירושלים דאו הכסף עבור הנסיעה של כל אחד עם כל משפחתו, זה הרי עלה להון רב, ובפרט שלקחו איתם גם את הילדים. ר' שמואל הורביץ מתאר בספרו ימי שמואל שאף לווה כסף לצורך הנסיעה.

כאן המקום לספר "מופת" מהוצאות הנסיעה למירון מהסכתא שלי זוגתו של ר' משה בודשטיין. כשהם עלו ארצה היא הביאה שמיכות יקרות מפולין, ובשנה אחת לקראת לי"ג בעומר כאשר לא היה להם כסף מכרה את השמיכות כדי לנסוע ללי"ג בעומר למירון עם כל המשפחה. מן השמים גלגלו שמיד לאחר לי"ג בעומר היא היתה שדכנית של ר' דוד נובומינסקי המכונה "ר' דוד פוילסטוקער" מאניש עם הבת של ר' לייבל פרומפלער במזל טוב. והנה כשהיא קיבלה את דמי השדכנות היו אלו בסך עשר פונט, בדיוק כפי ההוצאות שהיו להם לנסיעה למירון. מיד הלכה הסבתא ע"ה ופרתה את השמיכות בחזרה. - רשבי"י לא נשאר חייב...

ר' שמעון: בימים ההם זה היה מסירות נפש של ממש לנסוע כל המשפחה אנשים נשים וטף. כבר כמה ימים לפני לי"ג בעומר נסענו כולנו.

ר' נתן דוד: אני כבר נוסע ללי"ג בעומר במירון מאז היותי ילד קטן כבן 6 שנה. חוץ משנת תשי"ח

שאו לא נסע אף אחד. אבל מאידך גיסא אמי מרת פריידא ע"ה אף פעם לא נסעה למירון, גם לא בלי"ג בעומר. פעם אחת ויחידה הגיעה למירון מבלי לשאול את אבי, זה היה בעשרת ימי

תשובה כשהגיעה עם אחותי מרת לעפקאוויטש תחרי שלקתה או במחלת השיתוק והיא לקחה אותה למירון כדי להתחנן אצל הרשבי"י עבור הצלת חייה ואכן פעלו עבורה ישועה גדולה בדרך מופת ממש. רק לעת זקנותה, בשנים האחרונות לחייה היו כמה פעמים שלקחו אותה למירון בלי"ג בעומר.

אבל ר' שמואל הורביץ היה מניע עם אשתו וכל הילדים, שהם הרי התגוררו במירון... וגם בשנים שהתגורר בירושלים היה מניע תמיד למירון עם כל משפחתו בלי יוצא מן הכלל.

ר' אברהם שמעון: ר' שמואל הורביץ היה מניע לתקופה ארוכה וממושכת כל פעם שנסע, ולא נסיעה חפזה של הלוך וחזור באותו יום. כדאי מאוד לעיין ב"חלקי ימי שמואל תיאורים חיים מלאים חן על נסיעותיו הרצופות והתכופות למירון.

אחד הנוכחים: אצל ר' שמואל הורביץ "מירון - לי"ג בעומר" היה ממש כמו חתונה במשפחה. וכאן המקום לציין שר' שמואל הורביץ היה מחלק יח"י רוטל משקה" במירון בלי"ג בעומר עוד בזמנו לפני למעלה משישים-שבעים שנה, בניגוד לאותם הסרעבים כי זו המצאה חדשה מהשנים האחרונות. הוא היה מכין שתיה מתוקה בכמות גדולה ומחלק במעלה ההר לכל העולים כדי להושיע בכל הישועות בוכות הרשבי"י. כיום אף צאצאיו אחריו נוהגים כן.

ר' שמעון: אבי ר' משה זצ"ל היה נוסע במשך שנים רבות כל שבוע שני למירון, נפש חיה לא היתה או בכל האיזור, הוא היה יודד לבדו לסבול למסה במעיין מגידו. רק החל משנת תשכ"ז היה נוסע "רק" לשבת מברכין וכן בשבת ראש חודש, שכן מאז יסד וניהל את המגזין של אניש בכותל המערבי.

נפלא הוא דיבורו של רבי שמואל שפירא זצ"ל שהתבטא פעם במעלת הנסיעה למירון. "ברוך אתה בעיר וברוך אתה בשדה", יש לנו שני דברים מבורכים לעבודת ה', ברוך אתה בעיר, כלומר אצל העיר וקדיש הוא רשב"י, וברוך אתה בשדה, כשיוצאים להתבודד שם - - -

הרה"ח ר' אברהם שמעון בורשטיין במזמ"ג שיח

ר' נתן דוד: העובד כי השיש נשאר עד היום, למרות כל הקשיים והקסרונים במשך השנים, זה אחד ממעשי הניסים של מירון... מגיעים היום למירון, ורואים הכיתובים והשיש, רואים מיד "ברסלב".

הכל הם מעשי ידיו של ר' יצחק אייזיק זילברמן, ויתכן שגם השלט שהיה תמיד מעל הכניסה יזה השער לה צדיקים יבואו בו הוא גם מעשי ידיו.

בכלל מוסיף ר' נתן דוד: ר' יצחק אייזיק הקדיש את כל הונו וכספו שקיבל מהשילומים בטרמניה, וכן כסף שאביו החביא בהולנד לפני המלחמה, הכל הקדיש למען מירון ולמען הדפסת התפצת ספרי רבינו. הוא היה גם דואג לשיפוץ וטיפוח חצר הרשב"י במירון, ולא רק לענייני

רבי ישעיה אשר זעליג מרגליות

ברסלב. בבית המדרש בחדר המצבה שבו שוכן השיש של "לכו חזו" הוא ציפה פעם את כל הקירות בפלטות עץ מקושטות למען כבוד המקום. אך כל זה עלה באש בשריפה גדולה שפרצה שם באחד מימי ליג בעומר כתוצאה מנרות שהחילקו במקום, כאשר נשרפו גם הבימה והארון-קודש. השיש של "לכו חזו" נסדק מחום האש והשחיר מהפיח, ור' יצחק אייזיק נתן לי אבנים מיוחדות שאפשר לנקות בהם, עמלתי וקירצפתי את השיש עד שחזר לתפארתו.

ר' אברהם שמעון: הוא עשה גם שלט מצוייר אצל היכל ר' אלעזר, וגם בו הופיעה כל התורה של "לכו חזו" וכו'. כמו כן עשה שלט יפה של השיר "בר יוחאי". הוא הקדיש את כל כולו למען מירון ורבינו הקדוש.

ר' נתן דוד: בתחילת דרכו בארץ ישראל נסע פעם עם החסיד ר' ישראל בער אודסר, אליו היה מקורב, ממירון למרכז הארץ ובדרך עוררו ר' ישראל בער על הדפסת אחד מספרי רבינו, ור' יצחק אייזיק נפתח לבו ותרם בבת אחת את כל הסכום להדפסת הספר. כאשר ראה ר' ישראל

ר' אברהם שמעון: בשנות בחרותי וזכרני כי הכיתוב על גבי השער כבר היה חלש מאד. באחד מימי ערב ראש השנה קניתי קופסת צבע עם מברשת מיוחדת, ונתתי זאת לר' אלעזר נחמן אנשין שיש לו חוש לדברים כאלו, והוא חידש את הכיתוב כראוי וכיאות. מאז עד היום הזה זה אחד מהעבודות הקודש שלו במירון, מדי פעם, בפרט לקראת ליג בעומר, לחדש ולפאר את הכיתוב למען כבוד

הצדיקים. כן עשינו גם את השלט המפואר של "ברוכים הבאים לקיבוץ ראש השנה דחסידי ברסלב ע"ש אדמו"ר מוה"ר מנחם זצ"ל".

ר' אברהם שמעון: חסיד קרלין זקן אמר לי פעם: "הברסלברים יש להם 'יסוד מכירה' על מירון שזה שייך להם, הרי יש מצבה על הקיר..."

מי שסייע לו ועזר למעשה לבנות את המקווה בחצר הציון היה ר' שמעון ב"ר שמואל מאיר אנשין. היה זה לאחר שעברו כמה וכמה שנים מנישואיו ועדיין לא נפקד בילדים. אני הייתי עד וראיתי כיצד הוא ניגש במירון לר' אברהם שטערנהארץ ומבקשו שיברכנו בזרע של קיימא. ענה לו ר' אברהם בזה הלשון: "אני מבטיח לך שאם תקבל על עצמך להתקין את המקווה לקראת ראש השנה שיהיה מקווה לציבור אנ"ש - אזי תפקד בילדים". וכך הווה

ר' אברהם שמעון: עשיתי פעם חשבון ועלה בידי שסבי ר' משה זכה להיות אלף שבתות אצל הרשב"י!!! הוא זה שייסד את מנחם הוותיקן שם. לפני שהוא הגיע לא היה מנחם בוותיקן בשבת. זקני הכפר מלמטה היו עולים רק לקבלת שבת ומטייב, ובבוקר התפללו למטה בכפר בשעה שמונה וחצי.

רבי יצחק אייזיק זילברמן ופעליו הכבירים במירון

חלק מהווי במירון הוא הכיתוב המרהיב בשער המרכזי של הכניסה לציון הרשב"י, הלא הם ראשי התיבות של "כי לא תשכח מפי זרעו" ויעיד וקדיש מן שמרא נחיתו שגילה רבינו הקדוש, האם יודעים אנו מי פעל ועשה זאת?

ר' נתן דוד: לפי זכרוננו היה זה פועלו של ר' יצחק אייזיק זילברמן ז"ל, והוא זה שהתקין בשנות התשי"ג גם את לוח השיש של "לכו חזו" בתוך חדר מצבת הציון.

המצבה שהציב ר' יצחק אייזיק זילברמן

השער המרכזי, עליו חרוטים הפסוקים

ר נתן דוד: בשנים שעברו היה קשה מאד להיות בתוך ההיכל וגם בחזר הקטן של ר' שמעון, וזאת עקב הגרות הרבים שהיו מדליקים בפניות ולדי המצבות, עד שלא היו יכולים לנשום, ולמרות כך היו אנשי מסתופפים רבות בפנים, עד שאסרו את הדלקות הגרות בפנים לגמרי, לאחר שהיו כמה שריפות מסוכנות במקום.

בני היכלא

מכאן נסובה השיחה אודות החדדים הקדושים, הקטנים בכמות ואדירים באיכות, המתנססים זה מאות שנים בחצר מערת הרשבי"י, אשר חלק נכבד מאד מאותם חדרים נמצאים בחוקתם של חסידי ברסלב, ואנו תמהים מתי ומאיכן הגיע זאת אליהם?

ר אברהם שמעון: בתחילת דרכם של אנשי במירון עדיין לא היו להם חדרים משלהם. בספר ימי שמואל מתאר ר' שמואל הרובין בארוכה כיצד היו 'תופסים' מקום במערה, ואיך כל חלק וגומחה היתה 'נתפסת' על ידי המקדימים לבוא לכל ימי ליג בעומר, או לו למי שקם ממקומו ללא שמירה, הוא היה חוזר ומוצא את מקומו תפוס על ידי אחרים.

ר נתן דוד: לא רק בליג בעומר גם בראש השנה לא היה הדבר פשוט כלל למצוא מקום פנוי למנוחה. אבי רבי שמואל זצ"ל היה 'מתגורר' באיזה חלק של ההיכל הגדול, עד שקיבל לחזקתו את חדרו למעלה.

מהיכן הגיע כל החדדים לחזקתם של חסידי ברסלב?

ר נתן דוד: החדדים היו מאז ומעולם מוחזקים בידי החכמים הספרדיים שהתגוררו בצפת והיו מגיעים כמעט מידי יום למירון בשעות היום ושהו בחדרים אלו לעסוק בתורת הגסתר. חסידי ברסלב, כגון אבי ר' שמואל זצ"ל, ר' מרדכי לוזר רובינשטיין, ר' הירש לייב ליפל ועוד, היו משלמים להם כסף לכל לילה של לינה בחדרים, וכל אחד היה לו החדר שנהג לשכור. אחר פטירת החכמים עברה החזקה לאנשי. וברם זכור לטוב ר' הירש לייב שפעל רבות שירשמו כל החזקות כל

של ר' אברהם בזיווג שלישי כאן בארץ ישראל.
ר אברהם שמעון: שמה היה מארים (כינוי למרים), הרהיח ר' לוי יצחק בנדר היה מספר ממנה רבות, היא היתה חסידות'סע גדולה... בעת נישואיה היא העניקה לר' אברהם את התפילין של זקנה ר' נחמן חייל'ס (ר' נחמן בן חיה בת רבינו) המחזר הרבה במכתבי מוהרנ"ת.

ר שמעון: היא היתה אשה צדקנית ואף בקיאה בשיתות וסיפורים של ברסלב, ולפעמים אף היתה מתערכת בדברי בעלה ר' אברהם ומעירה או מוסיפה פרטים ממה ששמעה וראתה מקרוב אצל זקני אנשי ומשפחת נכדי רביז"ל...

כשהייתי ילד, זה למעלה מ-70 שנה, 'א ברסלב'ר אינגל' בתלמוד תורה 'עץ חיים' בעיר העתיקה, חשבתי תמיד שמירון שייכת לנו חסידי ברסלב, מי היה נוסע למירון? היינו נוסעים כבר שבוע לפני ל"ג בעומר. פעם חבר שלי מהחיידר גם נסע למירון, בתמימות של ילד רגזתי עליו: "מדוע אתה נוסע? הרי זה המקום שלנו!!!" ... יש גם לדעת כי חוץ מל"ג בעומר כמעט אף אחד לא נסע למירון לבד מחסידי ברסלב שהיו נוסעים תמידין כסדרן בכל עת מצוא גם באמצע השנה

בער כיצד הוא נותן בבת אחת סכום הנגן כזה למען ההדפסה עמד נדהם והחל לבכות מרוב התרגשות ופליאה כיצד הוא נותן מיד סכום כזה, מהיכן זכה להשגה והרגשה שכזאת...

גם התפילות של מוהרנ"ת לליג בעומר התלויים כיום במשך כל השנה בציון הרשבי"י, אנו רואים בימי שמואל שכבר לפני כמאה שנה עסקו לתלות שם את התפילות, ואף היו זקוקים לפיתים להילחם כדי שהם ישארו על מקומם.

גם את תפילות הללו הדפיס ר' יצחק אייזיק זילברמן והוא הביאם ומסר לי אותם בכדי להדביקם. ואכן שנים רבות אני הייתי מדביק התפילות לקראת ליג בעומר, ואחר כך התעסק בכך ר' אברהם שמעון בהדפסת קונטרסי התפילות ובהרבקות, וכיום עוסק בזה ביחד עמו אחי ר' אהרן שפירא.

ר אברהם שמעון: כיום מופצים רבות 'תפילות לליג בעומר', אני מודה לה' שזכיתי להיות המתחיל בכך החל משנת תשי"ם, או נולדה לי בת ממש לפני ליג בעומר ורציתי לתת כעין 'קרנן תודה' על כך והדפסתי כמות גדולה של תפילות לחלק במירון בהילולא לכל דכפין. ואמנם בראותי את ההתעדרות העצומה שזה הביא, איך שעשרות עשרות אנשים עמדו ואמרו את התפילה ברגש רב ובעניינים דומעות אמרתי לנפשי זה חלקי מכל צמלי לעסוק בזה מידי שנה בשנה. מאז הדפסתי שנים רבות, עד שכיום נהפך לנחלת הכלל. לפני זה היה פעם אחת בשנת תשל"ז כשעוד הייתי בחזר בישיבת ברסלב בני ברק, שהדפיסו תפילות בפורמט גדול, צילום מתוך הליקוסי תפילות, בכדי להפיצם במירון.

ר אברהם שמעון: שמעתי מאבי כי כשנכנס ר' יצחק אייזיק זילברמן לעסוק במרץ בעניני ההדפסה, והוא עודו רווק מבוגר אוד מוצל מאש מחנות ההשמדה, פנה אליו ר' אברהם שסערנהארץ ואמר לו: 'תעזוב עכשיו את ההדפסה, תחפש לך שידוך'... 'זה ספר תולדות אד"ם' - 'עד אז הוא לא רצה לחשוב על כך לאחר שהיה שבור ורוצץ מהמאורעות שחווה בשואה האיומה. ואמנם כתוצאה מהפצרותיו של ר' אברהם הוא הקים בית נאמן בישראל חכה לדורות ישרים.

ר נתן דוד: בדרך אגב, המקובל ר' אשר זעליג מרגליות סיפר לי כי הוא עצמו זכה להיות השדכן

הרה"ח ר' נתן דוד שפירא במועם שיח

הוא היה נראה בדיוק כמו ר' הירש לייב... גבוה ואדמוני כזה...

ר' נתן דוד: באחד החדרים שכן יחכם יוסף, שהיה החכם הזקן ביותר וזכר את כל המנהגים הקדומים ממירון. הוא סיפר לי שבמשך כל השנים שהוא נוסע כל יום מצפת למירון, אף פעם לא לקח את אשתו עימו, רק בליג בעומר היא היתה מגיעה. כי כך היה המנהג שלא להביא נשים למירון במשך השנה מרוב הרגשתם בקדושת המקום. עובדא זו העליתי על גבי הכתב והדבקתי זאת בחור שלי במירון.

יתר חסידי ברסלב היו מבליים בשבת שלפני ובל"ג בעומר בחור של חותני ר' אברהם יעקב, כיום חדר מס' 10 שנקרא בפי אנשי מירון "חדר ברסלבי". שם היו עורכים סעודה שלישית ומתחזקים ורוקדים ועורכים את התפילות שם.

גם לר' אברהם שטערנהארץ זצ"ל היה חדר במירון, באגף הימני של ההיכל הגדול סמוך לדלת המובילה לישיבת ההקדש הספרדי, היכן שכיום ממוקם המנין של חבידי בהיכל הרשב"י. כיום החדר מחובר עם ההיכל הגדול, אך בשנים שעברו היו באגף הזה שלשה חדרים, החדר של ר' אברומלע, החדר של המקובל ר' אשר זעליג מרגליות זצ"ל, וכן עוד חדר של חכם דרעי, עד שהרשו אותם הרחיבו את ההיכל, כאשר ר' אשר זעליג קיבל לחזקתו חדר אחר בקומה השניה בחצר הרשב"י.

ר' נתן דוד: בשנים שלפני שנות ת"ש היו ארבע קורות עץ בכל הצדדים של החדר הקטן של רבי שמעון, ועליהם היו תלויים גברשות של נרות עם שמות הצדיקים בכל גו' ונר, זה לרבי שמעון וזה לרבי אלעזר בנו וכו', על אחד מהם היה כתוב שזה לרבי נתמן מברסלב. זה היה כמוכן מפעולותיהם של אנשי שהיו בני בית במקום.

בר מצוה במירון

בני זבני נזכרים זקני החבורה באירועים מיוחדים שהתרחשו עמם אישית במידת עזר הגעגועים.

ר' אברהם שמעון: החדרים למטה שהיו משמשים לחלוקת כיבוד קל, בימים עברו היו משמשים כחניית הסוסים שהיו כלי התחבורה

אחד איהו חדר ששייך לו. בשנים המאוחרות יותר היה זה ר' אברהם יארבלום שעסק בזה עד שהביא הדבר לתיקונו.

ר' נתן דוד: חזרו של ר' משה בורשטיין היה שייך לפני זה לחכם בשם "סליים" (כינוי לשלום). ולאחר מכן היה משמש כחדר שירות לעובדי הנקיון עד שעבר לחזקתו של ר' משה ששיפץ את החדר והתקינו כראוי.

ר' אברהם שמעון: זקני ר' משה זצ"ל נסע למירון שנים רבות ללא שום מקום לינה, והיה ישן בהיכל מערת הרשב"י עם חלונות שבורים ופרוצים לכל רוח מצויה, עד שלאחר השתדלות ישירה עם השלטונות הוא הצליח לשכנע אותם להעביר את החדר הזה לרשותו.

הוא סיפר לנו פעם כי הבית ישראל מגור זצ"ל פגש אותו פעם ברחוב ושאל אותו בצחות: "ר' משה מה שלום החלונות במירון? האם כבר תיקנו אותם?". יתכן שראה זאת בעיניו באחד מביקוריו במירון ורצה להזכיר זאת לר' משה וחס עליו שלא יצטנן שם.

ר' שמעון: חזרו של ר' הירש לייב ליפל היה שייך לפני כן ליחכם עב"י, שלמרבח הפלא

חכם סליים

אני זוכר את ר' יחיאל מיכל (מעכל) ליכנטשטיין מאנ"ש, שהיה ראש המארגנים של הנסיעות בל"ג בעומר למירון. הוא היה מגיע אצלנו בביתנו בקטמון במוצאי שבת שלפני ל"ג בעומר כדי לעשות הרשמה לנוסעים למירון. ואנו הילדים הקטנים ממש "יום טוב" נעשה לכולנו... הולכים לנסוע למירון... הוא היה מגיע עם חוברת ורושם כל שם וקובע היכן יישב באוטובוס כל אחד. כולנו אמרנו את פרשת "וישלח" בשמחה גדולה כל כך, שהרי הולכים לנסוע מסע גדול בשבוע זה...

ההוי בחרי הקודש, ערב שבועות תש"ל

היחיד כדי להגיע למירון, והיה צריך לאכנסם לכל עת שהות שם.

אחד הנוכחים מספר: החור שמשמש כיום כמעבר מחצר הציון לבית המדרש הקטן שעל ציון הרשבי"י, היה גם הוא חדר ככל החדרים. שמעתי מפי אחד מאנשי מירון שהרהיק בעל 'באר מים חיים' בזמנו, היה משתמש בחור זה כדי לומר דברי תורה לחסידים בעת שהיו מסתופפים בחצר הקודש מירון.

ר' שמעון מפתיע ומגלה: חגיגת הבר-מצוה שלי התקיימה אף היא בחור זה... הבר מצוה חל ביום ז' אב. נסענו כולנו לה אב לצפת, כדי להשתתף על ציון האריז'ל, ולשבת קודש נסענו למירון. ביום ראשון שילם אבי לר' מאיר מהשמות' (שטיפל בנביזה) חצי פונט, והוא הביא חלות וכל מה שצריך לסעודת הבר מצוה. כל אנשי היו א, ר' הירש לייב ר' שמואל שפירא וסעדו בסעודת הבר מצוה.

ר' נתן דוד 'מצטרף לחגיגה': גם הבר מצוה שלי היתה במירון... שכן הבר מצוה חל ביום ו' תשרי, בעשרת ימי תשובה, ימים בהם שהה אבי במירון בכל השנים. ר' ראובן שפניר גם הוא מאניש ומבני היכלא דרשבי"י, נסע במיוחד לסבריה וקנה שם דג ענק כגודל השולחן הנמצא לפנינו... ועשו סעודת בר מצוה גדולה...

ר' אברהם שמעון חושף כי גם הוא 'קשור' לעצני: שמי 'שמעון' הוא הרי על שם הרשבי"י, שכן הברית שלי היה בליג בעומר... אותה שנה חל ההילולא ביום ראשון, אבי ר' נחמן ישראל דיל התי' 'נדרי' ולא נסע אותה השנה, אך זקני ר' יחזקאל מרגליות חקני ר' משה דיל, היו כמובן בשבת במירון, וערכו גם שם 'שלוש זכרי' ולכבודם דחו את הברית לשעות הצהריים, שאז הספיקו כבר להגיע ממירון לשכונת קסטון הירושלמית בכדי להשתתף בברית. גם לקראת ה'בר מצוה' לקח אותי זקני לשבת ר"ח אייר למירון ואחר כך שוב נסענו לליג בעומר.

יהי חלקי עם מכניסי אורחים

חלק בלתי נפרד מאורא קדישא מירון הם מפעלי החסד 'הכנסת אורחים' השוקקים סביבה, אשר השקו הרזו והאכילו ותחו את נפשם של העולים למירון. השורות הבאות מוקדשות לנפשות הטהורות שעסקו במסירות ונשאו בעול מלאכת קודש זאת.

ר' נתן דוד: אני זוכר את הצדקנית 'גיסלע' די פרומע', אשתו של ר' ישראל קארדנער ביוור, ולאחר מכן ווגנו של ר' נתן בייסלמכר, כיצד היתה נוסעת לליג בעומר למירון ומחלקת אוכל ושתיה כידי המלך, כאשר עומד לרשותה חדר מיוחד שחיבר בין הבית-מדרש הקטן של רבי שמעון, היכן שהיום מתפללים הנבדים - לבין הישיבה של הקודש הספרדי. כיום יש שם ארון ספרים של ספרי הזהר, אבל אז היתה שם דלת לחור שבו בישלה גיסלע בייסלמכר את התבשילים, וחילקה את המאכלים והמשקאות לקהל הקודש שהגיע למירון.

ר' אברהם שמעון: לפני כשישים שנה, מי שעסק ביותר בחלוקת אוכל במירון היה החסיד הנודע ר' יונה לבל, חוגתו הצדקנית יחד עם גיסלע, שהיו מבשלות ומסדרות את האוכל והשתיה להמונים בליג בעומר במירון.

גם במירון של היום אנו רואים כי חלקם הגדול של ארגוני הכנסת אורחים, וכל שאר עיני ההילולא, כגון כלי השיר התזמורת וההגברה, נתגלגלו משמא לידיהם של עסקנים נמרצים מאניש היקרים והנלוזים אליהם, כולם אהובים ויקרים העושים גדולות ונצורות שם לכלל הציבור.

ר' בנימין זאב חשוין בליג בעומר במירון

ר' שמעון: לראש השנה גיסלע לא היתה מגיעה למירון, אבל בליג בעומר היא היתה באה ועוסקת כל היום מבוקר ועד ערב בבישול וסידורי האוכל והשתיה.

ר' נתן דוד: ר' ישראל קארדנער היה לו בקעה שהתבודד במירון. שמעתי מאבי על זה הרבה.

ר' אברהם שמעון: בימי הבחורות הלכנו להתבודד שם עם ר' שמעון בריינ אנשין שיחי ור' אברהם ויצהנודל דיל. יש שם יישוב הרעת בלתי מצוי, וזה נמצא למרגלות ההר של בית שמאי, מצד שמאל, מימין למפרת ר' המנונא סבא.

ר' נתן דוד: ר' ישראל בתחילה היה גר במירון וכן בצפת כמה שנים, אבל בחורף עקב מצבו הרפואי נסע לסבריה להתגורר שם.

ר' אברהם שמעון: בספר 'נחת השולחן' עם שיר ידיוות נרפס שם מכתב שכתב ממירון מתאריך חודש סבט, וכותב שקבע מקומו במירון, כנראה בחודש כסליו תרס"ז, ופלא הרב שבחודש אייר שלאחר מכן הוא כותב כבר מצפת. דרך אנב, הוא כותב לר' אלטר סעפליקער שהוא רוצה לנסוע לאומן לראש השנה אך יש לו מניעות רבות על כך. ר' אלטר עונה לו שלא יסתכל על המניעות ויגיע לאומן, ואם לא לראש השנה או לפחות באמצע השנה. גם ידועים עוד סיפורים נפלאים שהתרחשו אתו בימי מגוריו במירון, (ראה מאמר נרחב על החסיד ר' ישראל קארדנער במדור 'אשרי אנשין').

טהרת וקדושת ציון

וכאן משתפים אותנו בני החבורה בסיפורים מפתיעים על השתלשלות יסוד ובניית המקוה סהרה והמחיצה שבפתח וחצר הציון הקודש. על אודות אנשי חיל שמסרו נפשם על כך.

החסיד ר' הירש לייב ליפל

לא תמיד היתה הגמיעה למירון קלה ונחה. חסידי ברסלב חוו על בשרם את השנים הקשות והמורכבות בהם כמעט לא היה שייך להגיע למירון.

ר' אברהם שמעון סבי ר' משה בורשטיין ציל סיפור לי שהוא הגיע לארץ ישראל בערב ראש חודש כסליו תרצ"ו, והפעם הראשונה שנסע למירון היה בד אדר, ואז הגיע שנים עשר חסידי ברסלב לעשות את השבת בראשות הר"ר אברהם שטערנהארץ שעלה לארץ ישראל בערב ראש חודש אדר, גם המקובל ר' אשר זעליג מרגליות הגיע אג, ואף נתן מפידות ארץ ישראל "ביכורים" לר' אברהם שטערנהארץ.

מיד לאחר מכן בסביבות חודש ניסן פרצו מאורעות הרמים בארץ וכמעט שלא היה שייך לנסוע לליג בעומר מחמת סכנות הדרכים.

במיוחד לאותו קידוש כתוצאה מהישועה שהבטיח לו רבו ר' אברומלע.

ר' שמעון: בראש השנה תשי"ו או תשי"ח אירע שהדגים התקלקלו ולא היה לאג"ש מה לאכול, המצב היה מחריד וקשה עד למאד, גם כתוצאה מחולי המעינים שרבים סבלו מכך. ר' שמעון אנשין אור חיל ותפס יוזמה וסיגן תביתות לכל הציבור... כך היה לפחות מה להכניס לפה.

ר' נתן דוד: המחיצה בחצר במירון להפריד בין הגברים לנשים, גם היה פועלם של אג"ש, ובפרט התמסר לכך חותני ר' אברהם יעקב גולדרייך, שהשליך נפשו מנגד עבור זה, ביחד עם שאר יקירי ירושלים.

גם בכותל המערבי היה זה חותני שפעל נמרצות עבור התקנת המחיצה. יחד עמו היה יהודי בשם ר' מאיר שקראו לו "המת החי" (עקב מעשה שהיה כאשר הציל את עצמו מהריגה לאחר שהתחזה למת, והוא אף בנה את המסבח הראשון במירון יחד עם ר' יונה לבל), שניהם לחמו במקום שלא זזה שכינה ממנו ערב ערב במשך ארבעה חודשים רצופים כשהם שומרים מכל משמר על המחיצה בכותל. שונאי הדת הגיעו להפריע וניסו להתנבל בדרכים שונות אך לא יכלו להם, עד שיצא פסק מבית משפטים, שהורה לוותר ולהשאיר את המחיצה על מקומה הנצבת עד היום הזה.

הוא הדבר לגבי צביון אתרא קדישא מירון והנסיונות לשנותה. הרבה פעמים ניסו להחריב את החדרים, היה פעם שהרב הראשי רצה לתת הוראה להרוס את החדרים ולבנות כל הבנין מחדש בתרומה של איוו משפחה עשירה, עלה אליו ר' הירש לייב והתרה בו "הזהר והשמר לך, כלך לך מדרך זה, דע לך שרבי שמעון לא יחריש על הדבר הזה"... למשמע דברים נוקבים אלו אחזו פחד וחלחלה וחזר בו מיד מכוונתו הראשונה.

במצור ובמצוק

ר' שמאל צ'צ'יק ור' לוי יצחק בנדר בשער ציון הרשב"י

חדר ברסלב

החדר של חכם יוסף

ר' אברהם יעקב גולדרייך בבית הקודש הספרי במירון

ר' נתן דוד: את המקוה שנמצא בחצר הרשב"י במירון ייסד חותני ר' אברהם יעקב גולדרייך זצ"ל. עד אז היו יורדים למעיין ימינודי הנמצא בבקעה בדרך המובילה לבית שמאי.

ר' שמעון: מי שסייע לו ועזר לו להוציא זאת מהכח אל הפועל למעשה היה ר' שמעון ב"ר שמאל מאיר אנשין. היה זה לאחר שעברו כמה וכמה שנים מנישואיו ועדיין לא נפקד בילדים. אני הייתי עד וראיתי כיצד הוא ניגש במירון לר' אברהם שטערנהארץ ומבקשו שיברכנו בורע של קיימא. ענה לו ר' אברהם בזה הלשון: "אני מבטיח לך שאם תקבל על עצמך להתקין את המקוה לקראת ראש השנה שיהיה מקוה לציבור אג"ש - אזי תפקד בילדיי". וכך הוזה.

ר' אברהם שמעון: כולנו זוכרים איך שר' שמעון אנשין היה עושה כל שנה קידוש גדול ביום שמחת תורה לזכר אותו נס שנפקד בילדים. והרהיח ר' גדליה קעניג זצ"ל היה טורח להגיע

החדרים במירון

לתפילות מנחה וערבית, כששמע את השיעורים מפי אנשי שלומנו התאונן ואמר בנימת צער: "הרי אלו ספרים טובים כל כך עם דיבורים כאלה המשיבים את הנפש, מדוע מגעו זאת מאתנו?!"...
ר' שמעון: אמר לי חסיד גור זקן מפולין, שלפני השואה כל יום היו שומעים על ההוא שנהיה ברסלבר ועוד אחד שנהיה ברסלבר, היו מקורבים רבים מאד בפולין, אלא שהשואה עצרה את הכל, לדבריו של אותו זקן אם לא היתה מגיעה השואה כולם היו הופכים לחסידי ברסלב.

ר' אברהם שמעון: גם הקלויזנבורגר רב זצ"ל שהסתובב בימי בחרותו בפולין וזהו כמו עיניו בהתפשטות דעת רבינו הקי בכל רחבי פולין, התבטא פעם ואמר: אם לא השואה - היינו כולנו מתקרבים לברסלב. הוא מזכיר רבות מדברי רבינו הקי ושיחותיו.

ר' שמעון: מי יודע אם כל השואה לא היתה אלא מעשה בעיד למנוע להתקרב לברסלבו!!! היו פעמים רבות שראו כי הבעיד במלחמתו נגד רבינו אף השתמש במלחמות בין העמים לצורך זה. כולנו זוכרים איך שלפני המלחמה בשנת תשכ"ו התארגנו רבים מאגיש לשכוד ספינה גדולה כדי להגיע לאומן, היו כבר הרבה אישורים

ביקש מר אברהם שטערנהארץ שילמד איתו ליקוטי מוה"ר, כבר בעת אירוסיו. הוא מצין זאת בהסכמתו לספר "שבחו של צדיק".

ר' נתן דוד: המקובל ר' אשר זעליג מרגליות היה מגיע למירון ליום הכיפורים ולא בראש השנה. בימי שמואל אבן מסופר כי בתחילה היה מגיע גם לראש השנה, אבל בהמשך היה מגיע רק ליום הכיפורים. בדרך אגב, מסופר שם שעשה שלום בין מישהו מהמתפללים לבין בני הנצורים מאגיש. מי הם אותם "בני הנצורים"? מדובר באבי זצ"ל, ר' שמואל הורביץ ור' הירש לייב ועוד רבים מהחבראי קדישא...
ר' נתן דוד: אספר מה שראיתי כמו עיני באחד מימי ט"ו בשבט במירון: ר' אשר זעליג הסתובב בחצר של החדרים הלך ושוב ביחירות' כזאת כדרכו תמיד, והנה הוא פונה לחדר אבי זצ"ל עם צלחת מלאה פירות, התיישב מולו וסיפר כי כשהיה בחור צעיר היה ברסלבר חסיד, הסתובב ביוארשטצ'ער שול - בית המדרש של ברסלב בעיר העתיקה, ישן שם על הספסלים ואמר הרבה ליקוטי תפילות. למרבה הצער ניתקו אותו בכת, ואת סיפורו סיים: "אבל בספרים שלי אני מביא הרבה מדברי רבינו נחמן מברסלב..."

ר' שמעון: המלמד שלי ר' זיידל שפירא שהיה חסיד קרלין סיפר כי פעם מצא כמה דפים של "ליקוטי הלכות" ולא ידע מה זה, אבל למד בזה והחיה את עצמו בזה עד למאוד. עד שפתאום עבר אחד והפחידו בתואנות שזו ושיחות סרק וציחה עליו לזרוק את הדפים, ואכן מרוב פחד הניח אותם מידיו.

ר' אברהם שמעון: אבל קיים בו ב"ר זיידל הכתוב "סעמה כי טוב סחרה לא יכבה בלילה נרה", אבי ז"ל סיפר לי שר' זיידל היה נוהג שנים רבות לבא להתפלל כוותיקן אצל אגיש בקסטון, בהסבירו כי הוא רוצה ללמוד ליקוטי הלכות... הרבה שנים נשאר לו הטעם של אותו לימוד חסון בליקוטי הלכות" - - -

ר' נתן דוד: סיפור דומה ניתן לציין, שהתרחש בכולל אברכים "אור אברהם" בבית מדרשו בקסטון, אחד הלומדים היה הרה"ג ר' דוד שפירא ניסו של ר' שמואל הורביץ, זכורני כי הוא ממש מתלהב ויוצא מהכלים בעת לימוד הליקוטי הלכות.

ר' אברהם שמעון: גם ר' אברהם ב"ר שלמה שרייבר מחשובי חסידי באיאן, בזקנותו כבר לא היה כל כך בקו הבריאות והיה מגיע אצלנו

הערבים היו עוצרים מכוניות על אם הדרך והיו טובחים בנוסעים. יודע גם על כלה שנהרגה אז באופן מתריד זה רח"ל.

ליג בעומר חל אז (כמו השנה) במוצאי שבת, התארגנו ביחד כארבעים איש שנסעו לשבת לצפת, ואמנם במוצאי שבת ליל ליג בעומר הם לא קיבלו אישור לעלות למירון, אך למחרת ביום ליג בעומר ניתן להם רשיון מהשלטון המנדטורי להגיע למירון למשך שעתיים. מצפת יצא האוטומוביל עם כארבעים איש כשרכבי הצבא הבריטי מלווים אותם מלפניהם ומאחריהם. בכך הסתכמו כל ציבור העולים למירון בליג בעומר שנת תרצ"ו, כאשר נקל לשער כי היו אלו בעיקר חסידי ברסלב שלא ויתרו על העליה לציון הקדוש במירון והיו מה.

ר' שמעון: בשנת תש"ח, למיטב ידיעתי לא התקיימה כלל העליה למירון, כנופיות ערביות שלטו בכל המרחב של מירון וההרים שמסביבה, והעליה להר נחסמה לחלוטין.

ר' אברהם שמעון: קשה לתאר כיצד נראה היה הליג בעומר בעיר העתיקה בשנת תש"ח. היה זה בעיצומה של המלחמה, שכן בדיוק למחרת ליג בעומר נכבשה העיר העתיקה על ידי היירדנים, והתושבים היהודים הוגלו ממנה, מי לשבי ומי לעיר החדשה.

ואילו כאן במאה שערים ובבתי אונגרין היה מצב חירום, הערבים המסירו על השכונות אש ונפירות, רבים מהתושבים נספו בהפצצות אלו, ביניהם בנו הצעיר של ר' יחזקאל מנדליאל מאגיש. אבל ברחה בתוך שכונת בתי אונגרין ערכו אנשי ירושלים את ההולקה במסירות נפש של ממש ובחסדי ה' עבר הכל בשלום.

ר' אברהם שמעון: גם בשנת תשכ"ו, לפני חמישים שנה בדיוק, ימים ספורים לפני המלחמה שפרצה בשלהי חודש אייר, כאשר פחד וחרדה אפף את בני הישוב מפני הבאות ומעטים עשו את דרכם מירונה, הרי שמבין הציבור המצומצם שהצליחו להגיע למירון באותה שנה בלטו ביותר אגיש שחרפו נפשם ונסעו למירון בדרך לא דרך להשתתף בהילול קדישא.

אחד הנוכחים: ר' אברהם הרשלר שליטיא מספר גדולות ונצורות על אותו ליג בעומר, הוא מספר על מה התפללו אז אצל רשביי, כשהרגישו כולם בסכנת חיים מוחשית. כל הדרך ראו רק אנשי צבא וכלי משחית ר"ל...

מקורבים במירון

רבים וטובים זכו להתוודע לאור רבינו הקדוש ונשבו ברוחו הגדולה והמאירה דחוקא במירון, היה זה לאחר מפגש בלתי אמצעי עם אותם חסידים אגשי מעלה שעבדו את מוראם בדכקות וביראה עילאה באתרא הדין.

ר' אברהם שמעון: ר' מרדכי לוצ'ר רובינשטיין - ר' בנימין פיש - ועוד רבים מאגיש התקרבו בעקבות הנסיעות למירון. חתנו של ר' אשר זעליג, המקובל רבי פישל אייזנבאך זצ"ל סיפר שהיה מגיע עם חתנו להיות במירון בחודש אלול ראש השנה ועשרת ימי תשובה, וחתנו

חכם יוסף, לצידו ר' מנשה אייכלר

נפלא הוא דיבורו של רבי שמואל שפירא זצ"ל שהתבטא פעם במעלת הנסיעה למירון, "ברוך אתה בעיר וברוך אתה בשדה", יש לנו שני דברים מבורכים לעבודת ה', ברוך אתה בעיר, כלומר אצל הפיר וקדיש הוא רשבי', וברוך אתה בשדה, כשיצאים להתבודד שם - - -

כמו כן שמעתי ממריח הרשימ קרמר שלישיא בשמו של ר' שמואל על דבר שיחת רבינו הק' בענין היעולם הזה המבוא בליקוטי מוהרי"ן (תנינא סימן קיט) ענה ואמר רבינו ד"ל: "הנה הכל אומרים שיש עולם הזה ועולם הבא, והנה עולם הבא - אנו מאמינים שיש עולם הבא, אפשר יש גם עולם הזה גם כן באיזה עולם, כי בכאן נראה שהוא הנהיגונו, כי כולם מלאים יסורים גדולים תמיד, ואמר, שאין נמצא שום עולם הזה כללי. הוסיף על זה ר' שמואל שפירא ד"ל בעת המצאו במערת הרשבי': אם תרצה בכל זאת לדעת היכן הוא העולם הזה - הרי הוא כאן... ואם חפצים הנכם לשני העולמות גם יחד - העולם הזה והעולם הבא, בואו וסעמו סעם 'חצות' אצל רשבי'... 'סעמו וראו כי טוב ה'..."

השעה התארכה חלפה ביעף, ואנחנו מוצאים את עצמנו יוצאים מנועם שיח זה בתחושה מרוסמת ומתוך השראה נפלאה שלא מעלמא הדין, וכמו מאליו עלה בליבנו מילות השיר והניגון של 'ואמרתם כה לחיי': ראה פניו מאירים, בשבתו עם חברים, עת גילה סוד נסתרים, אדונינו בר יחאי. - אולם זמן תפילת ערבית הגיע והיחבורה מיהרה ללכת לעבר בית מדרשנו הנדול לתפילת ערבית וספירת העומר, מתוך ציפיה ונענועים גדולים לקראת היום הקדוש ליג בעומר הקרב ובא... ■

ר' אברהם שמעון: גם אבי ר' נחמן זצ"ל נסע או לאסריקה על מנת לארגן את אנשי דשם לנסיעה זו ולבצע סידורים המתאימים לצורך זה.

אם נתבונן הרי שהימיו של ברסלבי למעשה סוכב בעיקר סביב ראש השנה וליג בעומר. מתי עוד נקבצו אנשי לשם?

ר' אברהם שמעון: אי אפשר לשכוח ולא להיזכר במעמדי ההוד של ההתקבצות בשבת חנוכה בצוותא חדא של כלל אנשי יחד עם החסיד ר' לוי יצחק בנדר ור' שמואל שפירא וקפי ר' משה בורשטין ור' הירש לייב ליפל ועוד. וכן הקיבוץ בתג השבועות עם ר' שמואל שפירא ור' אברהם יעקב גולדרייך שהתקיימו שנים רבות ברוב עם וקהל וחסיד ברסלב.

אחד הנוכחים: שמעתי שהיות שבראש השנה היו אנשי מתקבצים וחלקם בירושלים וחלקם במירון, הרי שבשבת חנוכה היתה הודמנות מיוחדת בה יכולים היו כולם להגיע ביחד ולשהות באחדות נפלאה.

ר' אברהם שמעון: אכן גם ר' אברהם שטערנהארץ היה נוסע לשבת חנוכה למירון, כולם היו ביחד מתוך שמחה והתעוררות גדולה. וכמו כן התמידו בנסיעתם על שבת זו ר' לוי יצחק בנדר ור' שמואל שפירא כל ימיהם ועד לפטירתם לחיי העולם הבא.

החדרים במירון

החדרים במירון

וסידורים וקיוו להצליח בזה, אבל או הגיעה המלחמה ושבשה את הכלו
ר' נתן דוד: אכן, לאבי ר' שמואל זצ"ל כבר היתה או ויזה מוכנה בכדי לנסוע בספינה זו.

"השמחה בהלולא דרבי שמעון בר יוחאי אם כבר היא מקבלת, ונודע מהאר"י ז"ל ושאר גדולים שהוא דבר גדול מאד, עוד מבאר בזה טעם נפלא מצרופי דברי רבנו ז"ל, שזה מחמת שבאמת היו צריכים כל נפשות ישראל (שהם חלקי אלקי ממעל) להיות קדושים בקדש קדשתו עד שתופיע להם השגת תורתו שבנסתר שזכה לשאב מהמעין והנחל הנובע ויוצא מקדש הקדשים.

"אבל מחמת שלא כל אדם זוכה, ועל רבם ככלם שוטה ועובר תכלית ההפך חס ושלום, שאין להאריך בזה, מכרחים על כל פנים לקיים מצות "ובו תדבק" כפרוש חכמינו ז"ל 'הדבק בחכמים' וכו'.

"וכל הדבקות והקשר בהצדיק הוא על ידי מדות האהבה שממשיך האדם על עצמו כמבאר בדברי רבנו ז"ל (מהכתוב "ונפשו קשורה בנפשו". ותרגומו: 'חביבא לה כנפשה'). והאהבה היא הגורמת השמחה בלב (כמבאר גם בזה מדבריו הקדושים), ובפרט ביום עלייתו בכל שנה לתורה והשגה חדשה, שזה נקרא יום חתנתו (חתנה והלולא כביכול) עם התורה שנקראה בשם פלה כנודע. וכפי השמחה וההתקשרות בו שזוכה כל אחד, כן יזכה גם כן למה שיזכה".

(כוכבי אור, שיחות וספורים לו)

ספר סופר סיפור

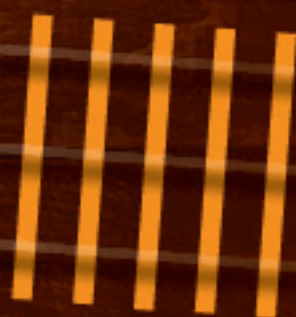
קורות יצירת והדפסת ספרי רבינו ותלמידיו

מעטכול

שיר

ודידת

שירן של הדתלמיד

צלילה לתוכנם של שני השירים המופלאים שכתב מוהר"ן על
רבינו הקדוש, בהם נחשפת שירת נפשו באור חדש

השיר הראשון: הקדמה פלאית ומסתורית על הליקוטי מוהר"ן שלא
הופיעה בו בפועל ♪ בסדר מופתי מתומצתות בהתורות נוראות לפי סדר
הספר ♪ שילוב שיחות שנשמעו מפיו הקדוש וחורזו במחרוזת הנפלאה

השיר השני: געגועים אינסופיים לאחר הסתלקות הצדיק ♪ השגות
נוראות בשבחו של צדיק ♪ ההתורות השיחות והסיפורים שמצאו את
מקומם בין שיטות השיר ♪ גילויים והארות לאור החיפוש והלימוד
שלא נפסק מעולם ♪ שונה ומיוחד

מאמר שני בסדרה

המנגינה עצמה

במאמרנו הקודם והראשון, התמקדנו והרחבנו על חלקם של 'מחברי השירים, הארכנו בעבודות שליוו את המשוררים כל אחד בתורו, הקדמנו לבאר את מהות מושג השירה והמליצה בתורתו הקדושה רחבת הידיים של רבינו. אך העיקר עדיין חסר מן הספר, עוד לא זכינו להכנס לפני ולפנים בתוכן השירים עצמם.

ובמילים אחרות: כתבנו על היסודי והסיפורי, אך כמעט ולא נגענו ביספור עצמו. הא למה הדבר דומה, לאדם שמספר לחברו על ניגון נפלא ששמע, מתאר תיאורים חיים ומוחשיים על יופיו של השיר, אף מוסיף ומצייר באזני רוחו את הכלים הרבים שבהם ניגנו המנגנים - אך שוכח לחזור ולנגן באזניו את המנגינה העריבה - - -

כעת אנו חוזרים לאותם השירים, ננסה עתה לצלול לתוך תוכנם הנלכב, אולי יעלה בידנו להאזין לרחשי הלב המתגעגעים, בוקעים ועולים מתוך כל תיבה ואות שבהם.

חובה עלינו להקדים ולהבהיר כי אין אנו מתיימרים חלילה להגיד שזוהו ההסבר האמיתי והיחיד לשירתו של מהורני, בסך הכל אלו הם השערות בעלמא בדרך האפשר. אמנם ישנם חלקים המובנים לכל חסיד בריסלב באשר הוא, וכן קיימים חלקים המובנים רק למי שבקי היטב בספריו הקדושים, על כל פנים מזה ומזה לא הנתנו ידינו עד כמה שהיא מנעת.

עיקר מטרתו של המאמר הנוכחי הוא תוכנו של השיר השני, שכוכו נכתב על ידי מהורני אחר הסתלקות רבינו, השיר שכולו ספוג בנענועים ובכאב, לא זכה במאמר הקודם לסקירה ראויה וכמעט שלא סעמנו מסובו דבר. אך לפני זה נשוטט בקצרה גם בכמה מבתי השיר הראשון וננסה לדלות משם כפי השגתנו.

...

נקודת הצדיק

כבר הרחבנו כי השיר הראשון נכתב בחיי רבינו ויעודו היה לשמש כהקדמה לספר ליקוטי מהורני. הבה נתבונן כיצד בין מילות חרוזי השיר מרמו מהורני על כמה וכמה תורות שהודפסו בליקוטי מהורני, תורה אחר תורה לפי סדר הדפסתם. (יודגש שוב כי כל הרמזים חללו אינם אלא רק כפי הנראה בהוספה ראשונה).

אם נדקדק עוד יותר, נוכל לראות שמהורני בא ומכריז שאין אלו רק דברים הכתובים בספר, אלא רבינו בעצמו הוא שלימות כל מה שכתוב בספר. בכל תורה ובכל התגלות, הנקודה המרכזית היא הצדיק בעצמו, ששלימות כל הדברים והמעלות הנשגבות באות אצלו בשלמותן המלאה ומתגלות דרכו.

מכאן יוצאת מאליה הקריאה החדרת ונשנית שוב ושוב מקולמוסו של התלמיד הגדול: חוטו על ימיכם, תשוטטו ותבקשו את דבר ה' מפיו של אותו צדיק, תשקדו על דלתותיו יום יום, אל תאמרו מחר, שמא לא תפנו.

אותה העט גם מחוקת מעודדת ומשבחת את אותם אלו אשר זכו, 'אשרי הבאים בצל קורתו' 'אשרי אנשיו העומדים לפניו לשמוע את חכמתו ובסיומה אינה חוסכת מילות חיזוק לבל יתיאשו.

נצח שבנצח

כבר בתחילתו של השיר יתכן ומהורני מרמו על נצחיות אורו של רבינו, שימשש כמנהיג ורבי לכל הדורות עד ביאת משיח. וכך הוא כותב:

**ובעבודתנו לא עזבנו אלוקינו
וישלח לנו מושיע ורב - בכל דור
ודור עגן הוא לכל החוסים**

כלומר, אין המושיע הזה רק לדור בלבד, אלא כל מי שירצה לחסות תחת כנפיו בכל דור ודור מעתה לנצח, הרי שהשם יתברך שלח אותו אלינו בחסדו הגדול.

ניתן להסמין על כך את שיחתו הנוראה של רבינו, שיצאה ממנו ברתת חוץ כנחלי אש, וכפי שמתאר זאת מהורני:

"אמר: שקל התורות והשיחות שלו אינם כשכילנו לחוד כי אם את אשר ישט פה ואשר אקנו פה (יְרַמֵּם ש, יד), (ועו' כרש"י שפרש ואשר אינו פה - ואף עם חרות השתידים לביא, וקבו), וקנה פקטמים וברנו עמו סעקן זה וקמו לש סקרו להודיע לדורות הבאים את כל מעשי ה' הגדול שעשה עמנו. ופעם אנת אשר בפרוש: גם לנני כם תודיעו את כל התורות והשיחות הנפלאות והנוראות והמפשילות ומוצא בהם אשר נלה לנו, ואמר אז זה הפסוק ברת הלבבות גדול כנתי אשר: ודוד קתם לנני וקני קני' ערביים ד, ט, ואמר בזו הלשון: אייערע מיטער זאלט איר סודיע זיין וואס דא האט זיך גיטאן, ואמר ברתת חוץ ברת הלבבות מרא: ודוד קתם לנני ולנני קני'".

(שיחת הרי"ן רס)

הצדיק מורה דרכנו

בקטע השלישי של השיר ניתן למצוא רמזים לדברים המובאים בתורה ד' אנוכי, שם מגלה רבינו כמה בחינות של 'התקשרות לצדיק.

הבחינה העיקרית היא להגיע למציאות שהצדיק מורה לו דרך ישר, ומפריש לו דרך בעבודת ה'.
**ואנחנו לא נדע עה נעשה
ומה נעבוד עד בואנו שעה - אל
צדיקי הדור האמיתיים, הם יורונו
הדרך ונלך בנתיבותם**

אכן, כמה נבוך בדרכו הוא זה שאינו יודע באיזה דרך הוא מהלך. אך עדיין, עדיין צריך לדעת, שלא כל מורה ודרך הוא מורה ודרך ישרה, וכאן ממשיך מהורני לשזור:

**רבי אומר איזוהי דרך ישרה
שיבור לו האדם, מיום עמדו על
דעתו - עד עת בוא מקודתם**

אנו צריכים להתקרב רק לאותו רבי גדול במעלה, המעמיד ומפריש לנו דרך כזו שמעמידה את האדם על דעתו ומאירה לו דעת כזאת שתועיל לו עד ליזמו האחרון, וגם תביא אותו בצורה שלימה אל אותו היום בו הוא יעלה ויפקד לפני אביו שבשמים!

כדי לזכות להגיע למציאות שכזו צריך חיפוש וביקוש בכייה ובתחנונים, כי גם אחרי שמכירים ויודעים עדיין צריך תפילה בכי ותחנונים, וכך ממשיך לחרוז:

**בכו כל בעלי נפש - החסים
על פספס ימיהם, וערחמים על
נפשותם**

**יתפלל על זאת - כל חסיד
אליך לעת מצוא, לזכות למצוא**

נמצא כאן זיה של אידי מבאי

הוא זה בספרים ידוע, ובעל החרוץ המרומה, אין נבוא אלה שבה הירידה מסובית. יחד עם זאת, נראה שהיו סבורים, כי השילוב נקבע מנו לבנות על לשון החז"ל, ועל צד המלמד שפירושו אלו החרוץ.

וב זה נחשב גם, אשרי שה לא אשרי

מה של, נחשב אולי עדיף יותר מאשר כי זה עדין חל.

קריאה ייחודית נעשת בהזדהות, אך עדיין המוסיקה עדיין נשענת על המבט.

כי שירי הנה י"ו או שבעה הירידים שבו אשרי לזכור חריבא במה שהחז"ל נבטת עומדת.

החלק הן הירידה הנ"ל וזה חלק מנחמה, נבטת המעט במנוחה.

דוגמה להחלקים הוא להוסיף להם חלקים נוספים. יורדים גם הם הפירוש של חלקים חלקים לה.

הנה שירי דודות הוא חלק מן השיר אשר נבטת הנבטת.

גם זה חלק מן השיר אשר נבטת הנבטת אשרי יורדים שירי דודות.

גם זה חלק מן השיר אשר נבטת הנבטת אשרי יורדים שירי דודות.

גם זה חלק מן השיר אשר נבטת הנבטת אשרי יורדים שירי דודות.

לפיכך עלה להאריך החרוץ הי"ו או יותר קצרים.

דוגמה להחלקים הוא להוסיף להם חלקים נוספים. יורדים גם הם הפירוש של חלקים חלקים לה.

כי שירי הנה י"ו או שבעה הירידים שבו אשרי לזכור חריבא במה שהחז"ל נבטת עומדת.

החלק הן הירידה הנ"ל וזה חלק מנחמה, נבטת המעט במנוחה.

דוגמה להחלקים הוא להוסיף להם חלקים נוספים. יורדים גם הם הפירוש של חלקים חלקים לה.

הנה שירי דודות הוא חלק מן השיר אשר נבטת הנבטת.

גם זה חלק מן השיר אשר נבטת הנבטת אשרי יורדים שירי דודות.

גם זה חלק מן השיר אשר נבטת הנבטת אשרי יורדים שירי דודות.

גם זה חלק מן השיר אשר נבטת הנבטת אשרי יורדים שירי דודות.

גם זה חלק מן השיר אשר נבטת הנבטת אשרי יורדים שירי דודות.

לשירי דודות נחשב אולי עדיף יותר מאשר כי זה עדין חל.

קריאה ייחודית נעשת בהזדהות, אך עדיין המוסיקה עדיין נשענת על המבט.

כי שירי הנה י"ו או שבעה הירידים שבו אשרי לזכור חריבא במה שהחז"ל נבטת עומדת.

החלק הן הירידה הנ"ל וזה חלק מנחמה, נבטת המעט במנוחה.

דוגמה להחלקים הוא להוסיף להם חלקים נוספים. יורדים גם הם הפירוש של חלקים חלקים לה.

הנה שירי דודות הוא חלק מן השיר אשר נבטת הנבטת.

גם זה חלק מן השיר אשר נבטת הנבטת אשרי יורדים שירי דודות.

גם זה חלק מן השיר אשר נבטת הנבטת אשרי יורדים שירי דודות.

גם זה חלק מן השיר אשר נבטת הנבטת אשרי יורדים שירי דודות.

גם זה חלק מן השיר אשר נבטת הנבטת אשרי יורדים שירי דודות.

גם זה חלק מן השיר אשר נבטת הנבטת אשרי יורדים שירי דודות.

גם זה חלק מן השיר אשר נבטת הנבטת אשרי יורדים שירי דודות.

גם זה חלק מן השיר אשר נבטת הנבטת אשרי יורדים שירי דודות.

גם זה חלק מן השיר אשר נבטת הנבטת אשרי יורדים שירי דודות.

גם זה חלק מן השיר אשר נבטת הנבטת אשרי יורדים שירי דודות.

גם זה חלק מן השיר אשר נבטת הנבטת אשרי יורדים שירי דודות.

גם זה חלק מן השיר אשר נבטת הנבטת אשרי יורדים שירי דודות.

א: "דודות אלילים מתרבת על פני הקיס" הוא התורה והעצמים והקיסמות הנה, ועל כן עשר קריתותיים הוא אצלם".

כעת הבה נציץ במילותיו מלאות הערנה של מוהרנית בשירי נפשו, ונזכרה באיזה דרך פלאית הוא מנחיל לנו את החיות וקדושה.

רב וצעיר גדול וקטן - הכל צריכין לערי חיטיא, לבקש תורה פהרב האמת, כי עמנו תוצאות חיותם

רמזים בים החכמה - עוד ועוד תורות מרומזות בשיר

כעת נודע לבתים האחרונים, כאן מוצאים אנו רמו לתורות מיס בני.

ישיש כגיבור לרוץ אורח - כחזן יוצא מחופתו

רב ופנהיג - דרכי התשובה להורותם

נשוטט לבקש את דבר ה' למצוא, מי שישקוד על תקנת נפשיטו - מאשמות עמר לדלותם

תורת הצדיק ממשנת חיות

כעת נעבור לבית החמישי, כאן נגלה אולי רמזים נוספים על החיות הנמשכת מתורת הצדיק לכל השותים בצמא את דבריו הקדושים, ודברים החקוקים עלי ספר בתורה זו יראתי מנורת זהבי:

"מי עקר חיות כל הקברים הוא נכחית חות; וכשיש תקון באיזה דבר, עקר התקון הוא נכחית החיות של אותו הדבר, שהוא נכחית קרית חיים של אותו הדבר, לאשר קרית הוא הקיסם הדבר.

"אך סאז סקליון קרית חיים? וע, שעקר קרית חיים סקליון סקליון סקליון סקליון, כי עקר רוח קרית חיים הוא נכחית, כמו שקטוב נשם

תורה מיס מיוסדת על הפסוק שבתהלים "לשמש שם אהל בהם הוא כחתן יוצא מחופתו ישיש כגיבור לרוץ אורח, רבינו מבאר כי הצדיק נקרא שמש, וכאשר הוא יוצא מחופתו ומזרח את אורו לארץ ולדרים עליה, או ישיש כגיבור לרוץ אורח, הוא מאיר בכלם התחזקות נראה בכוח וגבורה לרוץ את כל הדרך שהיו נזופים בה, ועל ידו כולם מתקנים את כל זמני הירידה והחולשה, באופן שעבשיו הם מתחזקים לרוץ ולדלג מהר בעבודתו יתברך. זה חלק מלשוננו:

"זה פרוש: לשמש שם אהל קהם, כי העציק נקרא שמש, כמאמר חקמינו זכונם לברכה (קרישוו עב): 'עו' שלא שקעה שמשו של עלי' וכו', וקרית השמש וקא השמש'.

"וזהו קתנו לא סתתו, העציק יוצא מתרבת והשקפה שתה לו עד עכשו. ואו ישיש נקבדו לרוץ ארח, כי העציקום הם נבני נח עשי קכו לשמוע קקול וכו' (תאלים טו). כי צדיק התקבדות כו לרוץ ארח תה שקיו יכולים ללך פוסו תה שקיו ישראל נחשים, ונקשו רצים סקחיות גדול זה הקור'.

ומכאן לשורה הבאה, המרמזת על התורה הבאה - תורה זו:

שׁוֹר וְיִדּוּת

אֲשֶׁר תִּפְרֹץ כְּבֹד אֲרֻנֶנּוּ מִזֶּדֶן וְנִרְבֵּנוּ יְדֵי בְרַפִּי נִתֵּן ז' ל'
לְשֵׁם כְּבוֹד מִזְרְנוּ וְנִרְבֵּנוּ אֹרֶן הָאֲרוֹת וְכִי'
כְּבוֹד מו"ה רַפְּי נַחֲמָן ז' ל"א

בְּשֵׁת תַּמְסִיחַ שְׁמֵתוֹתַי, רַבֵּשׁ הָזֶלֶב תִּחַת לְשׁוֹנִי
הַכְּמֹת חֲמֵמָה, אֶחָד אֶתְּחַ מְלֵאֵת רִצּוֹן קוֹנֵךְ
כִּי יִדְמָה לְךָ - בְּכָל בְּרַחֲמֵי עֲמִידָתְךָ אֶת אֲדוֹנֵךְ
בְּחַל לִבִּי מְקוֹרֵי חֲמֵמָה - מִי יִסְפֹּר הַדָּרֵךְ מֵאֲדוֹנֵךְ

בְּשֵׁי תַחֲלִים תִּלְחֵט, בְּקִרְיֵי יִדּוּת עֲרֹבֶתָ נְעִים אֶמְחִיק
אֵל עֲשׂוֹתַי וְאֶת עֲלִייתְךָ עַל בְּלִיטָה, עֲדֵי שֶׁבָּה מִעֲלֵיךְ
כִּי בְּיָאֵר אֲרָם יִסְפִּיתָ, הַחֲמָן חֲנוּ מִשְׁמֹתוֹתַי
בְּמֵלֵאוֹת הַיָּאֵמֵרֵינוּ, כִּמְהָרָה זְכִיר וְלִשְׁקֹר עַל יְדֵי תוֹתֵיךְ

בְּשֵׁים לְפָנֵינוּ מִחֲסוֹם מִלְּסַפֵּר שְׂבִיחָךְ הַתְּהִלָּתְךָ
הַמְּהִיר גִּבְעוֹתָי קִיִּי עֲדֵי שְׂרָשֵׁי יִסְמוֹדֵי - מֵאֵד עֲמִקּוֹ מִחֲשֻׁבוֹתֵיךְ
כִּי אֶסְתַּוְּעַלְתָּ בְּכָל הַכְּלִי הַעוֹלָם לְסִמְרֵי - אֲשֶׁר לֹא נִמְצָא אֲדוֹנֵיךְ
בְּתַהֲוֵי תוֹחֵל עֲדֵי עֲרִיב יְהִיָּה אֹרֶן, אֵד עֲשֵׂה עֲצָם נִדְרָאוֹת מְלֵיךְ

בְּשֵׁם עֲמֵל עֲמֵלָה לֹו
הַיִּי חֲחִיִּים יִמְבְּחוּ יִבְטְחוּ מִיָּמֵינוּ וּמִשְׁמֵאל
כִּי בְּחַיִּי אֶמְתִּי לְכָל, מִרְחֹם הַמַּעֲלֹוֹת - עַד תְּכִלִּית נִפְשׁוֹת הַעֲשׂוֹקוֹת,
מִן מִן מְרִיל לְדוֹעֵלֹו
בְּיָד אֲוָיִם נִדְעַע מִשְׁעָרִים וְלִקְהָ, כִּי אֶתְּחַ דְעַתְּ בִּי עוֹלָה - עַל כֵּן נִוְחֵל לֹו

בְּיָד יִדֵּי, בְּיָד יָדֵי, בְּיָד יָדֵי, בְּיָד יָדֵי, בְּיָד יָדֵי
בְּשֵׁם רִחַם נִמְסָה חַיָּה יְחִידָה עַד תְּכִלִּית רִחַם הַמַּעֲלָה הַשֵּׁיג - אֵין מִוֹתוֹ

שְׂמֵחֹו מֵאֵד אֲבִיו וְאִמּוֹ יִלְדֵי, אֲשֶׁרִיכֶם שִׁיבָאָה מִחֲלָצִיכֶם
כִּי מִנּוֹי צִאֲהֵנְאֵל צִדִּיק, לֵבֵן מֵאֵל שְׂמִיכֶם
הַיִּים וְחִסְרֵי עֲשָׂה עֲמֵנוּ, כִּי יוֹסִיף ה' לְעֲשׂוֹת עִמָּנוּ וְעִמָּכֶם
הַיִּים הַחֲלִיכִים מִזְמֵר רֵאוּ אֲדוֹר נִוְלָה עַל יְדֵי, שְׂמֵחֹו מִדֵּ אֲתֵם הַאֲבוֹתֵיכֶם

א. השיר ידיות שנכתב לאחר הסתלקות רבינו זיל, השיר נדפס לראשונה בספר חיי מוהר"ן (לפניג תרל"ד), והוגה פה בדיוק רב.

צוֹף דְּבֶשׁ אֲמִרֵי נְעִים - עֲתוּק
לְנֶפֶשׁ וּמִרְפָּא לְעַצֵּם, תִּזְזַל כְּטַל
אֲמִרְתוּ

בתורה נ' מרפא הצדיק בדברי תורתו את כל ישובי העצם, מגלה איך שכל חוסר המתיקות החיות שבתפלה ובתורה הם מישיבית העצמות הנעשים על ידי פגמי הקדושה, אבל אמרתו הסהורה של הצדיק מרפאת את כל השברים ועל ידו שבים כולם לטעום טעם חיות בתפלתם.

יריעות שלימות עדיין ניתן לכתוב בכדי לבאר כל תיבה ובית בשיר, אך קצר המצע מהשתרע וכעת הגיע זמנו של השיר השני, עליו ייחדנו מאמרנו הנוכחי.

...

מדרש פליאה

כמעטו בשיר הראשון כך מעטנו בשיר השני, אך לא מעט מוהר"ת בשיר השני כבשיר הראשון.

בשיר השני נותן מוהר"ת דרור לעצם הרגשתו בגדולת רבינו ברמזים ברורים, הוא מפליג מאוד בעצם מעלתו, וכנראה שגם שיחות ודיבורים שהיו בינו לבין רבינו, מהם הידועות לנו, מצאו את מקומם בשיר זה.

בתחילת השיר מוצאים אנו כיצד חדרו מוהר"ת את דברי המדרש במילים אלו:

**חכמת חכמת, אתה אתה
עלאת רצון קונן**

הכוונה כנראה למדרש על הפסוק במשלי "אם חכמת חכמת לך, ולצת לבדך תישא - רבי אליעזר היה דורש, אם חכמת בתורה, כאילו משמח להקביה שנתן לך חכמה, שנאמר: אם חכמת חכמת לך, לזה שנתן לך חכמה".

והווי רק רוגמה לאינספור לשונות הפסוקים הנודרים כאן עם פירושיהם, תוך כדי גילוי הארה חדשה בעוד הם משתלבים יחד עם תורת ושיחות מכבשונו של צדיק.

האור הנעלם

לפנינו שורה נוספת, בה מוהר"ת מביע את פליאתו והשתוממותו על הוכיה העצומה שנפלה בחלקו להתקרב ולדעת מאורו הנשגב של רבו:

**נפלאות היא בעינינו בטה זכינו
לשקוד על דלותותיך**

והווי שורה שצופנת בתוכה שיחה נפלאה שהתקיימה ביום מן הימים בין התלמיד לרבו.

פעם פנה רבי נתן לרבינו ואמר: מה שהעלם רחוקים מכם, זה לא קשה לי; אולם בפה זכיתי אני להגיש ולהתקרב אליכם? ענה לו רבינו: גם זה לא קשה.

בְּמִשְׁנֵי הַמִּזְבֵּחַ בְּלֹא גֵעִים אֶמְרוּתוֹ
הַשְּׂקֵדוֹ בְּמִשְׁנֵי בְּרָאוֹת תוֹחַתוֹ
כִּי הַמְלִיטוֹ הַכִּיבֵת גֵּעִימוֹת מְלֹאוֹתוֹ
בְּאֵמִים בְּאֶמְרוֹ הַשְּׂוִקִים הַמְּרִים לְעַד, לֵבֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לְדוֹחַתוֹ

הַמְּרִים אֶצְלוֹ הַמְּנוּב - הַמְּלֹא קִדְּוֹת שְׂמִים
הַמְּרִים מְרִים יִשְׁמַע לְעֵצָתוֹ - יִדְרֹו מִיּוֹמִים
כִּי רַב טוֹבוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּנוּ לְעַד הַלְּמַחֲוֹ, עַד מְלִיתֵי שְׂמִים
הַמְּרִים נִשְׁמָו בְּמִשְׁנֵי עִם כָּל הַמְּכַת לְחַיִּים בִּירוֹשָׁלַיִם

בְּרָאוֹת מְרִים תִּנְעֲבוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעָנוּ
הַמְּרִים הַמְּלֹא תִּנְעֲבוּ, מִן תִּנְעֲבוּ נִא מְרִים
כִּי מִטוֹב הַמְּרִים, וְעַד נִעֲמֵי מְרִים אֲשֶׁר יִשְׁרָאֵל
הַמְּרִים עִם כָּל הַמְּרִים לְחַיִּים הַ, לְבָנוּ וּמְרִים אֵל אֵל יִשְׁרָאֵל

הַמְּלֹא תוֹת הַיִּמְרִים, אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּנוּ אֱלֹהֵינוּ
הַיִּמְרִים נִשְׁמָו, תִּדְרֹו נִשְׁמָו, בִּי הַ עִמָּנוּ, אֵל יִשְׁמָו וְאֵל יִשְׁמָו
כִּי נִשְׁמָו לְחַיִּים מִן תִּנְעֲבוּ אֱלֹהֵינוּ, מִי אֲמִין לְשִׁמְעָנוּ
הַמְּרִים וְשִׁמְעָנוּ בִּירוֹשָׁלַיִם, בִּי הַמְּרִים אֱלֹהֵינוּ קָדְּוֹת לֹא יִשְׁמָו

בְּמִימֵי הַמְּרִים, נִעֲמֵי הַמְּרִים
הַיִּמְרִים, רִאשִׁים, מְרִים וּמְרִים
כִּי הַמְּרִים אֲמִין מְרִים
הַמְּרִים תִּנְעֲבוּ, רִאשִׁים בְּתוֹכָם הַיִּמְרִים מְרִים

בְּיַת יִשְׂרָאֵל מְרִים הַ, בִּי הַמְּרִים לְעֵצָתוֹ עִמָּנוּ
הַמְּרִים תִּנְעֲבוּ וְשִׁמְעָנוּ מְרִים הַ, מְרִים הַ יִשְׂרָאֵל לְפָנֵינוּ
לְחַיִּים

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אֲתָם קְרִבִים הַיּוֹם לְחַיִּים עִם אֲבִיכֶם - אֵל יִשְׂרָאֵל
לְפָנֵינוּ
כִּי מִאֵר תִּשְׁמָו וְאֲמָנוּ מִהַ, אֵל תִּשְׁמָו וְאֵל תִּשְׁמָו בִּי הַ עִמָּנוּ
הַיִּמְרִים תִּנְעֲבוּ עַל נִשְׁמָו, מְרִים יִשְׁמָו עִמָּנוּ
הַיִּמְרִים לֹא בְּקִשְׁרֵי אֲמִין וְחִזְקוּ בִּל יִשְׁמָו, אֵל תִּשְׁמָו בְּרִיבֵינוּ

אֲמִין עִמָּנוּ עִמָּנוּ, וְשִׁמְעָנוּ יִשְׁמָו
הַיִּמְרִים אֱלֹהֵינוּ הַמְּרִים, לֵבֵן נִשְׁמָו וְאֵל יִשְׁמָו
הַיִּמְרִים רִבִים הַ, רִאשִׁים מְרִים אֲשֶׁר חִמְלָתָנוּ עִמָּנוּ

הַמְּרִים הַ עִמָּנוּ, וְשִׁמְעָנוּ עִם יִשְׂרָאֵל
הַיִּמְרִים יִשְׂרָאֵל, לְפָנֵינוּ חַיִּים אֲמִין מְרִים הַ
הַיִּמְרִים בְּרִיבֵינוּ, אֵל יִשְׁמָו רִבִים מְרִים
הַיִּמְרִים וְשִׁמְעָנוּ עִמָּנוּ חַיִּים, מְרִים לְפָנֵינוּ אֵל

לִי נִשְׁמָו מְרִים מְרִים מְרִים, מְרִים מְרִים מְרִים
בְּיַת יִשְׂרָאֵל רִבִים, אֲשֶׁר מִן חַיִּים בְּ, לְעֵצָתוֹ יִשְׁמָו בִּי שְׁמָו
יִשְׁמָו

הַמְּרִים מְרִים, עִמָּנוּ וְחַיִּים מְרִים מְרִים
הַמְּרִים לְפָנֵינוּ, מְרִים לְפָנֵינוּ, בִּי אֵל מְרִים לְפָנֵינוּ
לְפָנֵינוּ מְרִים
הַיִּמְרִים מְרִים מְרִים, יִשְׁמָו וְשִׁמְעָנוּ

לְחַיִּים עִמָּנוּ - יִשְׁמָו וְשִׁמְעָנוּ
עִמָּנוּ שְׁמָו מְרִים מְרִים מְרִים
הַמְּרִים מְרִים לֹא, עַד יִשְׁמָו נְעִימוֹת בִּירוֹשָׁלַיִם

הַמְּרִים תִּנְעֲבוּ מְרִים מְרִים, מְרִים מְרִים מְרִים לֹא
הַיִּמְרִים מְרִים מְרִים, בִּי עַד יִשְׁמָו מְרִים לֹא
הַמְּרִים מְרִים מְרִים, לְחַיִּים מְרִים מְרִים, מְרִים לְפָנֵינוּ

בומר ובי' ונקה הקסאר עשקקה קלה קוז שוב
אני ידע כלל⁴.

משפט בודד אחד בשיר סומן בחובו
שיחה נוראה זו:

**נורא ואיום נודע בשערים
דלבר, כי אתה ידעת כי גדול
ה' - על כן נחיל לו**

המשכו של המשפט מתבאר כמין חומר
לאור השיחה הראשונה בשיחות הר"ן:

"כי אני ידעתי כי גדול ה' ואחוני
מכל אלקים" (תהלים סלה). דוד נמנה
עליו השלום אמר 'מי אני ידעתי', אני
ידעתי דיקא, כי גדול הבורא יתברך
אי אפשר לו סוד לחברו, ואפילו לעצמו
אי אפשר לספר סיום ליום לפי מה
שפסדתי לו ומתנצץ לו באות היום,
אני יכול לספר לעצמו ליום שני
הזרחה והתנצצות של טגלות
יתברך שהיה לו אתמול, ועל כן אמר:
'מי אני ידעתי', אני ידעתי דיקא כי
אי אפשר לספר כלל... ומה שמתב
בזה: "נודע בשערים בעלה" - 'כל זה
ליום מה ומשער כלמי כמאור בסקום
אתר'.

להשלמת נפלאותיו של בית זה בשיר,
נעבור לשיחה ב' בשיחות הר"ן:

"הפליג סאר מגילת הבורא יתברך
שמו, ואי אפשר לכאור זאת ככתב ואמר:
כי לטגלת הבורא יתברך אין שעור כי
נעשים דמים נוראים בעולם, פלאים
ונוראים סאר ואין ידעים כלל, היש
שעין אין ידעים שום דיקה כלל כלל
לא גם מה שסוכא כי תגלית הדייקה
אשר לא נודע, והו גם כי אצל כל
דיקה דדיקה הינו שאפילו בשפני עד
להתגלית של הדיקה והינו לא נודע
אי על פי כו שדן אין זה התגלית ביה
התגלית הא רק באותה הדייקה, אבל
כח ד עה הגבוה מסנה שדן לא התחיל
בה כלל ונו למעלה מנה ממצא
שלעולם אין יודעו כלל כלל לא..."

"גם הפליג סאר מגילת מעלת
התשובה ואפילו כשנפלים סאר חס
ושלום, וכל אחד נפל לסקום שגמל
רמסנא לעלן, אף על פי כן אמור ליאש
עצמו כי תשובה גבוה למעלה מן
התורה, על כן אין שום יאוש בעולם..."

ובכן, כי אתה ידעת - על כן נחיל לו,
לפי רוממות השגתך וידעתך אנו מאמינים
ומבינים שאסור לנו להתייאש, אלא
להתחוק ולהחיל, לקוות ולצפות לישועת
ה' מפורם.

"שפסתי סרבי יחיל זכר צדיק לברכה,
שאמר ששמו סרבי זכרנו לברכה,
שהתפאר שהוא חידוש גדול בענין שכירת
תאוות, שאיש רף בשנים כמותו ישבר
לנשרי כל מה כל התאוות - זה התבר לא
ממצא כלל, כי נמצאים כמה צדיקים שישאו
מן התאוות אבל לא יצאו לנשרי עד שנת
זקנתם, ותפס לנמצא כמה צדיקים גדולים,
ואמר שידוע שלא יצאו מן התאוות עד
אשר באו בשנים, אבל אישר רף בשנים כמותו
בימי הנעורים והילדות ממש ישבר כל
התאוות כל מה כמותו, זה אין ממצא כלל".

אך כאמור למעלה, ההעלמה המוכרחת
לשרות על כל ענינו של רבינו, על גדולתו
ותפארתו, לא איפשרה יותר, ובסוף דבריו
הוא מביע ומסיים בתקווה הצפונה בלבו:

**נקווה ונחיל עדי ערב יהיה
אור אז ידעו עוצם נוראות
גדולתך**

אני ידעתי דייקא

כאן חוזר רבי נתן לאותה שעה גורלית
שנחרתה בדברי הימים של חסידות ברסלב.
היה זה בעת שזכה לנסוע יחד עם רבינו
הקדוש על העגלה בדרכם מברסלב לאומאן.
באותה השעה התגלו לרבי נתן מפני הקדוש
של רבינו שיחות סמיות ועלמות, כמו גם
התורה המובאת כהקדמה לליקוטי מוהר"ן
המדרית מגדולת רשביי ונצחיות הבסתתו
ותורתו. בתוך הרברים גילה רבינו למהרנית
ספח מהשגתו:

"בדמותו יושב על העגלה בעת שנספתי
עמו כמה ברסלב לאומין להסתלק שם,
ענה ואמר: השם יתברך גדול סאר ואין
ידעים כלל וכו'. ואמר בלשון אשכנזי סו
הלשון: נאט אי גרויס, ומשך תבת גרויס
(גדול) בנעמיות נפלא למעלה ואי אפשר
לצדי זאת ככתב כלל, מען ווייסט נאר ניט
סע טראין זיך אויך דער וועלט אזעלכע
זאמן מען ווייסט נאר ניט, (= השם יתברך
גדול איז ידעים כלל נעשים דברים כאלו
בעולם איז ידעים כלל)

ושאלתי אותו: הלא כבר אמרתם
שענתה נודע לכם ענין תגלית הדייקה אשר
לא נודע וכו', השיבו: ימנ אף בין ארויס מן
ברסלב ביז אדער ווייס איה שוין איה ניט,
(= סאזו שיצאתי מברסלב עד סאו כבר גם
איני יודע)

(כל זה אבד בשעת השיחה הלילה, והוא לא היה כי
אם שעה קלה טע שיקא סג סלב, ואם אנה סך
קבת נעסקת שידעתי הקדושות קבין סה סעט
עלם קולו, כי סג אסר שיקאנו ידע קול סו)

האור הגדול סתום וחתום, אפילו
מלאכים ושרפים אין בהכרח שיכירוהו, כי
מחיצתו היא לפנים ממלאכי השרת. ואם
כן עלינו להכיר שהפליאה היא הפוכה. אין
פליאה במה שכולם עדיין רחוקים מלראות
את האור, אך הפליאה היא איך אנתנו כן
זכינו להציץ מבעד לחרכים.

ממשיך מהרנית ומעלה על הכתב
את המיית לבו, כשהוא מביע את הכרחו
העצום לקמץ במילים, את יכולתו רק לפוד
רמזים:

**נעים לפינו מחסום
עלספר שבחיך וזתולתך**

הרי כל זמן שאורו אינו גלוי וידוע
לכולם, כל זמן שהפליאה היא יותר מדוע
זכינו אנו, הווי אומר שאי אפשר להביע
במפורש את כל שבחיו הנוראים, ומכאן
הוא ממשיך ומונה כעל קצה המזלג:

**חמדה גוזה קנית עדי
שרשיו ויסודיו - מאוד עמקו
מחשבותיך**

מהרנית מכון כאן למה שכתב בשעתו
בחיי מוהר"ן (סימן רפג), סודם של שרשי
ויסודות התורה שהיא למעלה מהתורה:

"שפסתי ספטי סתריה סקס"ג נסתתלת
ההתקבכות, שאמר שידוע שרשי
התורה סקוקום שהתורה הקדושה באה
כי יש שרשי התורה שהיא למעלה
מהתורה שמשם נמשך כל התורה,
ואנו יכול להתלבש כלל סתוף התורה,
יש שהיא כנחית אסמכתא שהיא
רק סדרה אסמכתא בעלמא נסמך על
הסקרא, סתמת שהיא גבוה וסוקום
סאר".

אין כדוגמתו

כאשר בא רבי נתן לשבח את רבינו על
גדול פרישותו, קדושתו ומיאוסו בהבלי
העולם הזה, הוא מספר כמה וכמה סיפורים
ושיחות, כמו גם ההתפארויות בענין זה
שרבינו התפאר בהם כידוע, כאן מבליט
מהרנית כמה מאס רבינו בהבלי העולם,
עד שלא נמצא כדוגמתו בכלל בין שאר
הצדיקים הגדולים:

**עאסת וגעלת בכל הבלי
העולם לגמרי - אשר לא
נמצא דוגמתך**

וכך מספר מהרנית בשיחות הר"ן
(סימן קצא):

געגזענים לפשטות זלאמת הפנימית של חסידי ברסלב

והנעימות המיוחדת
שהקרינו לכל הבא
במחיצתם, אותם זכה
להכיר בראשית ימי
ההתקרבות, ומהם
נלמד את הדרך אשר
נלך בה להתקרב
לדעת רבינו הקדוש
באמת ■

הרה"ח ר' **מנשה**
לוי שליט"א מיקירי
וותיקי חסידי
ברסלב שבעיר
צפת ת"ו, המספר
בערגה וגעגועים על
תהלוכות החסידים
התמימים הפשוטים
והצנועים שבדור
הקודם, ועל השפלות

לקראת
דהילולא רבא של
התנא האלקי רבי
שמעון בר יוחאי,
שהזהיר ביותר על
האהבה והאחדות
שבין החברים אשר
"אנן בחביבותא
תליא", התוועדנו
לשיחת לב ונפש עם

99

אמר לו: אני קם בלילה דווקא כדי שיהיה לי כוח ללמד ביום...

הוא היה בעל תפילה במירון בשחרית של ראש השנה. אני זוכר איך היה אומר בנעימות מיוחדת את ישיר המעלות ממעמקים, אוי... זה היה כל כך מיוחד. אי אפשר לשחזר את זה.

אחיו, ר' דוד רומינישר, היה סיפוס קצת מסתורי. לא ידענו עליו הרבה.

ר' אריה לייב שפירא, אחיו של ר' שמואל, גם הסתובב שם. הוא היה מוסר שיעורים ברחוב יואל, ליד ישיבת אור החיים, הוא היה מלמד אותנו ניגונים של חסידי ברסלב. לפעמים היה מבקש מאתנו לשייר את הניגונים הספרדים שהבאנו מהבית.

הוא היה מאד צנוע. נהגו להגיד שר' שמואל הוא 'צדיק גלוי' ור' אריה לייב 'צדיק נסתר'. הוא עסק הרבה בהתבודדות. מצד שני הוא דווקא היה מלמד שיעורים כאמור, ור' שמואל כמעט מעולם לא.

הכרתי גם את ר' מיכל דורפמן. הוא היה בעל אצילות מיוחדת ותמיד היה לו אור על הפנים, אבל בעיקר פשטות רבה. אפשר להתנענע לאנשים הללו.

לראש השנה הייתי נוסע למירון. האווירה שם הייתה מיוחדת במינה.

אני זוכר סיפור מיוחד ממירון. היו שני בני משפחה - ר' נחמן ור' נפתלי קנלסקי רויטשטיין. אני זוכר אותם היטב. ר' נחמן הגיע לירושלים קודם ונר בה הרבה שנים. ר' נפתלי היה תקוע ברוסיה הרבה שנים ולא הצליח לצאת. אחרי שזכה לעלות לארץ, הוא הגיע לראש השנה במירון. את אותו ראש השנה אינני יכול לשכוח כל החיים שלי. הוא היה בשמחה עצומה ורקד ללא הפסק. רקד ורקד. בקיבוץ במירון עם חסידי ברסלב. ריקודים שלא מעלמא הדין. הוא רקד לבד. כולם שמחו לראות אותו. היו לו פנים מאירות בצורה יוצאת מן הכלל.

הייתה שם עוד דמות ייחודית, יהודי ממוצא אמריקאי בשם ר' אלי ברגר, שהיה שואג שאגות עצומות. שבעים קולות. הכל היה מלווה בכל כך הרבה תמימות ואמת שקשה מאד לתאר.

אחד העינים המופלאים שמייחרים את חסידות ברסלב הוא כלליות הנוגים שהתחדש והתעצם בפרט בשנים האחרונות. בשונה מקהילות או חסידויות אחרות, שבהן כולם בדרך כלל צאצאיהם של בני הקהילה עצמה, או שמושג דגש עיקרי על לבוש ומנהגים, בברסלב יש מקום ליהודים מכל העדות החפצים באמת להתקרב לרצונו ולעצותיו של הרבי הגדול, מבלי להשגיח על חזות חיצונית או ייחוס משפחתי. ניכר בחוש כי רבינו הקדוש פורש את כנפיו על כלליות עם ישראל להתחזרם למוטב.

לרגל גליון ליג בעומר נודעו לשיחה עם ר' מנשה לוי, איש צפת, שכאברך צעיר התקרב לברסלב וזכה לספוג את הרושם המיוחד של הפשטות הנעימות שהיו על פניהם של החסידים דאז. ר' מנשה עצמו הוא דוגמה חיה לאופן שבו נצחיות רבינו הקדוש ודבריו מגיעים ליהודים מכל החוגים והקהילות ועושים שם נפשות לקדושה. בשיחה עם 'אבקשה' הוא מעלה זכרונות משנותיו הראשונות בקרב חסידי ברסלב של פעם ומדבר על נעוציו לפשטות ולפנימיות שראה בהם.

כשלמדתי בכולל, זמן קצר אחרי החנוכה, התידדתי עם אחד האברכים שהיה חסיד ברסלב והכיר לי את ר' גדליה קעניג ז"ל. כך הכרתי את חסידות ברסלב.

ליד הישיבה היה בית כנסת ישן שקראו לו 'החורבה' (אין הבונה לבית הכנסת המפורסם 'החורבה' בעיר הסמיט). זה היה מקום צדדי ושקט. היו שם ספרי רבינו ואניש אהבו לשבת שם, ללמוד, להתבודד.

הייתי מגיע לשם אחרי הצהריים, בין הסדרים בישיבה, ושם הכרתי כמה דמויות מיוחדות, כמו ר' מגדל קוטסנטינר, ר' יענקלה מלמד (קלמנטיץ) ואחיו, ר' דוד רומינישר, ר' אריה לייב שפירא, אחיו של ר' שמואל ועוד.

ר' יענקלה היה מלמד בתלמוד תורה בית ישראל, התלמידים אהבו אותו מאד. בכל לילה היה קם תצות ועוסק בהתבודדות ועבודת ה'. אנב, יש על כך סיפור מעניין. המנהל של התלמוד תורה קרא לו יום אחד ואמר לו שעל פי הדין מלמד חייב לישון טוב בלילה כדי שיהיה לו כוח ללמד את התלמידים בבוקר, כמו שלומדים בנמרא מהפוסקים שמדברים על יעקב אבינו. למלמד אסור לפסוק בשום מלאכה אחרת. הוא

נקודה שאפשר להגיד שעברה כחוט השני בין חסידי ברסלב של פעם, זו העובדה שהם היו אנשים ש'לא עשו רעש'. להיפך. בלי תוכחות ובלי צעקות ותרעומות, אלא בנעימות גדולה. היה נעים להיות בסביבתם. הם הקרינו שלושה אמיתית. היה ממש תענוג להסתכל עליהם וללמוד מהם.

”

כאורך ספרדי שלמד בישיבות ליטאיות, מה משך אותך בברסלב?

מה שהכי תפס אותי באנשים האלה זו האמת הפנימית שלהם. הם לא עסקו בחיצוניות אלא במהות.

כל מי שהגיע לברסלב באותם ימים הרגיש בפשטות שמה שמחפשים אותם יהודים זה שעוד משהו יתקרב לאור של רבינו ויתקרב לעבודת ה'. היום לצערי נהיה קצת ניכור ורחוק בין אנשי שכואב לי מאד.

ברוך ה' שפותחים הרבה מוסדות, אבל צריך לזכור שזה לא עיקר העניין של רבינו שיהיו לנו מוסדות ועסקים. רבינו הוא רבי של כלל ישראל. הרי רבינו עוסק לתקן את כל העולם. אז לא שייך להפוך את זה לעוד חסידות כמו כל חסידות אחרת, עם לבושים ושפה ומנהגים. כמובן צריך להשתדל להסתכל בעין טובה, אבל צריך להימנע מעיסוק יתר והסתכלות בחיצוניות שעלול לקלקל חלילה את האחדות והאהבה שבין אנשי. כלומר להיזהר לא להתבצר בזה ולזכור שברסלב זו לא עוד חסידות אלא עולם אחד לגמרי.

ר' שמואל צ'צ'יק, אפילו במירון בקיבוץ, היה אומר תמיד: בברסלב אין מנהגים מיוחדים. הוא לא היה מוכן לקבל דברים שהפכו למנהג בברסלב כאילו מדובר במשהו שהוא חלק מהעניין של רבינו. הפריע לו שזה הפך למשהו שעושים ממנו 'ברסלבי'. בכלל הוא היה מאד עצמאי.

רבינו בא לדבר על עבודת ה' ולא בא לחדש מנהגים. כמובן שיש חשיבות לכל הלכה ומנהג וכל אחד צריך לשמור ולנהוג כמנהג אבותיו.

”

ברסלב שאתה הכרת בכל זאת הייתה מורכבת מקבוצה די קטנה שנראו פחות או יותר אותו דבר לכאורה. כולם היו מאירופה.

בכל זאת היו הרבה הבדלים ביניהם. היו חסידים, ליטאים, ירושלמים.

מבית נובהרודוק היו גם שהתקרבו לברסלב, כיון שבנובהרודוק היו כמה מהקודות של ברסלב, ביטול, ביטחון, עבודה בכח וכי. אלה היו אנשים שמאסו בעולם הזה.

באמריקה היה ר' צבי אריה רותנפלד. אני זוכר אותו כשהיה מגיע לירושלים. חלק מהתלמידים

הוא לא היה נראה כמו חסידי ברסלב האחרים, אבל בנקודה הזאת זה היה אותו דבר. יהודי שהוא תלמיד חכם, יודע תורה ובקי בספרי רבינו ואי אפשר להכיר בו שהוא כזה. וכך היו גם שאר חסידי ברסלב.

ר' שמואל צ'צ'יק למשל גם כן ידע הרבה ולא היה אפשר לראות עליו כלום. לא היית חושב שהוא יודע לפתוח ספר. היו בטוחים שהוא יודע רק לומר תהלים. הוא היה מלא וגדוש. כותב ספרים, למדן, אלה היו אנשים שהסתירו את הפנימיות שלהם.

היה גם ר' יצחק אייזיק וילברמן. הוא היה תלמיד של ר' ישראל דב אודסר. גם הוא היה הולך עם חליפה קצרה וכובע רגיל וחייב ספרים.

כל האנשים הללו לא נראו בהכרח אותו דבר, אבל מה שהיה משותף לכולם זה שהיו חסידי ברסלב אמיתיים. כלומר זה לא תלוי בכל מיני סמנים חיצוניים. אין צורה מסוימת שצריכה להיות שאפשר להגיד: הנה, ככה נראה חסיד ברסלב. אם כבר, הדבר היחיד שאפשר להגיד שכן מאפיין חסיד ברסלב זו השפלות. אם יש לך שפלות על הפנים, אתה חסיד ברסלב אמיתי.

ברסלב זה משהו עילמי. וגם לא שייך להפוך את כולם לאותו דבר. יש הרבה מנהגים והרבה נוסחאות. הרי כל החצרות וכל החסידויות יהיו בסוף שייכות לברסלב, לא להיפך...

”

מן הסתם בומנו זה היה דבר נדיר שאורך ספרדי יתקרב לברסלב. בשנים האחרונות רבים מבני עדות המזרח גילו את האור של רבינו. ייתכן אפילו שרוב רובם של הבאים לאומן הם מהמגזר הזה.

בוודאי. לפעמים יש הרגשה שרבינו בא לעולם בעיקר בשביל הספרדים... הרי התמימות והאמונה שלהם כל כך מתאימים לברסלב. אמנם אצל הספרדים היה קצת חסר המושג של צדיק שבו לתקן את העולם וכו'. כל הספרדים קיבלו את האריזל והאמינו כמובן בכל הצדיקים, אבל לא שמעו כל כך על רבינו וגם לא הכירו את המושג המיוחד הזה. אבל בדגש שהם שמעו על זה החיבור היה מייד, בפרט העניין של תמימות, פשיטות ופראסטיק שרבינו מדבר עליהם. אצל הספרדים זה בא באופן מאד טבעי.

”

היו דמויות כמו ר' מנדל קוסטנטינר, שהיה מדבר בשקט, בעדינות כזו, או ר' יענקלה מלמד שהיה בעל קול מרגיע, הייתה ממש שמחה בקול שלו. לפעמים אני שואל את עצמי לאן נעלמו כל הדמויות המיוחדות הללו

שלו, בשלבי התקרבות שונים, היו נראים מודרניים למדי. הוא עצמו גם היה נראה בעל חזות אמריקאית סיפוטית.

אני מספר את זה כדי להרגיש שלמרות גדולתו בתורה, על הפנים שלו לא יכולת לראות כלום. הוא היה נראה אדם פשוט לגמרי. אמנם

הגיליון הנוכחי יוצא לקראת ל"ג בעומר. כידוע מירון תמיד היה אחד המקומות המיוחדים עבור חסידי ברסלב.

ר גדליה קעניג נהג לומר בשם ר אברהם שטרנהרץ שכאשר אי אפשר לנסוע לאומן צריכים לנסוע למירון, כיוון שלרבינו היה קשר מיוחד עם נשמת רשבי יותר מצדיקים אחרים, כמו שמוכר בכוכבי אור. לכמה מאנשי היו חדרים במירון כידוע.

אנב, היה יהודי עשיר בשם ר יוסי גלילי שהוציא ספר על ההיסטוריה של מירון. יש שם הרבה דברים מעניינים על חסידי ברסלב שהיו במירון.

כיום שאני גר בצפת אני זוכה ברוך ה' ללמוד ולהתפלל במירון בכל לילה.

”

העניין של רבינו הוא לא רק בספרים ודיבורים, אלא גם התממש באנשים חיים. איזה נקודות אפשר לומר שמייחדות את חסידי ברסלב שהכרת?

נקודה שאפשר להגיד שעברה כחוס השני בין חסידי ברסלב של פעם, זו העובדה שהם היו

ר שמואל צצק ולידו ר מנשה לוי באומן

אנשים שלא עשו רעש. להיפך. בלי תוכחות ובלו צעקות ותערומות, אלא בנעימות גדולה. היה נעים להיות בסביבתם. הם הקרינו שלוה אמיתית. היה ממש תענוג להסתכל עליהם וללמוד מהם.

ר שלמה אהרון גוסליב שליטיא סיפר לי פעם שהיה לו חבר שבתקופה מסוימת היה קצת שבור ומדוכדך, והחבר הזה הלך לומר עם ר גדליה קעניג ז"ל. ר גדליה דיבר אתו ועודד אותו ואו טייל אתו קצת עד שהגיעו לנן משחקים. פתאום הוא רואה שר גדליה מתחיל לספס על המתקנים, מתגלש וכי. זה היה כל כך משעשע שהוא פשוט פרץ בצחוק ממושך. ר גדליה היה

כל האנשים הללו לא נראו בהכרח אותו דבר, אבל מה שהיה משותף לכולם זה שהיו חסידי ברסלב אמיתיים. כלומר זה לא תלוי בכל מיני סממנים חיצוניים. אין צורה מסוימת שצריכה להיות שאפשר להגיד: הנה, ככה נראה חסיד ברסלב. אם כבר, הדבר היחיד שאפשר להגיד שכן מאפיין חסיד ברסלב זו השפלות. אם יש לך שפלות על הפנים, אתה חסיד ברסלב אמיתי

ר גדליה קעניג מייסד יחזקאל

מוכן להשתטות עד כדי כך במיוחד כדי להצחיק ולשטח אדם שבור.

היו דמויות כמו ר מגרל קוסטנטינו, שהיה מדבר בשקט, בעדינות כוונ, או ר יענקלה מלמד שהיה בעל קול מרגיע, הייתה ממש שמחה בקול שלו. לפעמים אני שואל את עצמי לאן נעלמו כל הדמויות המיוחדות הללו.

את ר שמואל שפירא פרסמו היום בתור 'השרף', אבל אני חייב להגיד שזה ממש לא מה שר שמואל שפירא הקדין. זה ממש לא הדמות של ר שמואל שפירא שהכרנו. זו לא הדמות של חסידי ברסלב שהכרנו. אלה היו אנשים שמה שקרן מהם החוצה ללא הרף זו פשטות ואמת פנימית. הייתה חוויה לראות את הוקנים הללו. הפשטות המוחלטת שלהם. הם הלכו בלי מלווים, בלי משמשים, בצניעות כזו. לא ידעת עליהם שום דבר.

עד נקודה חשובה, שלמרות חילוקי הדעות שהיו ביניהם - והיו - הם חיו באהבה ובאחוה ובשלום. לא היו קרעים. הם ידעו לשים את זה בצד. למשל ר לוי יצחק ור שמואל שפירא שהיו ידידים למרות שר שמואל היה נוסע למירון לראש השנה ור לוי יצחק היה הרוח התייה של הקיבוץ בירושלים, או ר גדליה ור לוי יצחק. ויש סיפורים על הידידות המיוחדת שהייתה ביניהם.

זה דבר שקצת חסר היום, הדעת הבהירה של חסידי ברסלב. חכמה יש הרבה... אבל דעת קצת חסרה. זה מה שיהיה לעתיד לבוא בעזרת ה'. זה מה שחסר לנו היום. בגלל זה אנחנו לא זוכים לקיים הרבה דברים שרבינו רצה מאתנו. חסרה הדעת. צריך להתפלל בעיקר על זה. זה עיקר מה שחסר לנו. ואני אומר זאת לעצמי, לא חלילה להסיף מוסר לאף אחד. בעזרת ה' כשמשח יבוא תרבה הדעת. ומלאה הארץ דעה את ה'. ■

ר אריה לייב שפירא מייסד יחזקאל

...וזהו בחינת הלולא דרבי שמעון בר יוחאי שעושים ביום הסתלקותו דיקא, כי דיקא על ידי הסתלקותו הוא מתקן ומחזיר בתשובה נפשות רבות יותר, שעל ידי זה נתרבה השמחה ביותר, בחינת השמחה שלעתיד בעת התהיה, כמו שכתוב 'ושמחת עולם על ראשם' שהוא בחינת קבלת התורה כמו שידרשו רבותינו ז"ל.

וזהו בחינת עצם השמחה של הלולא רבא דרבי שמעון בר יוחאי שעושים בל"ג בעמר, שביום הזה מתחיל להתמתק הדין הנאחז בימי הספירה שהוא בחינת שנה, ומתחיל להתנוצץ ההארה של שבועות שהוא בחינת התעוררות השנה בחינת תחית הפתים בחינת קבלת התורה, ואז השמחה גדולה מאד בחינת השמחה שלעתיד שהוא בחינת השמחה של שבועות. כי אין שמחה לפניו יתברך כמו בעת שפחזירין אליו יתברך גדיחים, דהינו בשפחזירין בתשובה את הרחוקים מאד לה' יתברך..

וזהו בחינת השמחה הגדולה של הלולא דרבי שמעון בר יוחאי ביום הסתלקותו הקדוש בל"ג בעמר שאז עולין ונתתקנין וחוזרין בתשובה פסה רחוקים, שזהו בחינת השתטחות על קברי הצדיקים אמתיים, שעל ידי זה נגדלת השמחה מאד מאד..."

(ליקוטי הלכות, הלכות נויקן הלכה ג את ט)